

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI

CASA DE CULTURĂ
"ION LUCA CARAGIALE"
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

100

SCRISOARE DIN ȚINUTUL-GÂND CĂTRE TOȚI ROMÂNII

— de Gelu Nicolae Ionescu —

Unirea se realizează prin spirit, prin dragoste, prin înțelegere, prin acceptare, prin apropierea unul de celălalt, prin înțajutorare, prin conștientizarea apartenenței profunde la un neam, la o cultură, la o istorie comună. Această unitate între români, indiferent de care parte a Prutului se află, există.

UNIREA ROMÂNILOR e înfăptuită, în primul rând de destin și niciodată nu am fost și nu putem să fim altfel decât ÎMPREUNĂ! Sărbătorim, iată, împreună CENTENARUL MARII UNIRI A ROMÂNILOR, fiind UNIȚI!

Granița administrativă este o minciună colosală, de care noi și lumea civilizată râdem, de mult timp.

...Și îmi vine acum în minte piesa de teatru „Casa de pe graniță” a lui Slawomir Mrazek. În această piesă de teatru este prezentată situația incredibilă a unei familii, care, în urma deciziilor autorităților, își vede casa împărțită în două părți, deoarece linia graniței trece chiar prin casa lor.

Am mulți prieteni români, frați, colaboratori, la Est de Prut. Ne vedem cu mare drag de fiecare dată când putem și așteptăm să se realizeze și integrarea formală, administrativă.

Paradox: am reușit să ne integrăm administrativ cu alte țări, în cadrul Uniunii Europene, dar nu am reușit, încă, integrarea administrativă cu românii de la Est de Prut.

Desigur, această integrare se va realiza, iar, până atunci, noi, românii, tot uniți vom rămâne, în spirit, în limbă, în destin.

... Am să transcriu aici câteva impresii de la Festivalul Internațional de Teatru și Literatură „Liviu Rebreanu”, ediția a XIV-a, Bistrița, 27-30 noiembrie 2018. Evenimentul s-a bucurat de participarea unui număr mare de scriitori, atât din țară, cât și din Franța, Turcia, Israel și Cipru. Au fost prezentate reviste culturale care apar în prezent în țară, au fost organizate expoziții, lansări de carte, lecturi, spectacole folclorice și de teatru. Gazdele noastre, coordonate de domnul director al Palatului Culturii Bistrița, domnul Dorel Cosma, talentat manager și poet, ne-au oferit posibilitatea de a cunoaște frumusețea și istoria orașului Bistrița, de a interacționa cu scriitori de altă limbă, din alte culturi. Astfel, s-a creat un spațiu real al dialogului cultural, un spațiu atât de necesar, mai ales în această perioadă. Domnii Meneu Maximilian și Zorin Diaconescu au fost moderatorii întâlnirilor între scriitori. Ambii, foarte talentați poeți, aparținând unor generații diferite, au reușit să asigure, ajutați de inimoasa și foarte harnica doamnă Maria Herineanu, consultant artistic în cadrul Palatului Culturii Bistrița, o excelență atmosferă mediind dialogul între scriitorii din diferite țări prin traduceri și dovedind o excelență disponibilitate, care trădează o nedismulată dragoste pentru cultură și artă. Felicit echipa de la Palatul Culturii Bistrița pentru acest eveniment, dar și pentru întreaga muncă desfășurată an de an, pentru promovarea Frumosului și Binelui ca mod de a fi. Am fost încântat să întâlnesc la Bistrița oameni minunați și să le fac cunoscute revista și activitățile noastre.

Cum altfel s-ar putea încheia editorialul meu din decembrie decaț cu „La mulți ani!” și cu un dar poetic!

Fie să ne regăsim în noul an 2019 sănătoși, fericiți și cu cele mai bune gânduri.

33 de gânduri

seara, virgulă albastră
după „TU”
când invitația Lunii
la suavul
balet de lumină
i-adusă de poștașul pleoapelor
sub
un cer ca un câmp
cu maci și căruțe de lumină

când focurile toamnei
se sting odată cu apusul
când trezire
în cariere infinite
de marmură albă și de beznă

când
urmele căprioarei
duc spre Rai

când
Am fost luat și eu
în evidența pomilor înfloriți
eminența primăverii
încântă cu ideile sale
poate singurele care pot schimba
lumea în bine

am fost și eu luat în zborul păsărilor
ce se-ntorc
asemenea unor ornice de aer
și-am ticăit
inimă
în piept de ceas

am stat și eu
în vitrina mișcătoare a apelor
întocmai
sălciilor
ce nu s-au ofilit niciodată
așteptând

și-am ...off...
uneori cuvintele se termină...

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor

coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești

e-mail: gelunionescu@yahoo.com

revistaculturala@casadecultura.ro

tel./fax: 0244/578 148

0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Layout & DTP: Adriana Nicoleta Zamfir
Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor.

Coperta 1: foto 1: Alba Iulia, 1 decembrie 2018, Spectacol de artificii, Piața Cetății (Sursa foto: www.ziarulunirea.ro)
foto 2: Adunare popor, Alba Iulia 1918

Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L., Brăila

REFLECȚII MĂRUNTE DESPRE „MODELE” (II)

de Eugen Simion

Eugen Simion

sursa foto: www.ziarulprahova.ro

„**Aveam de unde să-mi aleg un model intelectual. Mi-l alesesem deja în imaginarul meu.**”

Mai sunt, totuși, profesori eminenți în Universitățile românești. Ei trebuie depistați și, încă o dată, cultivați. Nu-i o rușine, nu-i un act de oportunism să te apropii de un om învățat și prob și să-i soliciți sprijinul. Inclusiv sprijinul moral. Când Tudor Vianu mi-a arătat simpatie în timpul studiilor mele și după aceea, am fost fericit. Simpatia lui m-a ajutat enorm să nu clachez în obsedantul deceniu. Când profesorul Al. Rosetti m-a citat printre patru-cinci absolvenți în care își pune oarecare nădejdi intelectuale, încrederea în mine a sporit în chip spectaculos. Ascultându-l și, mai ales, citindu-l pe G. Călinescu, am avut sentimentul că geniul românesc n-a fost zdrobit de o istorie scelerată. În fine, când Perpessicius m-a luat în colectivul lui de la Academie și m-a pus să copiez proza lui Eminescu și dicționarul de rime din manuscrise am avut o revelație, iar când G. Ivașcu și Al. Piru au reușit în 1963 să mă aducă la catedră, după cinci ani de șomaj, am avut sentimentul că nu-i totul pierdut pentru mine și că lumea românească nu-i făcută numai din torționari, demagogi și spirite tranzacționale. Aveam de unde să-mi aleg un model intelectual. Mi-l alesesem deja în imaginarul meu. Citindu-l integral pe E. Lovinescu în vederea unei teze de doctorat (conducător științific: Șerban Cioculescu), modelul meu s-a definit mai bine: criticul modernității literare românești putea fi un model accesibil. Fidelitatea lui pentru literatură (o fidelitate atât de incoruptibilă încât și-a sacrificat cariera socială), voința lui de obiectivitate (resemnarea în fața adevărului estetic), în fine, civilitatea omului și rectitudinea caracterului său în lumea turbulentă a vieții literare românești, mi s-au părut exemplare și au provocat în mine dorința de a-l urma. Așa dar: mai puternic, mai stimulator este, după mine, modelul pe care

„Pentru a deveni însă tu însuți un model, mai trebuie ceva: o voință crâncenă de adevăr, de performanță și de caracter.”

ți-l construiești singur. Act pur de bovarism intelectual? Poate fi numit și așa.

Consultând biografia marilor intelectuali români, observ că ei își desenează un model ideal și, prin perseverență și inteligență, ajung uneori să se identifice cu el. Lovinescu este de părere că Maiorescu a devenit „maiorescian” prin caracterul său hotărât și prin inteligența lui superioară. G. Călinescu observă că același Maiorescu era, prin datele fundamentale, „un terian ardelean” și că și-a învins fatalitățile temperamentului prin autoeducație. Iarăși, corect. E suficient să citești jurnalul său pentru a remarca faptul că olimpiantul Maiorescu are momente când vrea să se sinucidă sau să plece în America din motive sentimentale și din pricina moralei publice ostile. Lovinescu, însuși, este un produs al voinței sale. Singur recunoaște că și-a învins psihea elegiacă moldovenesc pentru a deveni profetul modernității literare românești. Ce să mai zice de G. Călinescu?! El și-a format un model universalist transgresând stilurile și epicile, ca omul construit din cărți din cunoscutul tablou al lui Arcimboldo. Se poate, dar, găsi un model, chiar și atunci când el nu există în imediata ta apropiere.

Pentru a deveni însă tu însuți un model, mai trebuie ceva: o voință crâncenă de adevăr, de performanță și de caracter. Toate sunt dificile și problematice, dar mai greu mi se pare de format și apărât în epoca noastră, caracterul omului care scrie sau caracterul omului care intră în viața publică. Un profesor bun (un model posibil) poate să te învețe de toate (să te învețe, inclusiv, cum să te dezveți de falsele modele care bântuie în lumea noastră), dar în privința caracterului nu poate face mare lucru. Caracterul cade în seama fiecărui individ. El, individul este responsabil, în cele din urmă, ce face cu darurile lui naturale și cu învățăturile pe care le primește în familie, în școală, în universitate și, evident în comunitatea în care trăiește. În fond, nu-i o mare filosofie să recunoaștem că modelul în spatele căruia nu stă o mare conștiință morală este o simplă figură de stil, o formă fără fond.

ÎNTÂLNIRE CU PRIMA SOȚIE A LUI MARIN PREDA

de Alex Ștefănescu

Aurora la 19 ani, Portret realizat de Aurel Bauh

În 1980, cu câteva săptămâni înainte de a muri (când nimeni nu-și închipuia că va muri), Marin Preda m-a primit în biroul lui de director al Editurii Cartea Românească. Aveam în mână un exemplar din cartea mea recent apărută, „Jurnal de critic”, publicat chiar la editura pe care o conducea, și voiam să i-l dau cu autograf. Scriitorul era încă amețit, ca de șampanie, de succesul noului său roman „Cel mai iubit dintre pământeni”, ceea ce-l făcea mai binevoitor decât de obicei. În plus mă simpatiza pentru că – așa cum povestea el însuși – eram singurul dintre numeroși scriitori publicați de Editura Cartea Românească mulțumit – chiar încântat – de banii primiți ca drepturi de autor.

În această stare de spirit m-a invitat să iau loc și i-a cerut secretarei să-mi aducă o cafea și un pahar cu apă (el sorbea din când în când dintr-un pahar cu whisky!). După o conversație convențională, mi-a făcut pe neașteptate unele confesiuni, dintre care o țin minte perfect pe aceea referitoare la femeile, în număr de trei, cu care fusese căsătorit (cu ultima încă era). Mi-a explicat că prima dintre ele, Aurora Cornu, era frumoasă și inteligentă, următoarele având numai câte una dintre aceste calități!

Mi-am dorit foarte mult, încă de pe atunci, să o cunosc pe Aurora Cornu, care apare ca personaj (Matilda), reprezentare a feminității capricioase, în romanul „Cel mai iubit dintre pământeni”. Înainte de 1989 nu se întrevedea însă nicio posibilitate de-a o întâlni. Se expatriase încă din 1965, avea o locuință la Paris și una la New York, iar mie nu mi se dădea voie să călătoresc în Occident (după ce în timpul studenției fusesem anchetat de Securitate pentru „afirmații dușmănoase la adresa regimului comunist”). Prima soție a lui Marin Preda devenise un personaj aproape legendar, deși (sau poate tocmai de aceea) numele ei era trecut pe lista neagră a celor aflați în dizgrația regimului.

Minunea s-a petrecut, în sfârșit, în 1999, când am ajuns la New York, iar Aurora Cornu m-a invitat – prin Eugen Șerbănescu, pe atunci consul al României la New York – la ea acasă. M-am dus cu emoție la întâlnire, deși nu eram singurul invitat (îi convocase și pe câțiva scriitori români stabiliți la New York). Soția lui Marin Preda dintre anii 1954–1959 mi-a atras atenția și m-a fermecat încă de când am intrat în casă. Se deosebea flagrant de toți scriitorii români stabiliți la New York pe care îi avea atunci ca musafiri. Ei erau toți obosiți de efortul adaptării la stilul de viață din America, iar dacă zâmbeau, zâmbetul era neverosimil pe fața lor veștejită. Ea, dimpotrivă, părea neatinsă de trecerea anilor, deși făcea de multă vreme un fel de navetă de la Paris la New York (nu pentru că ar fi locuit într-un oraș și ar fi avut de făcut ceva în altul, ci pur și simplu dintr-un nesaț de a-și extinde existența, până peste Oceanul Atlantic).

În tot timpul vizitei am studiat-o cu mare curiozitate. De o frumusețe statuară, inteligentă și demnă, având în plus și umor, spunea întotdeauna exact ceea

„Prima soție a lui Marin Preda devenise un personaj aproape legendar, deși (sau poate tocmai de aceea) numele ei era trecut pe lista neagră a celor aflați în dizgrația regimului.”

”**Aurora Cornu se apropia de optzeci de ani, iar eu trecusem de șaizeci când am întâlnit-o pe neașteptate, pe o stradă din București. Ce surpriză!**”

ce credea. Iar în materie de literatură se pronunța în cunoștință de cauză, fiind familiarizată cu cele mai subtile probleme ale ei. Prin modul de a fi și a gândi îmi reconfirma ideea mea mai veche că înainte de instaurarea comunismului în România metoda prin care puteai deveni un intelectual de elită era să te naști la țară și să te cultivi la oraș. Îmi imaginam totodată, chiar în timp ce ea îmi povestea ceva, cum o vedea Labiș, cu privirea lui pătrunzătoare (fusesse colegă cu el la Școala de Literatură) și, mai ales, cum o vedea Marin Preda, îndrăgostit și exasperat de ea.

La o stână de pe Valea Lotrului întâlnisem cu ani în urmă o ciobăniță cu o înăscută atitudine de regină, care chiar și când te sluja – răsturnând mămăliga pe un fund de lemn în fața ta sau aducându-ți o farfurie cu brânză de oi – purta parcă o coroană nevăzută pe cap. Așa mi s-a înfățișat atunci Aurora Cornu, ca o țărancă maiestuoasă, de o frumusețe și o inteligență care o făceau intangibilă.

Când am plecat, mă simțeam amețit. Am coborât cu liftul, neatent la numărul de etaje parcurse, iar odată ajuns în stradă am simțit nevoia nebunească să-i escaladez balconul, ca să o revăd pentru câteva clipe. Și ca să... o uimesc cu ceva. Mi-am înălțat privirea. Atunci abia mi-am adus aminte că Aurora Cornu locuia într-un zgârie-nori. Balconul ei se pierdea printre nenumărate alte balcoane, mai aproape de cer decât de pământ, și așa fi avut nevoie de o macara gigantică și sofisticată ca să mă ridice până la el. Eu eram Cătălina, iar Aurora Cornu – luceafărul, astfel nu-mi rămânea decât s-o las în lumea ei inaccesibilă, iar eu să-mi găsesc o pământeană pe străzile New-York-ului.

*

Au trecut anii. Aurora Cornu se apropia de optzeci de ani, iar eu trecusem de șaizeci când am întâlnit-o pe neașteptate, pe o stradă din București. Ce surpriză! M-am bucurat din toată inima văzând-o, iar ea m-a recunoscut imediat. „Hai să fugim în lume!”, mi-a propus ea. Am fost imediat de acord și am întrebat-o cu ce începem. Mi-a răspuns cu umorul ei jucăuș: „Cu un supermarket!”

Zis și făcut. Ne-am dus ținându-ne de mână, ca Elvira Madigan cu ofițerul ei prin pădure, într-un supermarket și ne-am plimbat mai bine de o oră printre rafturi. Am încercat haine, am probat biciclete, am examinat și mirosit sticlute cu parfum. M-am gândit atunci că omenirea se înșelase: Paradisul, de fapt, nu este o grădină, ci un supermarket.

N-am cumpărat până la urmă nimic și am hotărât să plecăm. Dar Aurora Cornu mi-a spus că vrea să-mi facă un cadou și mi-a cerut să-mi aleg un obiect din rafturi. Oricare! I-am arătat o ciocolată „dark”. „Nu, mi-a spus însoțitoarea mea, ciocolata se consumă, vreau să-ți alegi ceva care să-ți rămână ca amintire.”

Ei bine, mi-am ales. O foarfecă de grădină uriașă, cu mare putere de tăiere! Se poate reteza cu ea chiar și o creangă uscată de grosimea unei băte de baseball. Amuzată de originalitatea alegerii mele, Aurora Cornu mi-a cumpărat-o pe loc.

Am și acum acea foarfecă. Nu o folosesc, o păstrez ca amintire. Mă uit la ea ca la un fetiș. Pentru tăiat crengi uscate din livada mea mi-am cumpărat alta, mergând de unul singur la supermarket.

UNIREA TRANSILVANIEI ȘI BANATULUI CU ROMÂNIA

de Ion Ștefan Baicu

O serie de *trăsături specifice* a cunosc. În perioada imediat următoare realizării, în anul 1867, a înrobitorului dualism politic austro-ungar și a includerii Transilvaniei în Ungaria: în mod cert se va intensifica lupta românilor pentru autonomie și, apoi, pentru **UNIREA** ei cu România.

Vestitul document, denumit *MEMORANDUM*, adresat împăratului austriac în anul 1892, procesul memorandiștilor și detenția lor, îndeosebi a celor fruntași sub conducerea energicului **ION RAȚIU**, au împins problema transilvăneană în atenția opiniei politice și publice din Europa. În contextul istoric din toamna anului 1918, **UNIREA** de la 1 Decembrie 1918 a însumat câteva **TRĂSĂTURI** cu caracter specific și anume: *armata română nu a fost prezentă la Alba Iulia și, ca urmare, hotărârea de unire nu poate fi suspectată de o presiune externă* – scrie istoricul ieșean **Gheorghe IACOB** – prorector al Universității Al. I. Cuza din Iași. Să apelăm la o știre oferită de ziarul **ROMÂNUL** din 4 decembrie 1918: în ziua de 2 decembrie 1918, trupele române se aflau în deplasare pe drumul dintre Reghinul Săsesc și Târgu Mureș; de asemenea, altă știre anunța că *prima patrulă românească a intrat, în 12 decembrie 1918, în orașul Sighișoara*. La aceeași dată, soldații și ofițerii români au sosit, după simple eforturi, la Sibiu, unde militantul **Ștefan Cicio-Pop** a rostit salutul: *V-am așteptat așa de mult. V-am așteptat de veacuri trainice... Și ați venit! A trebuit, însă, să faceți și voi GOLGOTA jertfelor de sânge a neamurilor*; în răspunsul său, generalul **Traian Moșoiu** a specificat limpede că *părea înfiorat de sfinte emoții, în centrul acesta românesc, unde s-a lucrat atât de mult și atât de însuflețit pentru înfăptuirea idealului scump și mare al unirii tuturor românilor* – cf. nr. din 15 decembrie 1918 al publicației **ROMÂNUL**: vezi *Istoria ilustrată a României și a Republicii Moldova*, în 2017, în coordonarea acad. **Ioan Aurel POP**.

O altă *trăsătură*: solidaritatea națională a funcționat la cel mai înalt nivel prin înțelegerea politică dintre liderii *Partidului Național Român* și cei ai *Partidului Social-Democrat*: dacă în primul activau cunoscute personalități ale momentului – *Iuliu Maniu, Vasile Goldiș, Alexandru Vaida Voievod, Ștefan Cicio Pop, Aurel Lazăr, Teodor Mihaly, Aurel Vlad* – în secundul se afirmaseră deja *Ioan*

Flueras, Iosif Jumanca, Tiron Albani, Enea Grapini, Basil Surdu, Iosif Renoiu. La 18/31 octombrie 1918, la Budapesta s-a constituit *Consiliul Național Român Central*, compus din câte șase reprezentanți ai **P.N.R.** și **P.S.D.** În primele zile ale lunii noiembrie, același an, el și-a mutat sediul în orașul **ARAD**, care va deveni centrul vital al organizării acțiunilor și al manifestărilor *revoluției naționale* din Transilvania și din Banat; în realitate, în adevăr, la **ARAD** și-a avut reședința și comandamentul gărzilor naționale ale românilor, tot aici au fost gândite și elaborate marile documente programatice ale **UNIRII**, inclusiv istorica **REZOLUȚIE** de atașare a provinciilor intracarpatiche la regatul român și decizia ca, la 1 Decembrie 1918, orașul martir **ALBA IULIA** să fie gazda *Marii Adunări Naționale*. Încă o remarcă: la **ARAD** a apărut importanta publicație **ROMÂNUL** sub conducerea profesorului *Vasile Goldiș*; în ziua de 20 noiembrie 1918, de pildă, ziarul a publicat, pe două coloane, în limbile română și franceză, apelul *Către Popoarele Lumii*, în care se preciza în mod mobilizator: *Națiunea română din Ungaria și din Transilvania, ținută de veacuri în robie trupestă și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclavie prin strălucita învingere a armelor, care s-au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, a declarat voința de a se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenești*; de asemenea, se exprima speranța că, *în năzuința pentru libertate a națiunii române ardelenă o va ajuta întreg neamul românesc cu care una vom fi de aici înainte* – cf. nr. 9 pe 2018 al revistei *Flacăra lui Adrian Păunescu*, eseist și poet **Ion Andreiță** și *Revoluția din 1918 și unirea Ardealului cu România*, f.a., de **Ion CLOPOȚEL**.

În fine, o *trăsătură de vârf*: la 18 noiembrie/1 decembrie 1918, la **Alba Iulia**, cei 1228 de delegați sau deputați – de drept sau aleși – au hotărât **UNIREA** cu România; **REZOLUȚIA**, adusă la cunoștință de către **Vasile GOLDIȘ**, a fost votată în unanimitate și primită cu entuziasm și de cei peste 100000 de români, prezenți pe platoul din vecinătatea sălii, unde se petrecea istoricul **EVENIMENT**: în fața participanților, documentul a fost citit de către epi-

scopul *Iuliu HOSSU*. Să precizăm că textul era și rămâne ca o *sinteză* a programului național și social al P.N.R. și P.S.D.; în fruntea prezidiului *Marii Adunări Naționale* s-a aflat veteranul luptător pentru eliberare națională și unire românească: **George Pop de BĂSEȘTI**. În ziua următoare s-au ales organele provizorii ale puterii de stat și anume: *Marele Sfat Național* ca for legislativ și *Consiliul Dirigent*, prezidat de către **Iuliu Maniu** cu rol de *guvern* al Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului. O delegație specială se va deplasa la București pentru a prezenta actul unirii regelui **FERDINAND**; în ziua de 14 decembrie 1918, la masa oficială dedicată oaspeților ardeleni, premierul **Ionel Brătianu** avea să declare: *Vă așteptăm de o mie de ani și ați venit ca să nu ne mai despărțim niciodată. În viața unui neam sunt clipe de fericire atât de mari, încât ele răscumpără veacuri întregi de suferință și Fraților, fiți bine veniți! Vă facem această onoare atât noi, care suntem adunați la această masă, cât și toți românii de pretutindeni. Unirea v-o strigă toți morții noștri și acei din câmpiile Turdei și acei din munții Apuseni și acei din Carpați și acei de la Siret. Trăiască Romnia Mare!* – cf. nr. din 2-5 februarie 1919 al ziarului arădean *ROMÂNUL*. Vezi și culegerea din 1979: *Carmen Saeculare Valachicum*, ediție de istoricul **Vasile NETEA**.

În istoricul eveniment din 1918 s-au implicat activ și *SOCIALIȘTII ROMÂNI*. Pe primul plan se vor situa intervențiile lor în presa timpului, îndeosebi în coloanele oficiosului propriu: *ADEVĂRUL*; de pildă: *Națiunea română, care, veacuri de-a rândul, a suportat jugul robiei naționale, voiește acum să devină, cu desăvârșire, liberă și să se contopească într-un singur stat național. Românii din Transilvania și din Ungaria, fără deosebire de clasă, voiesc să se unească cu frații lor de peste munți. Prin aceasta se va înfăptui, în fine, ceea ce înainte cu 300 de ani a fost zădărnicit prin uneltirile barbare ale unor tirani. Drama națională săvârșită pe Câmpia Turzii se va ispăși acum prin hotărârea istorică, ce va lua-o Marea Adunare Națională de la Alba Iulia; se vor proclama acolo toate legile și reformele mari și însemnate, care vor alcătui temelia fericirii poporului român în viitor* – se specifica în editorialul *La Alba Iulia* din nr. 46, cu asta de 17/30 noiembrie 1918, al ziarului *ADEVĂRUL*, unde colabora intens și poetul socialist **Emil ISAC**.

Simultan, un rol aparte, chiar substanțial, au avut atunci militanții socialiști unioniști în pregătirea și în organizarea manifestărilor în vederea reu-

șitei istoricului eveniment de la 1 Decembrie 1918. În context, prețioase și relevante au rămas, până asăzi, informațiile unui martor ocular – **TIRON ALBANI** – membru în conducerea *Partidului Social-Democrat din Transilvania*; în lucrarea sa din 1969 – *MEMORII* – el aduce la cunoștință că reprezentanții formațiunii lui politice au făcut parte, în mod egal ca număr, din componența importantului organism organizator: *Consiliul Național Român Central cu sediul la ARAD*. Să precizăm: **Tiron Albani** s-a născut în anul 1886 la Gârbova de Sus din județul ALBA și va deceda în anul 1976 în orașul Oradea. În urma participării la greve de protest, el va ajung la Budapesta, unde își continuă studiile gimnaziale și liceale; în anul 1913 a devenit redactor la săptămânalul socialist *ADEVĂRUL*, apoi colaborator la publicațiile *Tribuna Socialistă*, *Dezrobirea*, *Dreptatea*, *Facla*, *Aurora*, *Tribuna*, *Nădejdea*, *Libertatea Poporului*, *Familia*, *Neamul Românesc*. Pe scurt din lucrarea sa memorialistică: *Situația din imperiul austro-ungar se agravase considerabil în vara anului 1918 ca urmare a insucceselor militare, a adâncirii crizei economice și a ascuțirii luptei de clasă. În data de 6 octombrie 1918, din însărcinarea C.C. al P.S.D.T., inginerul Enea Grapini a avut o primă convorbire cu unii reprezentanți ai Partidului Național Român, unde s-a discutat propunerea socialiștilor de a se constitui, pe bază de paritate, un consiliu național român, care să organizeze lupta pentru salvagardarea intereselor și drepturilor poporului român. Până la urmă, la 31 octombrie 1918, cei șase delegați ai P.S.D.T. și șase delegați ai P.N.R. au decis formarea Consiliului Național Român Central; se arată că s-a redactat un MANIFEST, publicat imediat în ziarul ADEVĂRUL, care anunța evenimentul, precizând, între altele, că Europa era în flăcări, iar popoarele subjugate au scuturat jugul robiei de clasă și de rasă* – vezi op. cit. de **Tiron ALBANI** și sinteza din 1983 cu titlul *De la statul geto-dac la statul român unitar* – editura Științifică și Enciclopedică.

În textul memorialistic se relatează, în detaliu, despre desfășurarea acțiunilor pregătitoare și, desigur, despre *Marea Adunare Națională* din 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia; în afară de luările de cuvânt din partea P.N.R., importante au fost și cele din partea P.S.D.T., cel aplaudat cu entuziasm fiind **IOSIF JUMANCA**: el se născuse în anul 1893 în comuna Voiteg din județul Timiș și va deceda în anul 1949 în închisoarea de la JILAVA. De-a lungul vieții, după ce a funcționat, ca titular, la *resortul*

industriei, în *Consiliul Dirigent* – un microguvern al Transilvaniei – el se va opune, în 1921, aderării la *Internaționala Comunistă*, devenind deputat social-democrat în parlamentul *României Mari*; el va fi, însă, ulterior, arestat de autoritățile comuniste de la București. În fața celor 1228 de delegați, din care 150 erau solii socialiștilor, strânși în sala *Cazino-ului Militar* la 1 Decembrie 1918, reprezentantul P.S.D.T. a spus: *Astăzi este vorba de libertate și venim și noi aici să declarăm, în fața Internaționalei Socialiste, în fața întregii lumi, că vrem unirea tuturor românilor și Social-Democrația nu-i identică cu lipsa simțului național. Noi nu zicem Ubi bene ibi Patria, ci acolo unde îți e patria acolo să cauți fericirea vieții tale.* Se știe, de asemenea, că grupul socialist a votat, în unanimitate, *REZOLUȚIA* prezentată de către profesorul **VASILE GOLDIȘ**: acesta a trăit între 1862 și 1934, fiind născut în ținutul Arad. După școala primară și după absolvirea *Liceului Teoretic*, pe plan local, el va urma cursurile *Facultății de Litere și Filozofie* la Universitatea din Budapesta și la Universitatea din Viena. Revenit în țară va funcționa ca profesor de istorie și de latină în orașul Caransebeș, apoi în orașul Brașov. În calitate de membru al P.N.R. va activa la Arad, unde a obținut o catedră la *Școala Superioară de Fete*; în epocă, el a activat ca deputat în parlamentul maghiar și a condus ziarul *ROMÂNUL*, apoi ca șef al resortului de învățământ în *Consiliul Dirigent*. În perioada interbelică a făcut parte din guvernele conduse de *Ionel Brătianu* și *Alexandru Averescu*; în ultima parte a vieții a fost președinte al societății *ASTRA*, bucurându-se și de acordarea titlului de membru de onoare al *Academiei Române* – cf. enciclopedia on line *WIKIPEDIA* și lucrările: *Contribuții la biografia lui Vasile Goldiș*, în 1979, de **Gheorghe ȘORA**, inclusiv *Cuvântarea lui Vasile Goldiș – momentul zero al nașterii României Mari*, în nr. din 14 aprilie 2010 al revistei *HISTORIA*, autor **Victor Tudor ROȘU**.

*

În **concluzie**, furtunosul și beneficul *AN 1918* a intrat în *ISTORIE* ca un *an* cu semnificații de o gigantică însemnătate pentru întregul Popor Român; în prezent sărbătorim sincer și cu admirație *Centenarul MARII UNIRI a ROMÂNILOR*. Pe altarul gloriosului eveniment și-au jertfit viața și întregul avut intelectual reprezentanții unei eroice generații, față de care nu vor fi recunoscătoare viitoarele autorități totalitare, ci, dimpotrivă, mulți dintre ei

au sfârșit în temnițele sumbre de la Sighet, Aiud, Gherla, Văcărești. *Un număr de închisori a fost destinat unor anumite categorii de deținuți. Sighetul, de pildă, a fost ales, dată fiind vecinătatea cu U.R.S.S., drept centru de încarcerare a celor pe care regimul totalitar îi considera a fi cei mai periculoși oponenți ai săi și Între 1948 și 1956, în cele 72 de celule ale temniței s-au aflat patru foști prim-miniștri, precum Iuliu Maniu și Constantin Brătianu, Gheorghe Tătărescu și Constantin Argetoianu, dar și episcopi ai bisericii greco-catolice și romano-catolice; în adevăr, circa 180 de membri ai elitei conducătoare a României Interbelice au fost încarcerați în celulele de la Sighetul din Maramureș – va nota istoricul britanic **Dennis DÈLETANT**.*

Să enumerăm câteva nume de luptători uniونيști, care au înfruntat regimul opresiv din închisorile comuniste: *Iuliu Maniu, Pantelimon Halippa, Daniel Giugureanu, Iosif Jumanca, Ioan Flueraș, Onisifor Ghibu, Aurel Vlad, Iuliu Hossu, Emil Hațieganu, Alexandru Lapedatu*; de asemenea, marii istorici *George Brătianu, Constanti C. Giurescu, Șerban Papacostea, Dan Cernovodeanu și Alexandru Zub*, inclusiv *Lucrețiu Pătrășcanu* – fost lider de seamă al P.C.R. – și *Dumitru Munteanu Râmnic*, discipolul poietean al savantului *Nicolae Iorga*. În fine, cine a fost beneficiarul realizării României Întregite? Recent, în istoriografie s-a semnalat: *Vechiul regat a obținut, prin unire, ce dorea? Provinciile unite și-au atins visul? și Idealul Marii Uniri fusese slujit de generațiile anterioare, fiind încununat prin jertfa a sute de mii de români în vremea războiului. La rândul lor, provinciile unite au venit cu bogățiile sub-solului, cu multe întreprinderi industriale, iar țara mamă avea petrolul și bărăganul, care vor juca un rol de seamă, prin comerț, în costurile modernizării din perioada interbelică – cf. op. cit. de sub coordonarea acad. Ioan Aurel POP. Vezi și sinteza din 1998 cu titlul *Istoria României* și tratatul de *Istoria Românilor*, în 2001-2003, vol. 7 și 8, coordonatori academicienii **Dan Berindei** și **Gheorghe Platon**, plus prof. univ. dr. **Ioan Scurtu**, fost director general al Institutului *Nicolae Iorga* din BUCUREȘTI.*

CENTENAR ȘI TRANSDISCIPLINARITATE

de Traian D. Lazăr

Celebrarea Centenarului Marii Uniri a sensibilizat pe oamenii de cultură, care și-au activat disponibilitățile și resursele în acest scop. În funcție de situație și preferințe s-au inițiat acțiuni specifice pe domenii de specialitate, ori prin întrunirea resurselor mai multor domenii. Unul dintre domeniile cumulative folosite pentru evocarea Marii Uniri a fost transdisciplinaritatea.

Există concepte abstracte pentru a căror înțelegere întâmpinăm dificultăți explicate de acad. Eugen Macovschi prin faptul că există două feluri de neuroni: neuroni obișnuiți, care operează gândirea concretă și neuroni „albaștri” destinați gândirii abstracte, iar unii oameni nu au neuroni din ultima categorie. Majoritatea oamenilor consideră însă că dificultățile menționate se datorează rutinei, faptului că ne-am educat gândirea să asocieze orice concept cu elemente corespunzătoare din realitatea concretă, iar atunci când această asociere nu se poate produce, nu-și găsește corespondentul concret suntem dezorientați.

Între conceptele abstracte folosite în comunicarea interumană, o mare răspândire a dobândit în ultimele decenii cel de transdisciplinaritate, creat de marele fizician, ploieștean de origine, Basarab Nicolescu. Definirea noului concept este încă în curs, dar, în esență, transdisciplinaritatea este o metodă de cunoaștere și totodată o nouă disciplină, formă în care sunt structurate rezultatele cunoașterii.

Printre operele destinate celebrării Centenarului prin folosirea transdisciplinarității ca metodă de cunoaștere se numără albumele istorice din seria intitulată *Întregitorii*, ai cărei autori sunt Mircea Cosma și Constantin Manolache. Seria este formată din trei volume: Mihai Viteazul, Alexandru Ioan Cuza și Regele Ferdinand I, realizate la Editura Dorința, Ploiești-Chișinău, 2016-2017.

Volumele evocă și ilustrează activitatea celor trei mari personalități istorice care au marcat momente importante pe calea înfăptuirii statului național român. Mihai Viteazul a unit pentru „o clipă”, sub conducerea sa cele trei țări române, încoronându-se la 27 mai 1600 ca „Domn al Țării Românești, Ardealului și a toată Țara Moldovei”. Făurirea durabilă a statului național român a început la 24 ianuarie 1859, când Alexandru Ioan Cuza, domnitorul Moldovei a fost ales domnitor al Țării Românești. Unirea Moldovei cu Țara Românească a consacrat, pe plan politic, unitatea culturală a ro-

mânilor și a constituit nucleul în jurul căruia s-au concentrat celelalte provincii românești în vremea regelui Ferdinand: Basarabia la 27 martie 1918, Bucovina la 15 noiembrie 1918, Transilvania la 1 decembrie 1918.

Pentru redactarea volumelor seriei *Întregitorii*, autorii au folosit informații și materiale aparținând mai multor domenii ale cunoașterii, istorie, arte plastice, literatură, etc. Îmbinându-le și prelucrându-le astfel încât să ofere o imagine unitară a procesului de făurire a statului național român și a celor trei momente istorice hotărâtoare pe această cale.

Personalitatea lui Mihai Viteazul ne este prezentată din multiple unghiuri de vedere – în 4 G, dacă am folosi terminologia informatică – folosind o mare diversitate de surse și modalități. O cronologie, intitulată „Un principe demn de glorie”, oferă informații privind viața domnitorului, detaliind acțiunile din timpul domniei și mai ales înfăptuirea unirii din 1600. Celelalte volume ale seriei procedează similar în cazul lui Alexandru Ioan Cuza și regelui Ferdinand.

Se folosesc apoi, pentru conturarea personalității celor trei conducători ai statului român, informații și materiale din domeniul picturii (portrete ecvestre, murale, miniaturi), din domeniul graficii (gravuri, litografii, monede, bancnote, timbre, hărți), din domeniul sculpturii (statui, monumente) și al literaturii (imn).

Cantitativ, într-un caz sau altul, predomină o anume categorie de materiale. Fotografiile, spre exemplu, predomină în volumul consacrat regelui Ferdinand.

Valoarea estetică a surselor folosite este bine evidențiată de calitatea tiparului și hârtiei folosite. O examinare aprofundată permite sesizarea direcțiilor evoluției artei de-a lungul timpului.

În ceea ce privește valoarea documentară, aceasta este axată pe înfățișarea personalităților, locurilor, timpului înfăptuirii Unirii, iar reproducerea multiplelor forme în care acestea au fost consemnate face din seria *Întregitorii* o realizare de excepție a celebrării Centenarului pe plan cultural.

IONEL BRĂȚIANU – UN MARE PREMIER UNIONIST ȘI PATRIOT ROMÂN (VI)

de Ion Ștefan Baicu

În al optulea rând: premierul Ionel Brătianu s-a dovedit deosebit de ferm în rezolvarea *crizei dinastice*, izbucnite în 1925 din cauza aventurilor puse la cale de prințul moștenitor *Carol*; se poate afirma că, într-un anumit sens, *acesta a fost momentul când dominația președintelui P.N.L. a ajuns la zenit* – scrie istoricul **IOAN SCURTU** în citata sa operă. **În al nouălea rând:** în politica externă, guvernul *sfinxului* de la *FLORICA* a promovat – ministru titular în domeniu era *IOAN GH. DUCA* – o politică curajoasă și constructivă, la loc central situându-se bunele raporturi cu vecinii și cu marile puteri europene: Franța și Marea Britanie; în context, de un real folos se vor dovedi pârghiile organizației regionale *MICA ÎNȚELEGERE*, în care se includeau: România, Iugoslavia și Cehoslovacia. *Ai avut dreptate, domnule Take Ionescu. Am avut prilejul să văd acum, în haosul de la Genova – unde participase la o conferință economică – de ce mare folos ne-a fost alcătuirea și solidaritatea Micii înțelegeri* – i se adresa Ionel Brătianu lui *Take Ionescu*, aflat, în 1922, internat în spital la Roma; el i-a răspuns: *Cuvintele acestea mă reconfortează și îți mulțumesc* – reiese din eseul *Take Ionescu. 1858-1922*, publicat în 1932 de **Constantin Xeni** – biograf al celebrului fiu al orașului *PLOIEȘTI*.

Să precizăm că, din păcate, *REGIMUL POLITIC LIBERAL* dintre anii 1922-1926, în frunte cu același **IONEL BRĂȚIANU**, a fost umbrat de o serie de *limite* și de *neajunsuri*, printre care trebuie menționate: săvârșirea unor *acte* de abuzuri și de nedreptăți pe parcursul aplicării reformei agrare și al refacerii economiei naționale după război, dar și a unor *acte* de corupție și de ilegalități în domeniul administrației publice. De asemenea, introducerea ciuntită a sistemului de *vot universal*, de care nu beneficiau femeile, militarii, o parte importantă a funcționarilor de stat și a cultelor, inclusiv adoptarea unei așa-zise *prime electorale*, acordate automat, deci nedemocratic, partidului sau coaliției politice, care câștiga alegerile parlamentare. Se mai adăugau și alte *carențe*: exagerările și denaturările aparținând presei în general, îndeosebi, însă, cele de partid, apelul la demagogie și la promisiuni nefondate în timpul campaniilor electorale, subiectivismul practicat de către unii politicieni liberali de la centru și de pe plan local, manifestarea analfabetismului, mai ales în lumea satelor și

Ionel Brătianu
sursa foto: ro.wikipedia.org

multe altele – vezi detalii în tratatul *Istoria Românilor* de sub egida *Academiei Române*.

După 1918, în mod deliberat, s-a păstrat practica antebelică nedemocratică de a fi mai întâi numit guvernul – de către rege și premier – după care urma dizolvarea parlamentului și organizarea noilor alegeri legislative: de pildă, în 1922, P.N.L., care a organizat scrutinul electoral, a câștigat 222 de locuri în Camera Deputaților, iar în 1926, când s-a aflat în opoziție, el a trimis în parlament doar 16 deputați: în 1927, revenind la putere, P.N.L. a obținut 318 mandate, adică peste 60 la sută din total – se arată în *Istoria Românilor*, manual din 1999. *Cu alegerile din 1922 s-au inaugurat nenorocitele metode, care au asigurat tuturor guvernelor, ce au urmat, aservirea sufragiului universal, pus în slujba intereselor de gașcă* – va nota, în exces, în *op. cit.*, cunoscutul politician **CONSTANTIN ARGETOIANU**. Dar, dincolo de toate acestea, *IONEL Brătianu a făcut, totuși, cele mai glorioase capitole din istoria politică a României* – scria ziarul *UNIVERSUL* din 26 noiembrie 1927, al cărui director era un prahovean: **Stelian Popescu**.

În legătură cu *căsătoriile* lui **IONEL BRĂȚIANU**, să menționăm: o primă relație sentimentală avuse se el, la începutul carierei de inginer C.F.R., cu prințesa *MARIA MORUZI*, care rămăsese văduva unuia dintre cei doi fii ai lui Alexandru Ioan Cuza și Mariei Catargiu Obrenovici de odinioară. Din această relație, petrecută pe meleaguri moldovene, s-a născut unicul fiu al lui *Ionel Brătianu*, fiind vorba despre viitorul mare istoric *Gheorghe* zis și *George Brătianu*. Pentru a-i acorda numele, dar și din obligații de onoare, *Ionel Brătianu* pe când era ministru în

1897 – a consimțit să se cunune cu prințesa. Numai că, după oficierea slujbei religioase, fiecare s-a dus la domiciliul său; se spune că fratele *Mariei Moruzi* i-ar fi pus revolverul la tâmplă tânărului ministru pentru a se căsători cu sora lui: se petrecea acest incident cu puțin timp înainte de nașterea singurului său copil, care va vedea lumina zilei, la palatul cuzist de la *RUGINOASA*, la 30 ianuarie 1898. A urmat, totuși, divorțul, iar tatăl își va cunoaște fiul abia în anul 1909 când avea deja vârsta de 11 ani; se petrecuse atunci și atentatul la viața sa, terminat doar cu răni ușoare pentru el, care ajunsese deja prim-ministru al României – reiese din *op. cit.*, a istoricilor **Anastasiu Iordache și Ioan Scurtu**.

Un episod mai puțin cunoscut din viața lui **Ionel BRĂȚIANU** se va petrece în anul 1903, când, în calitate de ministru de externe, a avut ocazia să ia în căsătorie pe *PAULINE ASTOR* – moștenitoare a unei averi uriașe din S.U.A.; ea, se pare, făcuse parte din anturajul prințesei *Maria* – viitoarea regină a României, care avea impresie bună față de ambițiosul și inteligentul *Ionel Brătianu*. *Ion Brătianu întrevedea în mine viitorul; el niciodată nu m-a considerat ca o cantitate neglijabilă, pentru el, cel puțin, eu contam...* Era un om agreabil, cu maniere pline de farmec, ascunzând, însă, o voință hotărâtă, o personalitate ireductibilă. *Nando*, viitorul rege *Ferdinand I* – îl iubea pe *Brătianu*, dar nu fără o tentă de neîncredere, căci o parte din felul său de a fi îi scăpa. *Exista, într-adevăr, în Brătianu ceva dominator, care trezea o oarecare teamă. Mâna sa era mânușată cu velur și nu știai ce poate să ascundă această gingășie* – va nota **MARIA**, viitoarea suverană a României *Mari*. Din surse reiese că aventura cu americana atât de bogată, *Pauline Astor*, a eșuat; o nouă perspectivă de mariaj se deschidea pentru *Ionel Brătianu* după cum reiese și din relatările lui **Constantin Bacalbașa**, în 1930, în opera *Bucureștii de Altădată*. În anul 1907, *Ionel Brătianu* s-a recăsătorit cu *ELISA ȘTIRBEL*, fostă parteneră de viață a politicianului conservator *Alexandru Marghiloman*. *Elisa* nu se putuse obișnui cu formalismul și cu manierele acestuia; la puțin timp după divorț, ea va declara: *La acest om – Alexandru Marghiloman – totul era fals, în afară de argintărie*. La vârsta de 37 de ani – viitorul soț avea 43 – *Elisa* devenită *Brătianu* nu era ce se cheamă o femeie frumoasă, avea, însă, o remarcabilă inteligență și o cultură deosebită. Vorbea foarte bine nu numai franceza, ci și engleza; ea ținea la țară, dar în ipostaza ei de urmașă de domnitor – va nota, în 1976, în *AMINTIRI*, acad. **CONSTANTIN C. GIURESU**. În vara anului 1907, cei doi soți **BRĂȚIANU** au efectuat o excursie în Transilvania, omul politic român fiind acuzat de către autoritățile maghiare că luase parte la adunarea asociației *ASTRA*. În continuare, ei au

vizitat satul *ALBAC* al lui *HOREA*, unde au cumpărat cu bani proprii biserica din lemn a fostului cap de răscoală; se spunea că ungurii doreau s-o pună pe foc. Meșterii din localitate au dezmembrat-o, au transportat-o pe calea ferată și au remontat-o la domeniul *BRĂȚIENILOR* de la *FLORICA* de Argeș – totul în secret pentru a nu afla guvernul de la Budapesta; se știe că biserica din lemn va fi mutată ulterior la Băile Olănești din județul Vâlcea.

Coana *Elisa Brătianu*, după decesul soțului, în 1927, se va ocupa cu pasiune pentru reamenajarea parcului cu flori de la *FLORICA* – un unicat prin diversitatea și prin frumusețea speciilor cultivate aici: la puțin timp, ea a înființat *Fundațiile Brătianu*, unde, în 1938, va trona, în curte, statuia lui *Ionel Brătianu*. Se va stinge din viață la vârsta înaintată de 87 de ani: în ultima parte a existenței sale, *Elisa Brătianu* a trăit în mizerie, fiind nevoită să supraviețuiască, în anii *socialismului*, din traduceri de cărți din limbile franceză și engleză. La rândul lui, **IONEL BRĂȚIANU** decedase încă în anul 1927 și a fost înmormântat în incinta capelei de la *FLORICA*: de precizat că, la funeralii, au participat regina *Maria* și fiicele sale, plus principele *Nicolae*. *Brătianu se ducea să doarmă somnul de veci după o viață atât de strălucită în istoria neamului său, pe același deal, pe care, cu 63 de ani în urmă, văzuse lumina zilei*. Se născuse la *Florica* pe vremurile României *Vasale*, se odihnește în pace tot la *Florica*, dar în vremurile României întregite – va nota, în *op. cit.*, **IOAN GH. DUCA** – neprețuitul și fidelul său colaborator. În fine: *Latinul Ion C. Brătianu era tot atât de pur ca aspect fizic, după cum era pur ca spirit și caracter. Avea aerul mândru și fermecător al unui mare senior din timpul RENĂȘTERII. Subtil, tare, era fiul ROMEI altoite pe BIZANȚ și Nimic mai natural: la țări mici, oameni mari* – spunea ministrul francez la București: contele de **SAINT-AULAIRE** – vezi revista *HISTORIA*, nr. 71, nov. 2007. Se mai pot consulta lucrările: *Din viața familiei Ion C. Brătianu. 1821-1891*, în 1933, de **Sabina Cantacuzino**, *Florica – Via și Casa Brătienilor*, în 1944, de **Ion Pilat** și *România. 1866-1947*, în 1996, de **Keith Hitchins**, inclusiv vol. 7 și 8 ale tratatului de *Istoria Românilor* de sub egida Academiei Române. Între contemporanii săi, *Ionel Brătianu* se remarcă printr-o distincție particulară datorită naturii sale alese și unei educațiuni impecabile; el era un om și bine născut și foarte bine crescut, apoi era și foarte simpatic și avea un bun simț, care îi luminase cotiturile și întunecimile vieții și-l apăra de rătăcirii, însușiri ce l-au impus în mod definitiv – va nota în 1932, memorialistul **Constantin BACALBAȘA**.

REGELE FERDINAND ÎN MIJLOCUL OSTAȘILOR (VIII)

de Traian D. Lazăr

Cu realismul ce o caracteriza, regina Maria percepe acest triumf din ziua de 10 mai sub aspectul impactului asupra prestigiului regelui Ferdinand, a instituției monarhiei. „Ne bucuram și ne simțeam impresionați, când vedeam ce *popularitate imensă* a căpătat Nando – în ciuda lipsei de victorii din război. Acum e iubit și apreciat de popor. Au înțeles în sfârșit simplitatea cinstită și gata de sacrificiu a omului acestuia. Felul în care le-a împărțit, fără să se plângă, toate nefericirile i-a câștigat un loc în inima poporului. Eu eram foarte populară de mulți ani, așa că diferența nu e atât de vizibilă, dar pentru el e o adevărată *răsturnare de situație*”¹.

JURĂMÂNTUL VOLUNTARILOR ARDELENI ȘI BUCOVINENI (8 Iunie 1917)

„Depunerea jurământului primului contingent al soldaților ardeleni și bucovineni în prezența MMLL (Maiestatele Lor) Regelui și Reginei și Altețelor Lor Regale în ziua de 8 iunie 1917” (Iași).

„Joi, 8 iunie, la ora 10, MMLL Regele și Regina, însoțiți fiind de AALL RR (Altețele Lor Regale) Principele Carol, Moștenitorul Tronului, Princesele Elisabeta și Maria, Principele Nicolae și Principesa Ileana au sosit pe platoul de la Moara de Vânt de lângă Iași, fiind întâmpinați de d(omnul) Președinte al Consiliului (de Miniștri) cu d(om)nii Miniștri de d(omnul) General Pressan, Șeful Statului Major al Marelui Cartier General al Armatei Române, d(omnul) General Tscherbatscheff, comandantul Armatei Ruse de pe frontul român, d(omnul) General Berthelot, Șeful Misiunii Militare Franceze, d(omnul) General Petala, Comandantul unui corp de armată, de Casa militară și civilă regală”².

Maiestatele lor au fost întâmpinate cu urale de ostași unei divizii române și ai întregului contingent de soldați ardeleni și bucovineni și au trecut trupele în revistă.

La ora 10,10, s-a oficiat un mic serviciu religios de către IPSS Mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei, urmat de o cuvântare asupra depunerii și importanței jurământului rostită de

Pimen și adresată contingentului de voluntari ardeleni și bucovineni.

La ora 10,20 s-a depus jurământul. După aceea regele Ferdinand a ținut următoarea cuvântare: „Vouă, fraților ardeleni și din Bucovina, care ați venit între noi din pribegie, care după multe și crude suferințe sufletești ați pășit pe pragul casei părintești, vă zic azi din adâncul inimei *„Bine ați venit”*.”

Prin jurământul solemn ce ați depus înaintea lui Dumnezeu; înaintea drapelelor acestora, care vă vor arăta drumul spre libertate; înaintea camarazilor voștri care s-au luptat, care au sângerat pentru înfăptuirea idealului nostru național, v-ați legat cu un lanț indisolubil de patria mamă; ați pus sufletul și sângele vostru în serviciul cauzei sfinte, ce împreună cu voi am îmbrățișat-o cu inima curată, cu voința de fier.

Trăim niște momente frumoase, niște clipe de bucurie, de înălțare sufletească.

Vouă țara vă spune „bine ați venit”, căci în voi vede întâiele raze ale unui soare nou, ce răsare din întuneric; pe voi orașul acesta, unde s-a făptuit Unirea Principatelor, vă salută cu iubire ca întâii soli ai unirii neamului; armata, în a cărei familie ați intrat azi, vă primește cu brațele deschise ca niște frați demult așteptați, căci știe că inima voastră bate spre biruință, că brațul vostru este oțelit prin luptă; pe voi, regele căruia ați jurat credință, vă privește cu dragoste și cu încredere, căci în sosirea voastră salută chezașia cea mai puternică că visul atâtor veacuri se va înfăptui, că dorul unui neam întreg, în sfârșit, se va stinge.

Vouă fraților de dincolo și bucovineni vă zic: „Înainte cu Dumnezeu”; uniți eforturile voastre cu ale fraților din țară; călăuziți steagul nostru național peste munți, unde milioane de frați așteaptă plini de nădejde desrobirea de un jug asupritor. Biruința va fi a noastră și cu ea libertatea și fericirea, și atunci vom fi un singur și strâns unit popor de frați nedespărțiți întotdeauna.”

Cuvântarea regelui a fost viu aclamată, în diferite rânduri, prin puternice și nesfârșite strigăte de „ura”. La terminarea cuvântării (ora 10,25), militarii ardeleni și bucovineni au cântat în cor „Trăiască regele”.

Defilarea trupelor, începută la ora 10,45, s-a desfășurat în ordinea: ardelenii, bucovinenii, divizia din Regat.

Apoi, bărbații familiei regale, Ferdinand, Carol, Nicolae au luat masa (dejunul, zice comunicatul) cu ofițerii

Regele Ferdinand al României
sursa foto: www.descopera.ro

diviziei (regățene) și cu ofițerii ardeleni în mijlocul trupelor. În timpul/la sfârșitul mesei, generalul Petala a închinat în sănătatea regelui și a familiei regale accentuând „că legenda pusă în circulație, de către străini, cum că frații noștri români de peste munți și din Bucovina nu doresc unirea cu România, este de acum spulberată”.

Regele Ferdinand a răspuns (toas-tului) generalului Petala adresându-se, din nou, ardelenilor și bucovinenilor: „Voi, care ați pus piciorul astăzi în Patria mamă a Moldovei, de care este legat în mod nedespărțit numele lui Ștefan cel Sfânt precum este legat de numele lui Ardealul, Bucovina și Muntenia, voi ați avut prilejul să vedeți astăzi una din diviziile române cu care astăzi vă contopiți și vă înfrățiți pentru jertfe ca și pentru biruințe.

Pe cât de inimoși ați pășit pe pă-mântul României, pe atât de inimoși veți trece sub ghiulelele inamicului pentru a înfrunta toate greutățile luptei și a vă uni mâine, pentru totdeauna, cu frații voștri de sânge.

Ridic paharul meu nu numai în sănătatea corpului de armată, dar și în sănătatea soldaților ardeleni și bucovineni, care vor ști să se strângă sub cutele drapelelor române și să se jertfească pentru idealul României Mari”.

A urmat o scurtă reprezentație artistică. După ce a ascultat câteva cântece și doine, cântate de corul soldaților ardeleni și români (regățeni), la ora 13,30, regele și-a luat rămas bun de la ofițeri și trupă. Plecarea regelui și altețelor regale a fost însoțită de uralele militarilor³.

continuare în numărul viitor

Note:

¹ Maria Regina României, op., cit., p. 484;

² Monitorul Oficial nr 58 din 9/22 iunie 1917

³ Monitorul Oficial nr 58 din 9/22 iunie 1917

MAREȘALI ROMÂNI – LUPTĂTORI PENTRU FĂURIREA ROMÂNIEI MARI: AVERESCU, PREZAN ȘI ANTONESCU (IV)

de Ion Ștefan Baicu

La puțină vreme după arestarea sa la *Palatul Regal*, mareșalul ION ANTONESCU a fost transferat într-o casă conspirativă a P.C.R. din cartierul *Vatra Luminoasă* din București. În continuare, el va fi dus la Moscova pentru o lungă și sâcâitoare anchetă. Rea-dus în țară, va fi judecat de către un așa-zis *Tribunal al Poporului*; el și cei mai apropiați colaboratori ai lui au fost condamnați la moarte și executați la 1 iunie 1946 în liziera unei pădurici din zona închisorii de la JILAVA. Ion Antonescu a cerut să fie executat de militari și nu de gardienii temniței, dar a fost refuzat. Înainte de execuție, mareșalul a exclamat: *istoria mă va judeca!* – după cum apare consemnat în **Raportul Oficial**.

Se poate aprecia, *așadar*, că dispărea fizicește MAREȘALUL, dar rămânea, în memoria colectivă, figura unui militar român de elită și cu o carieră prodigioasă – scrie, în *op. cit.*, istoricul STELIAN NEAGOE, care adăugă: *A primit conducerea statului și a intrat în conflagrația mondială pentru a salva România și a o reîntregi în hotarele ei firești de la anul 1918; o guvernare de sacrificiu, în condiții de război, un război distrugător, pe care, până la urmă, l-a pierdut, dar bărbătește, el și-a asumat personal întreaga răspundere a eșecului.* Omul se află întotdeauna *sub vremi* – spunea un mare cronicar moldovean; în pofida, însă, a unor erori, nota, în *op. cit.*, același istoric, mareșalul ION ANTONESCU își va afla locul, cu toate ale sale, în ISTORIA ROMÂNILOR.

În final despre căsătoriile mareșalului. În conformitate cu sursele studiate, *primul mariaj* a fost o nereușită în viața lui ION ANTONESCU. Cea dintâi soție se numea RAȘELA MENDEL, o evreică, care după cum se pare, îi dăduse și un copil în timpul când el activase – în anii interbelici – ca atașat militar al României la Londra. În anul 1927, Ion Antonescu se va recăsători cu viitoarea doamnă MARIA – o văduvă, fiică a căpitanului Teodor Niculescu. Se cunosc prea puține amănunte din perioada imediat următoare despre căsnicia lor. În plin război cu U.R.S.S., ei s-au mutat în cocheta și confortabila vilă a defunctului filozof Nae Ionescu de la BĂNEASA – scrie istoricul PETRE DOGARU în *op. cit.* din 2002, care adaugă detalii: soția *dictatorului* – de acum doamna mareșal MARIA ANTONESCU – rămânea cam rar în compania soțului, care, atunci când nu se afla în capitală, întreprindea dese vizite pe front; în *relache*,

Mareșalul Ion Antonescu
sursa foto: www.wikimedia.org

ei se puteau întâlni, de regulă sâmbăta și duminica, la vila mareșalului din Predeal – notează același autor și în articolul *Maria Antonescu în fața istoriei* din revista FORMULA AS, nr. 125 din iulie 1994. Între timp, *prima doamnă* începuse să apară pe prima pagină a ziarelor în calitate de *mamă a răniților români și germani*; de asemenea, ea era menționată ca membră a unor comitete și comisii de binefacere, pe care le patrona. Începând din anul 1942, *Maria Antonescu* o va eclipsa, aproape complet, pe principesa mamă ELENA, fosta soție a lui Carol II; în context, se va declanșa așa-numitul *război al șicanelor* între cele două familii, respectiv, de fapt, între *Maria* și *Elena* – notează istoricul Al. Gh. Savu în revista MAGAZIN ISTORIC, nr. 6 din iunie 1969.

Imediat după arestarea, la 23 august 1944, a soțului ei, pentru MARIA ANTONESCU a început un adevărat *calvar*, greu de suportat de-a lungul a două decenii; în adevăr, ea va îndura incredibile privațiuni pentru *fapte pe care nu le săvârșise* – va nota istoricul MARCEL DUMITRU CIUCĂ, cel care se va

ocupa de acest caz adăugând detalii: în perioada martie 1945-aprilie 1946, *Maria Antonescu*, deja arestată și ea, avea să fie dusă la Moscova pentru... anchetă; a fost aruncată într-o cameră izolată, unde i se va agrava boala de inimă, de care suferea de o bună bucată de vreme. După revenirea în țară, *Maria Antonescu* a fost din nou reținută de noile autorități procomuniste și, în 1950, încarcerată la închisoarea specială de femei de la *MISLEA* din județul *Prahova*, unde a rămas până în anul 1955. În continuare i s-a fixat domiciliul obligatoriu în satul Lătești de lângă orașelul Fetești de pe Dunăre. Între timp, inima îi slăbise mult și, astfel, după cel de-al treilea infarct, *Maria Antonescu* a decedat, la 18 octombrie 1964, pe un pat al spitalului *COLȚEA* din București; ea a fost înmormântată la cavoul familiei sale de la cimitirul *BELLU MILITAR* – cf. și *op. cit.* a istoricului **Gheorghe Buzatu**.

Pentru istorie, *Maria Antonescu* a lăsat consemnate câteva aprecieri interesante, înserate în stenograma unei noi anchete din epocă. La întrebările puse de către *Avram Bunaciu* – viitor ministru comunist al afacerilor externe – fosta primă doamnă în timpul războiului antonescian a formulat următoarele sintagme: *Bărbatul meu era un aglofil și El îl considera pe Corneliu Zelea Codreanu un nebun pentru cochetăria cu Germania*; de asemenea, soțul ei acceptase venirea sa la putere în stat, în septembrie 1940, deoarece *nu se putea altfel; ar fi sosit germanii să ocupe România; el a crezut că va putea să scape țara și era sigur că le va rupe capul legionarilor; se baza pe armată și nu pe nemți*. Mareșalul intrase în războiul antisovietic, gest apreciat ca o *nenorocire*, dar pentru a lua înapoi *Basarabia și Bucovina*; în fine, *când auzea discursurile lui Hitler, bărbatul meu spunea că și acesta era un nebun* – cf. revistei **MAGAZIN ISTORIC**, nr. 3, martie, 1998. Vezi și *Memorial Antonescu*, în 1992, de **Gheorghe Barbul** și *Hitler, regele Carol II și mareșalul Antonescu*, în 1994, de **Andreas Hilgruber**.

În **încheiere** semnalăm o remarcă deosebit de interesantă: în *anul 1918*, colonelul **Ion ANTONESCU** – viitorul mareșal – a întocmit urgent un **MEMORIU**, în 15 pagini, intitulat *Evaluare generală a posibilităților și șanselor intrării noastre în acțiune împotriva Puterilor Centrale*. Inițiativa se săvârșea în momentele din toamna anului amintit, **1918**, când armata germană și cea austro-ungară urmau să părăsească teritoriul României în condițiile obținerii victoriilor din vest ale **ANTANTEI** și **SALONIC** sub o nouă comandă – cea a generalului francez *Franchet d'ESPÉREY*; în context, un rol de seamă l-a jucat generalul *Henry BERTHELOT* – șeful *Misiunii Militare Franceze* în România. În cuprinsul

MEMORIULUI – document semnat de către generalul *Constantin PREZAN* și destinat a ajunge la regele **FERDINAND** – se înfățișa excesiv situația grea din armata română: oamenii care se distinseseră în vara lui 1917 la Mărășești apăreau – scria autorul – *desculți și înfometați, dar și demobilizați, lipsindu-le cadrele, înainte de toate cele ofițerești*. Simultan, în *memoriu* se preconiza că exista, totuși, posibilitatea mobilizării a opt divizii românești, iar inamicul nu reprezenta *un pericol imediat, deoarece el trebuia să înfrunte forțele antantiste, care înaintau dinspre sud către Dunăre*; de asemenea, de mare însemnătate pentru rege era concluzia cu privire la momentul când armata română urma să întreprindă *mișcarea supremă*, în text precizându-se ritos: *Curând da, dar nu imediat!* Într-adevăr, se impunea un anumit timp pentru *pregătiri prealabile și de mobilizare sub protecția forțelor aliate de la Dunăre* – atrăgea atenția recent istoricul american **GLENN E. TORREY** în valoroasa lui carte din anul 2012 cu titlul original *The Romanian Battlefront in World War I*, publicată sub egida *University Press of Kansas* și reeditată în limba română în anul 2018 la *Editura Meteor Publishing*.

În cele din urmă, după cum se cunoaște, armata germană se va retrage de pe teritoriul românesc, o adevărată odisee parcurgând însuși feldmareșalul **MARKENSEN**; el va ajunge în captivitate *maghiară*, apoi va fi transferat în... *Salonic* sub supravegherea autorităților dirijate de către premierul francez *Georges CLEMENCEAU*. Pe de altă parte, generalul *Constantin PREZAN* și colonelul *Ion ANTONESCU*, în ultimele zile ale lunii noiembrie 1918, se întâlneau la Giurgiu cu *Henry Berthelot*; ei au căzut de acord asupra unui *plan de acțiune* cu privire la Bucovina, Dobrogea, Muntenia și Transilvania, precum și la revenirea în capitală a regelui *Ferdinand* și a reginei *Maria*. Să mai menționăm că, între anii 1918 și 1919, colonelul *Ion ANTONESCU* se va implica activ în operațiile militare din Transilvania și în înfrângerea armatei roșii maghiare până la cucerirea **BUDAPESTEI**; în context, la un moment dat, regele **FERDINAND** i-a adresat cuvinte de recunoștință: *Antonescu, nimeni altul nu poate ști mai bine decât regele tău marile servicii, pe care le-ai adus țării în acest război, cel desfășurat pentru făurirea României Mari* – vezi *op. cit.* de **Glenn E. TORREY** și *MÉMOIRES*, în 1987, de **Henry BERTHELOT**, inclusiv *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1919*, în 1925 și 2016, de **Constantin KIRIȚESCU** și *MEMORII*, 10 volume, 1991-1997, de **Constantin ARGETOIANU**.

ABATELE ZAVORAL ȘI RĂNIȚII ROMÂNI DE LA STRAHOV (II)

de Constantin Dobrescu

Să urmărim sentimentele abatelui față de români în contextul relațiilor sale cu Astra și cu personalitățile ei.

Încă din primul an al Primului Război Mondial, de la Strahov, starețul mănăstirii, Method Zavoral, dădea glas dorinței sale de a fi ajutat cu broșuri din *Biblioteca Poporală* pentru soldații români suferinzi, aflați în lazaretul așezământului de cult.

Actul de caritate făcut de M. Zavoral este cât se poate de limpede: cumpărarea a 150 de cărți românești de rugăciune în 1915 și, în același an, colindarea spitalelor pentru depistarea soldaților români. O parte din cărțile sale ajung în alte spitale din Praga ori Milevko. Pentru cei 31 de soldați români aflați la un moment dat în mănăstire, J.U. Jarník și H. Petra-Petrescu, intelectuali din Bucovina și Transilvania – aflați acolo, apoi oameni înstăriți au pus bazele unui Comitet de ajutorare. O parte din donații vor fi folosite pentru tipărirea unor cărți destinate soldaților români în colecția *Lektüre für rumänische Soldaten*, unde își va publica și H. Petra-Petrescu câteva din povestirile sale.

Recenzarea unei broșuri semnată de J.U. Jarník îi permite lui A. Bârseanu să-l prezinte „în cuvinte calde pe noul filoromân, M. Zavoral, abatele Mănăstirii Premonastratensilor de pe Muntele Sion sau Strahov de lângă Praga, care *n-a pregetat a se interesa de soarta românilor noștri rătați pe țărnișii Moldavei, ajutându-i și mângâindu-i în limba lor, pe care și-a dat silința s-o învețe.*”

Odată cu o telegram de felicitare de ziua nașterii, în 10 februarie 1916, conducerea Astrei decide să doneze spitalului din Strahov câte un exemplar din toate publicațiile sale, iar în decembrie revista *Transilvania*.

Până la sfârșitul războiului, H. Petra-Petrescu va juca rolul de intermediar, probabil, din cauza multiplelor obligații care îl împovărau pe înaltul prelat. După solicitarea a 50 de abecedare, care au și ajuns la destinație, H. Petra-Petrescu, viitorul secretar al Astrei, aprecia ca fericită ideea de a i se publica abatelui „trei predici pe care le-au tradus împreună” în revista „*Transilvania*”. Materialul era „prin exce-

lență un exegetic”: „Despre sărăcie, o racilă socială deznădăjduitoare”; 2. „Dragostea față de aproapele...”

Predicile sunt publicate de Andrei Bârseanu în „*Transilvania*”, probabil, și la rugămintea lui H. Petra-Petrescu, tatăl lui Horia. Personalitatea spiritualizată a prelatului praghez este delicat și fără obișnuitele exagerări de presă desenată de către tânărul sibian, exilat după război în capitala Boemiei, sub titlul „Drept introducere”. Predicile au fost astfel alese „ca să aibă cât mai multe puncte de atingere comune cu toate confesiunile creștine.” Problemele sociale, sărăcia, nu numai că nu sunt omise, ocolite, ci sunt accentuate în raport cu atitudinea față de ele.

Titlul predicilor e legat desigur de motto-ul „*Charitas omnia vincit*”, adică „Caritatea le învinge pe toate”, iar îndemnul omului de cult este: „Ajută! Ridică!” Responsabilitatea socială „e trasă în noroi și batjocorită în zilele noastre”, deși ea ar trebui să fie „ancora de care se mai leagă nădejdiile celor ce încă nu și-au pierdut cumpătul în ciclul acesta de pațimi prin care trece biata omenire.” Nu întâmplător H. Petra-Petrescu remarcă oportunitatea acestor predici pentru români, unde problemele sociale și de ordin moral sunt asemănătoare cu cele din Cehia.

În prefața la cele trei predici ale abatelui Method Zavoral, publicate de revista „*Transilvania*”, intelectualul sibian întărește imaginea conturată deja a celui care și-a câștigat stima românilor din imperiu. Iată un citat revelator în acest sens: „Marele prieten al românilor nu s-a mărginit numai la vizitarea răniților români de prin spitalele din Boemia, nu s-a îngrijit numai de șezători românești în spitalul-lazar al mănăstirii, în fruntea căreia l-a așezat pronia cerească; a vrut să ne sară într-ajutor și cu scrisul după ce ne-a ajutat cu vorba și cu fapta, lăsându-ne să cetim în inimă. / În decursul șezătorilor i-a venit ideea să tălmăcească în românește câteva predici ținute în fața unui public compus din intelectuali cehi din Praga (Smichov), în anul 1913/ [...] Problemele fundamentale de etică creștină, tratate în aceste trei predici-conferințe se pot referi prea

bine și la împrejurările noastre și, dacă a pleda pentru caritatea creștinească este cu cale în timp de pace, câtă vreme nu zăngănesc armele, acum, în timpul războiului înfricoșat, este cu atât mai potrivit.”

Studentul sărac Zavoral străbate prin multe privațiuni anii de studiu și prin vocația sa treptele carierei până la funcția de abate, cu multiple legături sociale. Șansele sale de promovare au fost oprite doar de lipsa de înrudire cu familiile nobile austriece.

Cunoștea latina, germana, franceza, engleza și spaniola, călătorind în toată Europa și o bună parte din America. Oare numai caritatea sa l-a determinat să investească atâta efort pentru învățarea limbii române sau poate e ceva mai mult, neștiut, ceva din experiența sa ancestrală?

După război, devine în 1921 membru de onoare al Astrei și al Academiei Române, iar în 1922 membru fondator al Astrei, a cărei menire a înțeles-o, căci atât el cât și Jarník au arătat o „mai mare și mai trainică dragoste”, care nu s-a stins, „ci e alimentată mereu” de înalte sentimente și continue legături.

Actele sale de caritate îi aduc abatelui M. Zavoral în timpul războiului o aureolă deosebită, un prestigiu impresionant, câștigat numai în câțiva ani, dacă ne gândim la J.U. Jarník, care îi câștigase pe români prin legături care datau din secolul anterior. Incontestabil că nivelul său spiritual a prevalat, la care se adaugă și posibilitățile oferite de funcția sa socială și de legăturile sale la Praga.

Nu putem trece cu vederea vizita la Ploiești în ziua de 2 mai 1928 a abatelui Zavoral, ca invitat personal al prof. Nicolae Iorga.

Vizita abatelui la Ploiești era urmarea promisiunii făcute de prelatul ceh Mariei Palada, directoarea externatului secundar de fete, cu ocazia unei vizite la Praga. După ce a vizitat liceul împreună cu N. Iorga, oaspetele a ținut o conferință în Amfiteatrul liceului.

După executarea fotografiei de grup cu autoritățile și profesorii liceului, oaspetele ceh și-a continuat drumul spre Vălenii de Munte.

GHEORGHE COSTAFORU – PRIMUL RECTOR AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI NOSTRU SUPERIOR (II)

de Cătălin Dobrescu

Gheorghe Costaforu
sursa foto: www.leviathan.ro

Studiul a văzut lumina tiparului în anul 1860, într-un volum de câteva sute de pagini, în care Costaforu își exprimă opiniile, încheind cu o concluzie în care constata dreptul copilului la învățământ și pregătirea femeii pentru această misiune de educare. Probabil, dacă timpurile i-ar fi permis, ar fi putut da învățământului nostru din acea perioadă o organizare sistematică.

Principalele treceau printr-o perioadă de lupte politice, în care fusese implicat și Costaforu. Încadrat în mișcarea unionistă, Costaforu se găsea alături de alt camarad de învățământ, Constantin Bossianu, pe atunci director al Departamentului Justiției, cu care a înființat un club în casa Romanov, în vederea susținerii electorale a fostului domnitor și caimacan, Alexandru Dimitrie Ghica. Alegerile pentru Adunarea din 1859, care aveau să ducă la numirea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor comun în ambele Principate românești îl găseau pe Costaforu în comitetul electoral de 11 membri și ca avocat pledant la înscrierile pe listele electorale.

În februarie 1859 a fost numit membru la Înalta Curte, în care a judecat până în octombrie, când a devenit președinte al Curții Apelative de Comerț, post care îi aducea aminte de începuturile carierei sale. Nici în această funcție nu a rămas foarte mult, în februarie 1860 fiind ales deputat de Muscel. În acest timp, a făcut parte din Comisia pentru redactarea Legii avocaților (6 martie 1859)

Ca deputat, Costaforu s-a dovedit de la început un om cu o uriașă capacitate de muncă. A fost numit

membru în mai multe comisii: *Comisia de justițiune și coduri, Comisiunea de instrucțiune publică, Comisiunea de cercetare a legii Curții de Casație, Comisiunea de reformă a regulamentului Adunării, Comisiunea de răspuns la mesajul tronului.*

Curajul cu care știa să își impună ideile a făcut să fie numit ministru de interne în ministerul alcătuit la 13 iulie 1860 de Manolache Costache Epureanu.

O primă problemă cu care s-a confruntat în calitate de ministru de interne a fost faptul că se găsea în fața unui personal care nu își cunoștea nici drepturile nici îndatoririle. Vocația de profesor l-a determinat să elaboreze o serie de *Instrucțiuni*, în care a arătat prefectilor modul de comportare. Dintre aceste *Instrucțiuni*, cea mai importantă este aceea din 27 iulie 1860, în care face un adevărat curs de drept administrativ, spre a arăta prefectilor îndatoririle polițienești. Costaforu face teoria poliției administrative, pe de o parte, iar pe de alta, aceea a poliției judecătorești, insistând asupra deosebirilor dintre acestea.

Reprimă dezordinile care se ivesc în diferite orașe, în special pe cele din Craiova și Ploiești, unde a fost nevoie de intervenție armată, fără a se putea evita vărsarea de sânge.

Pentru reprimarea mișcării de opoziție, cere Domnitorului dizolvarea Adunării. Dar, în noua Adunare, aleasă în aprilie 1861, în care și Costaforu apare ca deputat de Muscel, opoziția obține majoritatea. Noua Adunare votează trimiterea în judecată a întregului minister. Costaforu demisionează din Adunare, iar Curtea de justiție – instanța supremă înaintea căreia a fost prezentat procesul în 1862 – achită ministerul de orice vină.

Pentru un timp, Costaforu se găsește eliberat de activitatea politică, spre a se consacra activității didactice și avocaturii. Excelența cursului ținut studenților și prestigiul dobândit în fața profesorilor de la trei facultăți atunci în ființă: Drept, Litere și Științe, au făcut fie recomandat pentru postul de conducere al Universității București.

Astfel, în 1864, Gheorghe Costaforu a fost numit rector al Universității București, cel dintâi rector al învățământului nostru superior. În două rânduri a demisionat din această funcție, de fiecare dată fiind reales de către colegiul profesoral: prima dată la 5 mai 1865 și a doua oară la 16 decembrie 1865. De atunci, a rămas neîntrerupt în această funcție, până în martie 1871, când a fost înlocuit de Vasile Boerescu.

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

VASILE TACU

10.07.1910-12.07.1993)

*Vino, doamnă, fără teamă,/ Sunt
chirurgul ideal,/ Operez c-o epigra-
mă/ Și pansez c-un madrigal!*

- Vasile Tacu (Invitație)

Vasile Tacu s-a născut în comuna Smulți, județul Galați. A absolvit Școala Normală din Bârlad și a lucrat ca învățător în județul Prahova.

A fost membru al Clubului Umoriștilor Prahoveni (Club fondat de Mircea Ionescu-Quintus, Ion Z. Georgescu-Lunică și Sandu Anastasescu), al Clubului Epigramiștilor „Cincinat Pavelescu”, din București și membru fondator al Uniunii Epigramiștilor din România (președinte fondator: Mircea Trifu). Pe volumul său de **Epigrame**, apărut în 1976, autorul, Vasile Tacu mi-a scris următorul autograf: *Talentatului meu coleg într-o epigramă, Constantin Tudorache, cu multă stimă și prețuire*. Volumul are o copertă de N. Nobilescu, o caricatură și următorul catren de Alexandru Clenciu: *Tacu, ploieșteanul bard,/ Joacă strașnic biliard/ Cu efectele-i subtile/ El lovește drept în „bile”*. Din „Cuvântul înainte”, scris de Mircea Trifu, voi reda câteva fraze de adevărat maestru al condeiului și prefațator de excepție: *Cu două mii de ani în urmă, voind să sublinieze dificultățile genului, Marcus Valerius Martialis aprecia că într-un volum de epigrame se pot găsi numai câteva lucrări reușite, înecate în masa celor fără valoare. Urcând pe aceeași scară, dar sărind toate treptele dintr-o dată, necruțătorul Păstorel afirma pur și simplu că nu există un „volum” de epigrame. Există, spunea el, numai una sau două epigrame care au servit de pretext pentru tipărirea unui volum... Fără îndoială că ironicele sentințe ale celor doi mari epigramiști trebuie înțelese în sensul că întotdeauna, în orice volum, atenția cititorului va fi captată de câteva realizări de valoare superioară, care le vor pune în umbră pe celelalte. Dar să eliminăm, spre convingere, dintr-un volum oarecare, cele două-trei epigrame de vârf, ca și cum nu ar exista, ca și cum nu ar fi scrise niciodată. Imediat, se vor impune lectorului, ca fiind epigrame de vârf, alte câteva. Și procedând în același fel, în mod succesiv, ne vom apropia de momentul în care ochiurile sitei prin care s-au cernut epigramele nu mai pot fi mărite. Acesta este momentul adevărului: în sită a rămas balastul volumului. Am spus toate acestea în dorința de a sublinia că în*

*sita noastră a rămas foarte puțin balast din catrenele cuprinse în volumul învățătorului Vasile Tacu. Secretul său, dacă se poate vorbi de un secret, este vocația sa. Observator atent, ironist subtil, stăpân al versului, Vasile Tacu își dublează calitățile prin răbdare și autoexigență. Prin răbdare, pentru că și-a aliat timpul pentru a-i confirma sau infirma valoarea lucrărilor scrise de-a lungul unei vieți; prin autoexigență, pentru că nu a intenționat să publice sute de epigrame din și mai multe scrise, ci s-a mulțumit cu cele câteva din volumul de față. Dacă Păstorel ar mai putea citi volumul de față, ar considera, fără îndoială, că unul dintre „pretextele” care au condus la publicarea lui a fost epigrama intitulată **Fapte și vorbe**: *Pun distanță demagogii,/ între vorba lor și fapte,/ Ca acele orologii/ ce bat 5 și-arată 7. Într-adevăr, iată o epigramă de valoare antologică, o epigramă care va fi mereu actuală, atâta vreme cât oamenii vor mai folosi... orologii! Nici în cazul în care vrea numai să zâmbească și să ne facă și pe noi să zâmbim, Vasile Tacu nu-și alege la întâmplare „victima”; săgeata lui se îndreaptă spre o țintă care o merită: **Unui original**: *L-apăsa de mult povara/ Că e-n rând cu toți anostii./ Și de-atunci tușește vara.../ Iarna, de, tușesc toți proștii. (...) Epigramele lui Vasile Tacu ne invită să ne amuzăm, dar nu grațuit, ci pe seama fățărniciei, a minciunii, a demagogiei, a avariției, a orgoliului, a parazitismului, a grandomaniei și a altor defecte omenesti. **Epigrame** de Vasile Tacu. Un volum mic și un epigramist mare. Vasile Tacu A colaborat la revista *România literară*, semnând cu pseudonimul *Ion Dămian*. În lumea epigramei a fost foarte prețuit de confrăți. Vasile Tacu a avut multe dueluri cu marii epigramiști. Aș aminti, dintre „adversarii” săi, câteva nume: Sorin Beiu, Ion Grigore, Vasile Panaitescu, Eugen Cloșca-Stănescu, Florea Ștefănescu, A.C. Dragodan și Gheorghe Steriade. A avut un duel, în oglindă, cu Margareta Negruță, în care Margareta Negruță era tot Vasile Tacu. Redau primul schimb de epigrame din duelul Vasile Tacu- Gheorghe Steriade: *Din ale spiritului spade,/ Eu îl provoc pe Steriade,/ Îl zgândăresc așa o leacă,/ Să văd cam ce ascunde-n teacă*. La care Steriade, i-a replicat: *Rugină-i Tacule, spun franc,/ Și mă gândeam care cumva,/ S-o lustruiesc pe careva,/ Așa că ai picat la țanc!* Prin Vasile Tacu l-am cunoscut pe epigramistul Vasile Panaitescu, fost ofițer de marină și coleg cu amiralul Mircea Pavelescu, cel care l-a îndrumat spre epigramă și poezie umoristică.***

Îmi amintesc de o vizită pe care Vasile Panaitescu i-a făcut-o lui Vasile Tacu, venind de la Râmnicu Sărat la Ploiești. Atunci Vasile Tacu, în calitate de gazdă, ne-a invitat pe mine și pe profesorul Ion Grigore. A fost o după amiază magică, am ascultat povestiri, întâmplări și epigrame de la cei trei corifei, s-au făcut statistici, pe teme de epigrame, pe zone geografice, ierahii ale epigramiștilor de ieri și de azi. Fiecare a vorbit cu respect despre pilonii referențiali ai epigramei: Cincinat, Quintus, Păstorel, Sorin Pavel, Ștefan Tropcea și, bineînțeles, Mircea Trifu. Vasile Tacu a scris nu doar epigrame, ci și poezii, sonete, articole, colaborând la numeroase publicații de gen. Este inclus în circa 40 de volume colective de epigramă. În anul 2017, prin grija fiicei sale, Liliana Neagu, i-a apărut, post-mortem, la Editura Karta Graphic-Ploiești, volumul **Cu poanta epigramei în vârful unui tac! - Epigrame și sonete... epigramatice**. Am selecționat din creația lui Vasile Tacu, pentru cititorii revistei *Atitudini*, următorul grupaj de epigrame.

*

Epigramistul

*Croitorul buclucaș,
Care-mbracă, foarte șic,
Pe clientul uriaș
Cu o haină de pitic.*

*

Epigramele

*Deși sunt gen minor – se știe –
Te minunezi atuncia când
Dispar urgent din librărie:
Se vând minorele, se vând!*

*

Confuzie

*Unii fac ce s-a cerut:
Epigramă din Rebut.
Alții pe cât bag de seamă
Fac rebut din epigramă.*

*

Autoepigramă

*Public sub pseudonim,
Criticii stau ca de piatră;
Sunt atât de anonim,
Că nici câinii nu mă latră!*

*

Optimism

*Oglindă-am fost, dar nu mă plâng,
Că m-au călcat și spart din mers:
Sunt mai bogat, acum răsfrâng
În orice ciob un univers.*

*

Biblică

*Trăit-au în grădina sacră
Doi fericici (până la măr!):
Adam, se știe, n-avea soacră,
Iar Eva n-avea niciun văr!*

*

Mania criticii

N-am văzut în viața mea
Morți de critică, cumva.
Însă am văzut de-acei
Care-s morți de dragul ei.

*

Invitație

Vino, doamnă, fără teamă,
Sunt chirurgul ideal,
Operez c-o epigramă
Și pansez c-un madrigal!

*

Don Juan către-un urmaș

Vrei să cucerești femeia?
Lasă-i clipa fericită
De virtute, clipa-aceea
Cât ezită!

*

Mica publicitate- pierderi

Mai multe acte, răsucite sul,
Pierdutu-ne-am stăpânul prin bufete.
Ne lepădăm de el fără regrete
Și-l declarăm neavenit și nul.

*

Nevasta și soba

Nu le mai deosebesc,
Căci – discuții nu încap-
Amândouă încălzesc,
Amândouă bat la cap.

*

Între Scylla și Carybda

Nici acum, la bătrânețe,
N-am scăpat de-acest necaz:
Fug de cei cu două fețe,
Dau de cei fără' de obraz.

*

Soarelui meu

Eram ca două turturele,
Când îi juram, ca scos din minți:
„Ești soarele vieții mele!”...
Ah, de știam că e cu dinți...

*

Reflecție

Paradoxu-acestui gen
Bine-ar fi să nu ne scape:
Câți nu punem în catren
Mai... puțin decât încape?

*

Femeia I

O iartă Domnul, de greșește,
C-așa, de când o știu, i-e datul:
Femeia, sincer când iubește,
Sfințește până și păcatul!

*

Femeia II

S-o definești e-aproape-un chin;
Se schimbă la moment, întruna;
Nici nu ești sigur totdeauna...
C-ar fi de genul feminin.

*

Femeile

Au stat un pic de vorbă-n drum
Și știți cât timp au zăbovit?
Cât ai aprinde un chibrit!
Dar cu chibritele de-acum...

*

Alungarea din Rai

Cu Eva, Doamne,-ai încurcat-o;
N-ai fi făcut-o de știi
Că-n clipa-n care-ai alungat-o,
Te-ai despărțit de-un colț de rai.

*

Mica mea tragedie

Ce muzică e-n foșnetul de rochii!
Mi-e părul alb, dar nu m-am lecuit:
Sunt ca un meloman ce-a asurzit;
Nu mi-a rămas decât s-ascult... cu ochii!

*

Anonimatul

Anonimatul e-o-nchisoare
Ne-mprejmuită, fără pază.
Nu are ziduri, nici zăvoare,
Dar greu din ea se evadează!

*

Civică

Din păcate, stau la bloc
Oameni de tot soiul,
Care-adună la un loc
Doar atât: gunoiul!

*

Unui chiulanguiu

Munca, după-a lui părere,
Nu-i corvoadă, ci plăcere.
Numai că, dacă i-o ceri,
N-are timp pentru plăceri.

*

Fapte și vorbe

Pun distanță demagogii
Între vorba lor și fapte,
Ca acele orologii
Ce bat opt și-arată șapte.

*

Poluare

Cu ape adăpăm, murdare,
Acest pământ ce ne-a născut.
El le filtrează neștiut
Și-apoi le plânge prin izvoare.

*

Natură moartă

Pe-o masă, un cuțit și-un măr.
Cumplit e sensul ce implică:
Cuțitu-i calm, într-adevăr,
Dar mărul tremură de frică.

*

D-ale comerțului

(Înainte de 1990)
Vara, ah, uscată viață,
Nu-i nici bere, nu-i nici gheață,
Iarna-n schimb, e o plăcere:
E și gheață, e și bere!

*

Unui original

L-apăsa din greu povara
Că e-n rând cu toți anostii
Și de-atunci tușește vara...
Iarna, de, tușesc toți proștii.

*

Unui medic psihiatru

L-au ales ca mai capabil,
Dintre toți notabili,
Ca să fie responsabil
Cu iresponsabili.

*

Necaz

Mai să-l podidească plânsul
Pentru prostul târg făcut:
Scump amic avut-a dânsul
Și ce ieftin l-a vândut!

*

**„Mândrei mele de-altădată”
(Romanță)**

„Flori de nufăr porți în plete”...
Te-ai schimbat pe îndelete:
Nu mai știu, într-adevăr,
Care-i nufăr, care-i păr?!

*

Dragostea

În astă mare bătălie,
Tot sexul slab e-nvingător,
Fi'ndc-a femeilor tărie,
E însăși slăbiciunea lor.

*

Soacra mea

Atâta gălăgie face,
Încât (e adevărul crud)
N-aud nimic. Abia când tace,
Încep în fine s-o aud.

*

Moda

Moda și nevasta pare
Că-s ai soțului tirani:
Amândouă-s schimbătoare
Și-amândouă costă bani.

*

Trec anii...

A fost în tinerețe-o roză,
Poem în versuri, spun vecinii;
Acum poemul e în proză,
Iar rozeei i-au rămas doar spinii.

*

Focul sacru

E-un foc ciudat, stimate barde,
El scoate flăcări fără fum;
Și doar atunci când n-ai ce arde,
În urma lui rămâne scrum!

*

Lăutărească

Ce-i aceea calomnie?
Definiția e veche:
E știuta melodie
Ce se cântă la ureche.

*

Fără discuție

Din ce-i pictat pe pânză-aici
(Culoare și expresii noi)
Profanii ochi văd jug și bici,
Iar cei inițiați... și boi!

*

Pictură modernă... la cenaclu

Drept premiu... un tablou primii,
Iar când spre casă o pornii,
Descumpănit mă întrebai:
Să-l uit în tren, ori în tramvai?

*

**Profesorului epigramist Ion Grigore,
(Cel ades premiat cu un tablou)**

Succesul nimeni de nu-i curmă
Și ia tablouri înc-un an,
Ion Grigore pân' la urmă,
Îl bate pe Zambaccian.

*

Muzică de... cameră

Nevasta-n muzică-i maestră,
Cu soacră-mea (ea-i dirijorul)
Fac împreună.. o orchestră;
Eu... reprezintă auditoriul.

*

Duș rece

Simțeam un dulce-cald îndemn
S-o cuceresc pe doamna X,
Dar ea-mi răspunse scurt, solemn:
Amice, eu am prețul fix!

*

Nu mi-am făcut

Autocritică-n stil nou
Sau vechi, nicicând nu mi-am făcut:
Nu am nici stofă de erou,
Nu-s nici un mare prefăcut.

*

Epitaf

Zace-aici iubita mea,
Mă mințea atât de bine:
Zi și noapte îmi spunea
Că ea... moare după mine.

*

Epitaf unui poet nepublicat

În sfârșit, s-a dat învins
Și-i acum printre tenebre.
Focul sacru i l-au strins
Doar cu pompele funebre.

*

Epitaf unui soț incinerat

Stă cenușă-ntr-un borcan;
Soața-i -ca vădanele,
N-a lăsat să treacă-un an
Și-a-ncurcat borcanele.

*

Epitaf unui birocrat

Birocrat ca el mai rar:
A murit de supărare
Că-i lipsea de la dosar
Actul de înmormântare!

*

Ultima speranță

M-am vrut incinerat, sperând c-așa –
Eliberat de-a lutului cătușă –
În cazul când, postum, m-ar publica,
Aș învia din propria-mi cenușă.

*

Veșnicul nemulțumit

(Où sont les neiges d'antan? - François Villon)

Privind la fulgi cum se-asterneau,
Cu orice preț vrând să combată,
„Mai albe”- zise el, „erau
zăpezile de altă dată”.

*

Din înălțimi

Din înălțimi, un albatros,
Îi jinduiește, bată-l vina,
Pe unii care merg pe jos...
Pe jos, pe jos... dar cu mașina...

*

Avarul

Gândind că a sosit momentul,
Văzând că moartea-i bate-n geam,
Să-și facă-n fine testamentul
A scris în el atâtea: N-am!

*

Îngâmfatul

Nasul sus, da-n rest „tămâie”!
Parc-așa să zic îmi vine:
Capra, chiar când are râie,
Coada tot în sus o ține.

*

Balconul

Ieri străjuit de silueta
Unui Romeo-namorat,
Azi locul unde Julieta
Întinde rufe la uscat.

*

Omagiu lui Păstorel

Doar un „i” adăugai
Și din **spirt**, **spirit** scoteai.
Noi luăm tot alfabetul
Și scoatem din vin oțetul.

*

Lamentarea unei văduve la cimitir

Funeralii scumpe foc,
Bani pe loc, pe flori, pe dric...
Doar cu groapa-avui noroc:
I-a săpat-o un amic!

*

Fățarnicul

E un ceas cu patru fețe
Instalat într-o agoră,
Care-arată-ntregii piețe
Cu-altă față, altă oră.

*

Băutorului

„Cui pe cui zici că se scoate”?
Chiar așa de-ar fi, jupâne,
Cuiul iese, se prea poate,
Însă gaura rămâne!

*

Unui invidios

Suntem ambii donatori
La spital de multe ori,
’L întâlnesc ca pe-un vecin:
Eu dau sânge, el venin.

*

Unui mincinos

De când exist, mereu aud
Că adevărul este crud;
Mă dumiresc, de ce, în fine,
Îți coci minciunile-așa bine.

*

Concluzia unui condamnat

Nedreptatea-i mai nedreaptă
-Zise condamnatul Drâmbă-
Când sentința o dai dreaptă
Dup-o lege care-i strâmbă!

*

Marea vara

De marea limpede spălate,
Impurități spre-adâncuri cad,
Și-acolo, jos, ar fi un iad,
De ne-ar spăla și de păcate.

*

Așa-i în viață

Așa-i în viață: Chiar calvarul
E-urcat de unii printre stânci
Piepțis și asudând pe brânci...
De alții cu... funicularul.

*

Unui amic

Avem o patimă-amândoi:
Nicicând să nu dăm înapoi!
În luptă eu, chiar de-s bătut,
Iar el când ia cu împrumut.

*

Omul

Luând un titlu de noblete
S-a despărțit de animal...
I-auzi cum sună, o mândrețe:
Eu, „Omul de Neanderthal”!

*

Omul II

E animalul care speră,
Iubește chiar când nu-i iubit,
Cu limită-i dar e o sferă
Ce-nchide-n ea un înfinit!

*

Precauție

Gelos fiind pe-a lui consoartă,
Un paznic bun i-a pus la poartă.
Dar, obsedat, apoi gândește:
De paznic cine mi-o păzește?!

*

Paraziților

Paraziților, vă spun
Paraziților, se știe):
(Două feluri sunt, se știe):
Unora le-aș da săpun,
Altora le-aș da frânghie.

*

Antropofagilor de altădată

Zburând în lună de racheta,
Sondăm în profunzimi planeta,
De voi rapid ne distanțăm...
Dar de mâncat, tot ne mâncăm.

*

Unii

Săraci cu duhul și sărmani
Și-nalță singuri osanale,
Că lauda nu costă bani...
(E drept, nu face nici parale!)

*

Arama

Spoită proaspăt, conversa
Într-un salon și strălucea!
Am regretat atunci prosteste
Că aurul nu se spoiește.

*

Iubitei

Sunt indispus,
M-ai înșelat;
Că pleci ai spus
Și n-ai plecat.

*

Ce răbdătoare e hârtia!

Pe ea se scriu chemări la oaste,
Și critica și poezia...
Și-atâtea epigrame proaste...
Ce răbdătoare e hârtia!

*

Umbra

Un luminat, chiar de-i feeric,
Tot las`-un petic de-ntuneric;
Așa-i și după-o bănuială,
Rămâne-o umbră de-ndoială!

*

Unui grandoman

Și cu „marea”-i o problemă,
Căci se naște o dilemă:
Cum să stea alături,
Mare el, mare și ea?!

*

Iubirile se sting

(Epigramă scrisă la tema: „O dra-
goste apusă e ca un vulcan, nicioda-
tă nu poți zice că a trecut pericolul
de a izbucni din nou”- O. Goga)

Iubirile se sting, precum vulcanii...
Dorm somn adânc sub roca de bazalt;
Doar cea dintâi tot mai străbate anii,
Cum firul ierbii iese prin asfalt!

*

Vulcanului meu (la aceeași temă)

Când văd trecând pe lângă mine
Câte o jună decoltată,
Să-i zic „vulcanului! Îmi vine:
Te stingi... ori nu?! Alege-odată!

*

Lăudat

(Epigramă scrisă la tema: „Decât o
laudă de la un prost, mai bine de la
deștept ocară”- Proverb rusesc)

Lăudat de-un nătărău?!
Drept să-ți spun, nu-mi prea convine;
Proștii ăștia îți fac rău,
Chiar când te vorbesc de bine!

*

Compasiune

„Nimeni nu iubește pe cel care nu
poate iubi pe nimeni”- Democrit

Lipsit de darul dat ființei
De a iubi. O, biet nătâng!
Ești prototipul neînțelegerii-
Eu n-am să te condamn; te plâng!

*

Necaz de epigramist

„Ființa care face lege”
„Sisiful care urcă panta”,
E omul „al naturii rege”...
-O fi, nu zic, dar unde-i poanta?

*

Suflet și materie

Nu există, lucru cert,
Suflet viu în corp inert,
Dar există, pe cât știu
Suflet mort într-un corp viu.

*

Unuia „negru” la suflet

Pisica, lui, nu-i dă târcoale,
Ci fuge când e-n drumul său;
Căci, știți, și ei îi merge rău
Când omu’ negru-i iese-n cale!

*

Unuia

Sus „la munte” să se urce?
Nu, nu poate să se-ncurve
Cu așa un bagatel;
Vine muntele la el!

*

Omagiu

Slăvesc eroul care cade
Pentru-adevăr pe baricade,
Mă-nchin martirului tăcut,
Minciunii victimei căzut!

*

Păcăleala

Din palate pân’ la stâni,
Farsă dulcișor-amară;
Păcăleala-i la români,
Epigrama populară.

*

Rostirea adevărului

Întrebarea ce importă
Este: Care e mai tare?
Cel de-l strigă-n gura mare,
Sau acel care-l suportă?

*

Adevărul și minciuna

Adevărul și minciuna
Sunt ca Soarele și Luna:
El pe ea o luminează,
Ea pe el... îl eclipsează.

*

Unitate de măsură

Minciuna este necesară
Cum necesar la chel e părul;
Cu ceasul... timpul se măsoară,
Iar cu minciuna adevărul.

*

Cui folosește modestia?

Spun unii că aș fi modest,
Dar întrebarea-i „Qui prodest?”
-Tot mie, sigur, na-ți-o bună,
Cămi place-așa să mi se spună!

*

Fariseism

De felul meu nu-s fariseu
Și totuși iată-o mini dramă:
De-ascult o bună epigramă,
Regret că nu am scris-o eu.

*

„Cunoaște-te pe tine însuși”

Și buni și răi, și-asceți și fameni,
Pe cei de rând sau cei tabu,
I-am cunoscut destul pe oameni,
Pe mine însă, încă nu.

*

Cartofoi și cărturar

Cot la cot urcăm Olimpul,
Căile ni-s paralele,
Căci la el ne pierdem timpul:
El la cărți, eu printre ele.

*

Tot eu

Îmi dă târcoale aia „Cârnă”...
Îmi pun păcatele-n balanță...
Le văd și cât de greu atârnă...
Le-echilibrez cu... o speranță!

*

Uitarea

Ne credem veșnici! Ce orgoliu!
Cei vii ne-ngroapă-n amintire,
Cum iarna-ngroapă-n cimitire
Sub neaua albă-un steag de doliu!

*

Autoepitaf

Bilanțul mi l-am încheiat-
N-am fost un Cezar sau un Nero,
Scăzând din ce-am primit, ce-am dat,
Rămâne rezultatul: ZERO!

*

Paradox

Am mers mereu cu soarele în față,
Dar crunt a râs de mine „Cel de Sus”:
Plecai spre răsărit azi dimineață...
S-ajung acum spre seară... la apus!

*

Redau câteva epigrame la titlu
scrise de Vasile Tacu

Lui Mihai Beniuc, pentru poezia**„Mărul de lângă drum”**

În mărul tău, stimate bard,
Frumoase mere roșii ard;
Gust însă și mă întristez
Când dau de viermele din miez.

*

Tot lui Mihai Beniuc

Neîmprejmuit sub cer,
Plin de fructe-i pân la poale,
Mulți avură gard de fier,
Și li-s ramurile goale!

*

**Revistei „Orizont” din Timișoara
(Prima revistă literară care începe să
publice, după 23 august, epigramă)**

Din munți la Euxinul Pont
Trecui revistele-n revistă,
Să văd... speranțe mai există?
Zării ceva la ... Orizont.

*

**Lui D. Micu, criticul literar care cen-
zura volumele de poezie în România
literară**

Acuș, acuș e-n pragul bătrâneții
Și el tot Micu-i... oare o mai crește?
Speranțe nu-s, că prea sunt slabi poeții
Cu care se hrănește!

*

Lui Ion Grigorescu**Pentru volumul de versuri „Lupta
cu somnul”**

Din „Lupta cu somnul”,
Ce lucru bizar!
i-a ieșit o carte
Nouă... un coșmar.

*

Lui Negoită Irimie**Pentru volumul de versuri „Dor de
infinite”**

Uite-acum că ți-am citit,
Negoită Irimie,
Al tău „Dor de infinite”,
Mult mi-e dor de poezie!

*

Lui Al. Căprariu**Pentru volumul de versuri „Cercuri-
le dragostei”**

Dacă și în poezie
S-ar da note pentru har,
Cum se dă-n militarie,
Cred că te-aș lăsa... căprar!

*

De-ale „debutului”**(Lui N.D. Cocea, autorul romanului
„Fecior de slugă”)**

După titlu, la-nceput,
Mă miram: Cam ce să fie?
Și de-odată-am priceput:
E-autobiografie!

RĂSFOIRI ȘI COMENTARII

de Constantin Tudorache

autorul văzut
de Alexandru Clenciu

„Ceasurile înstelate” ale epigramei

Cu acest titlu, parafrază după Ștefan Zweig, voi reda un dialog pe care l-am avut cu regretatul mare maestru al epigramei, Mircea Ionescu-Quintus, mentorul meu într-una epigramă. Se întâmpla prin anul 2015, când l-am rugat să-mi facă o prefață la cartea „Ce scrii tu azi eu am citit de ieri”. L-am întrebat care ar fi, după părerea domniei sale, „Ceasurile înstelate ale epigramei”, adică perioada cea mai strălucită, în care genul a triumfat cu adevărat. Domnia sa m-a corectat, spunând: „Poate vrei să zici *Epoca de aur a epigramei*”. Eu, acceptând această parafrază, am zâmbit și am insistat să spună care consideră că a fost cea „epocă”?

Fără să stea mult pe gânduri, maestrul Quintus, a precizat: „Anii 1980-2000”. Mi-a amintit de ședințele spumoase de la Clubul „Cincinnati Pavelescu” din București, de președintele Mircea Trifu, de Alexandru Clenciu, Nicolae Ghițescu, de președintele de onoare Șerban Cioculescu, de membrii plini și membrii simpatizanți care veneau lună de lună la club, subliniind că unii se deplasau de la distanțe mari (Craiova, Timișoara, Cluj, Sibiu, Iași, Călimănești, Pitești, Râmnicu Vâlcea etc, și, nu în ultimul rând noi cei de la „Clubul Umoriștilor Prahoveni”). „Îți amintești că sala era arhiplină, mai ales la ședințele festive, la recitalurile de la „Sala Dalles”, sau la recitalurile clubului prahovean când mergeam prin tot județul?”, îmi mai spunea maestrul Quintus. Am reflectat asupra anilor, considerați de maestrul Mircea Ionescu-Quintus, ca fiind cei mai în-cununați de succese (1980-2000). Atunci mi-am amintit că din anul 1979 și până în 1994, liderul de azi al epigramiștilor, s-a retras de bună voie din lumea epigramei. Retragera, sau întoarcerea cu spatele spre

club, s-a produs după ce Giuseppe Navarra i-a reproșat că în prefața cărții de epigrame „Dicteuri pe o temă dată”, a lui Sorin Pavel, tipărită post-mortem – în 1979, s-a „întins cam mult”, adică 10% din conținutul cărții și aceasta pe banii familiei decedatului. În loc să suporte critica și să evite asemenea „repetări”, individul respectiv a preferat să se retragă. Nu știm unde a fost în acea perioadă. Poate s-a retras în munți pentru a pregăti „insurecția” impostorilor și plagiaților de azi din lumea epigramei. Mulți nu l-au cunoscut pe acest personaj, inclusiv subsemnatul, până în anul 1994, când a apărut la înmormântarea lui Mircea Trifu. Acolo, în Capela Cimitirului Bellu din București, a rostit *a cappella*, un discurs în gama limbajului de lemn, la căpătâiul celui care a fost întemeietorul Uniunii Epigramiștilor din România, primul, marele și adevăratul președinte al U.E.R. Giovanni Boccaccio spunea că „religia rezistă în ciuda slujitorilor ei”. Parafrazându-l, un confrate, considera că și epigrama rezistă în ciuda așa zișilor ei diriguitori. În numărul din iunie 2018 al revistei „Atitudini”, la rubrica „Galeria marilor epigramiști”, l-am prezentat pe regretatul Valerian Lică, fost redactor șef al revistei „Epigrama”, cu o notă la final în care precizam că nu am fost în relații de aleasă prietenie. N-aș spune că am fost **în tabere** diferite, dar, luptând amândoi *pe frontul epigramei*, cum spune un confrate din Sibiu, am preferat să-l critic atunci când am considerat necesar pentru îmbunătățirea revistei și popularizarea epigramei de calitate. Trist este că actualul redactor șef, luptând de unul singur, a coborât nivelul revistei **îndepărtându-se de genul umoristic, monopolizând paginile cu un clientelism de casă din chirpici**. Spun aceasta din semnalele pe care le primesc de la confrății care citesc frecvent această publicație, că nivelul artistic **și conținutul** e din ce în ce mai scăzut. Personal nu am mai citit revista „Epigrama” din anul 2015 și am înțeles de la coor-

donatorii ei că nici nu vor s-o mai citească. Le doresc mult succes și să-și citească revista în liniște numai ei și între ai lor.

*

Revenim la răsfoirile noastre.

„Niciun lucru măreț din lume nu a fost realizat fără pasiune”, spune Georg Wilhelm Friedrich Hegel. Aici venim cu argumente contrarii. Păstrând factorul comun „pasiunea”, se știe că unele dintre marile descoperiri au fost făcute cu totul întâmplător de oameni din alte domenii, și nu, întotdeauna, de specialiști sau profesioniști. Dăm doar trei exemple. James Watt, cel care a perfecționat mașina cu abur, era ceasornicar și fabricant de instrumente matematice pentru Universitatea din Glasgow. Roata pneumatică a fost inventată de scoțianul John Boyd Dunlop, un chirurg veterinar. Acesta, ascultând nemulțumirile fiului său de 10 ani, care i se plângea că îl zgâlțâie prea tare tricicleta pe drumurile pavate cu piatră, a făcut un pneu care a revoluționat transportul rutier. Betonul armat a fost descoperit de un grădinar francez, Joseph Monier, în anul 1849, care constatând că ghivecele de flori care tot cădeau de pe terasa casei sale se spargeau ușor, s-a gândit să le execute din ciment și să le armeze cu sârmă.

*

Harry Truman, fost președinte al Americii, a vizitat odată orașul Tombstone din Arizona. Acolo sunt mormintele unor mari personalități ale Americii care au înscrisiunate pe pietrele funerare epitafuri memorabile. Când Truman s-a întors, a spus că l-a impresionat epitaful de pe piatra funerară a unui necunoscut, care avea scris un mesaj simplu: *Aici odihnește Jack Williams; omul care a făcut ce a putut!* În cartea **Moartea este o minciună**, am redat mai multe epitafuri antologice. Reiau aici autoepitaful **Regrete târzii**, al epigramistului vâlcean Nichi Ursei: *Acum când viața mi s-a scurs,/ În cimitir iau locu-n fine;/ Păcat că nu s-a dat concurs,/ Erau destui mai buni ca mine.*

*

„Cu timpul toate se schimbă, în afară de floarea viei și gustul vinului”, spunea Fănuș Neagu. Epigramistul și caricaturistul Alexandru Clenciu, creiona astfel o eternă secvență de toamnă: *Se tot petrece anual,/ Aceeași milenară dramă:/ Culesul viilor în deal/ Și-al „morților” mai jos, în crământ.* Într-un **Nesaț autumnal**, Ștefan Șerban spune: *Dorind al Toamnei rod să-l gust,/ Am coborât, setos, la crământ/ Și căutând tăria-n must,/ Am întâlnit-o în pastramă!* Să citim și această **Oenologie** a epigramistului giurgiuvean, Ioan Peia: *I-am cules, în deal la vie,/ Toți ciorchinii de sub ie/ Și-n toamnătecul decor,/ Mămbătai de mustul lor.*

*

De la Victor Hugo a rămas această frază judiciară: *Grațierea este bună atât pentru cei care o dau, cât și pentru cei care o primesc. Are calitatea admirabilă de a împărtăși bunăvoința între ambele părți.* Să citim și o definiție a pedepsei în justiție dată de Protogoras din Abdera (485-411 îHR). Cu prilejul redactării legilor orașului sicilian Turia, Protogoras a enunțat un concept modern și îndrăzneț: *Pedeapsa este un mijloc social preventiv de intimidare a potențialilor infractori și nu unul de răzbunare împotriva făptuitorului.*

*

Am primit de la prietenul meu, profesorul și recitatorul, Nelu Stan, o carte scrisă de medicul Alfred Mertl **Povestindu-mi viața**. Absolvent al Liceului I.L.Caragiale, promoția Nichita, medicul urolog Alfred Mertl, doctor în medicină, care a operat peste 40.000 de pacienți, își povestește, cu un talent narativ impecabil, viața și evenimentele care l-au marcat. Răsfoind cele 465 de pagini ale cărții, am descoperit un titlu de capitol care mi-a atras atenția: „S-au scurs anii ca apa printre pietre”. M-am oprit asupra acestui aforism și mi s-a părut cu atât mai valoros, cu cât aparține, nu unei personalități, ci lui „Nea Costel”, un pacient al medicului. Am apreciat deontologia și sinceritatea autorului de a nu-și însuși un citat care nu-i aparține. Putea să grezeze numele său, fără să-i mai pună ghilimele, cum fac mulți autori, mai ales confrăți epigramiști. Rămânându-mi în memorie

citatul lui *Nea Costel*, că *anii s-au scurs ca apa printre pietre*, mi-am amintit poezia lui Mihai Codreanu, intitulată **Pe glob**: *Bătrânii spun că apa trece/ Și spun că pietrele rămân,/ Dar jocul altfel se petrece/ Pe scoarța globului bătrân;/ Că piatra, cât ar fi de tare,/ Se macină și trece stând/ Iar peste trista măcinare/ Doar apele rămân curgând.*

*

„Stejarul crește numai unde-i pământul bun, buruienile cresc pretutindeni”, spunea Mihai Eminescu. Să citim ce spunea Caragiale, despre umbra marilor stejari și pământul prielnic: *Multe cariere intelectuale nu se datoresc altei împrejurări decât unei cărți căzute la vreme bună în mâinile unui copil tot așa precum umbra multor stejari seculari se datorește întâmplătoare căderi a unei ghinde pe pământ prielnic.*

*

„Istoria e suma vieții noastre”, spunea Mihai Eminescu. Tot Eminescu afirma că „Istoria e desfășurarea gândirii Lui Dumnezeu”.

*

Iată ce scria eternul Caragiale: *Mizeră Românie! Ai fost trădată, insultată, micșorată, murdărită, batjocorită, tăvălită, maltrată, înjosorată, ruinată, vândută, călcată, zdrobită de către regimul de urgie al bunului plac, al violenței fărădelegilor, bandelor de pușcăriași și de bețivi, infamiei, crimei, aberațiunii, ignoranței, nebuniei, trădării, murdăriei, chinorosită!* (Citat cules din cartea „I.L. Caragiale-Portrete, stehorii și vorbe...” antologie de Nicolae Boaru, Cuvântul Info, 2009). La spusele lui Caragiale, conectăm trei epigrame primite de la Mituță Corcodel din Mizil. Prima epigramă se intitulează **De Ziua Unirii** și e scrisă pentru concursul de la Urziceni care a avut tema „Hai să dăm mână cu mână”: *La locul unde șiruri de martiri,/ Veneau, uniți în cuget și simțiri,/ Ne cheamă astăzi trădătorii țării,/ Să ne învețe... hora dezbinării!* Cea de a doua, pe aceeași temă, e intitulată **Horă românească la Bruxelles, (cu euro-parlamentarii Monica Macovei, C. Preda ș.a.)**: *Politicieni model,/ Și-au dat mâna în decor,/ Ca să joace la Bruxelles/ Hora... cozi de topor.* A treia epigramă a fost scrisă la tema „Eroi”, întrucât se intitulea-

ză **Eroicului popor român**: *Acest popor, supus și generos,/ A îndurat de veacuri nefirescu,/ A suportat „Binomul găunos”/ Și mărțania... „Clanului Băsescu!”.*

*

Un prieten, colecționar de glume și panseuri, mi-a trimis un calup interesant de asemenea perle, din care voi comenta câteva. Primul panseu pe care îl prezint e următorul: *Nu întotdeauna viața se termină cu moartea! Uneori se termină cu nunta.* Conectez aici o epigramă scrisă de Nelu Quintus pentru fratele său, Mircea, la a 70-a aniversare. Epigrama a fost citită de autor, la „Clubul Umoriștilor Prahoveni” și la „Clubul Cincinat Pavelescu” din București. O redau, cu titlul și versurile scrise de Nelu Quintus: **Fratelui meu, la împlinirea vârstei de 70 de ani**: *O lume te răsfăță/ La cei 30 de viață/ Că restul, cum se știe,/ Sunt de... căsătorie!* Pe aceeași temă, Ion Ionescu-Quintus, tatăl lui Mircea și Nelu, scria în sextina intitulată **Doi prieteni**: *Foarte trist și abătut,/ Credeți-mă, sunt acum:/ Într-o săptămână, numa’/ Doi prieteni am pierdut;/ Unul, bietul s-a-necat,/ Altul, vai s-a înșurat.* Amintesc ce spunea Socrate despre căsătorie: *Bărbatul care găsește o femeie bună este un fericit, cel care găsește o femeie rea, devine filozof.*

*

Iată un alt panseu: *Dacă nu înjuri când conduci, înseamnă că nu ești atent la drum.* Îmi amintesc o confesiune a criticului Alex. Ștefănescu. Acesta a povestit că, pe bordul mașinii sale, are o carte, intitulată „Morții mă-tii”, pe care o arată, prin parbriz, celor care îl înjură în trafic.

*

Într-un alt panseu citesc: *Statistica divorțurilor arată că părinții care fug de acasă sunt mult mai mulți decât copiii.* Anexez aici o epigramă, intitulată **Părinți și copii**, scrisă de Ion Vladimir: *-La spune, tatăl tău te lasă/ Să vii mereu acasă-n zori?/ -Eu, tot mai vin, el, uneori,/ Nu dă cu zilele pe-acasă!*

*

„Că trece tinerețea, nu-i mare scofală... Problema e că trece și bătrânețea”. La acest aforism anexez epigrama **Mângâierea pensionarilor**, scrisă de Teofil Munteanu: *Atingând amurgul vieții/ Le-a ră-*

mas un singur cult:/ Avantajul bătrâneții/ E că nu durează mult.

*

„România este țara în care portofelul coboară cu o stație înaintea ta”. Îmi amintesc un catren scris de epigramistul bănățean, Dimitrie Jega, intitulat **Amabilitate**: *Ce frumos m-a invitat/ Ca să urc nainte eu/ Și tramvaiu-a demarat/ Fără portofelul meu.*

*

„O jumătate de adevăr este adevăseori o mare minciună”, spunea Benjamin Franklin. Iată, pe această temă o epigramă, intitulată **Avocat din oficiu**, scrisă de semnatarul acestei rubrici: *În lumea nesfârșitelor dispute,/ Marcată de idei preconceptuate,/ Au deranjat minciunile sfruntate/ Și adevărul spus pe jumătate.*

*

Un citat de la Isabel Allende: *Toți avem în noi o neștiută rezer-*

vă de energie care izbucnește când viața ne pune la încercare. Redăm un la fel de frumos aforism scris de prof. Lazăr Avram: *Când rezervele sufletului meu încep să se subțieze, viețuiesc cu ce mi-a dat copilăria.*

*

Să citim următoarea epigramă scrisă de Nicolae Dragoș, intitulată **Dispută în cuplu**: *Duși de valuri și de soartă/ Au iubit, cu bună știință/ Și tendința fără artă,/ Dar și arta cu tendință.* Cornel Sofronie a adresat **Unei perechi de artiști**, o epigramă similară, pe care am mai redat-o în revistă: *Se înțeleg într-o privință,/ Că amândoi, ciopind cu dalta,/ Ea face artă cu tendință,/ El face artă pentru alta.*

*

Nicolae Ghițescu a scris această epigramă, intitulată **Pălăriei mele**: *Când voi pleca în veșnicie,/ Aș vrea, iubită pălărie,/ Modestă să rămâi în*

cui,/ Să spună toți: „A fost a Lui!” La un concurs, cu temă și rime impuse, eu am scris următoarea epigramă: **Pălăriei mele**// *Respectabilă din fire,/ Cu valoarea omenească,/ Pălăria mea subțire/ Nu salută orice bască!* Amintim o definiție epigramatică a **Pălăriei**, dată de medicul gălățean Florin Cristea: *O altruistă milostivă/ Ce depășește omenia,/ Că ocrotește, deopotrivă,/ Inteligența și prostia.* Mircea Enescu vine și completează acest grupaj cu definiția **Pălăriei mele**: *Ai salutat cohorte de „amici”,/ Femei frumoase, rude fără har,/ Ai salutat pe firavi și voinici,/ Dar oameni cumsecade... foarte rar!* Într-un distih, adresat **Unui scriitor**, Adrian Voica spune: *Geaba-ți pui tu pălărie,/ Nu se vede pe hârtie!*

*

Istorie Literară

continuare din pagina 19

*

Din creația lui Vasile Tacu, am selecționat cinci sonete.

Încrezutul

*Îi place-adeșea-n asfințit de soare,
Când umbra îi e lungă și subțire,
Pe câmpul plat, în taină, să se-admire,
Convins atunci e-n sine că-i Om mare!*

*Celalți îl tolerăm, c-așa-i din fire;
Doar nu ne cere nouă de mâncare!
Ce poți să-i faci? Măgarul din născare,
Se știe că nu are lecuire!*

*Și cum atât nu pare-a fi destul,
Un pic, e, pe deasupra, și fudul;
Prilej de zâmbete și ironie!*

*Pe mine tipul nu mă deranjează,
Chiar îl prefer celui ce-afișează
Ostentativ, o falsă modestie!*

*

Păstorel

*„Iară noi, noi epigonii!”
Cu eleganța lui... spirituală,
Coborât, prin Creangă, din Neculce,
Mireasmă de Copou... și graiul dulce,
A epigramei... acvilă regală!*

*Ca lebăda când merge să se culce,
Plutește poanta-i fină-n strai de gală...
Pe calea cea mai vie, cea orală*

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

*Din cel Sătmăr... la dunăreana Tulce...
Un „i”, un singur „i” de-adăuga,
Și SPIRIT el, curat, din SPIRT scotea,
Erau „sentințe fără drept de-apel”.*

*Noi, cei de azi, cu-ntregul alfabet,
De-abia de-obținem din Cotnar... oțet!
O, unde ești tu, Doamne, Păstorel?!*

*

Epigramistul

*... „la noi în Cenaclu”...
Ca temă-a debutat cu OSPĂTARII,
Urmară, natural, la rând ... FRIZERII;
Dădu o luptă-acerbă cu... ȘOFERII,
Și-află... o mină cu... GESTIONARII.*

*Intrară în duel și... CONDEIERII,
Avu colegi de poantă... CIUBUCARII,
Tandem făcu în temă cu ȘPERTARII...
Evită însă lupta cu... HINGHERII!*

*Compătimește sincer pe ACARI,
Dedică madrigale la cei mari,
Da-i face-n schimb, pe ceilalți, pilaf!*

*Pretinde-apoi să-l publice... „URZICA”?!
I-a mai rămas să scrie-un epitaf
La ceea ce îngroapă... doar pisica!*

*

Noul Tartuffe

*Tot fals smerit și-acum, ucigă-l toaca!
Atâta doar că-l dibuiești mai greu;
Căci simulează altfel: e ateu!
A-ntors, precum se vede,-amicul placa!*

*Bătea monedă ieri pe Dumnezeu,
De teamă azi că-și taie singur craca,
Aruncă lama și păstrează teaca;
Întors pe dos, e-un dublu fariseu!*

*În cale când îmi iese-acest Tartuffe,
Îmi vine pofta să-l apuc de ciuf-
Să-l învârtesc în jur ștergând tot praful-*

*Pe mulți i-au obligat să-și dea arama
Pe față,-n chingă strânși cu epigrama;
Acestuia i-aș scrie... epitaful!*

*

Critica criticii

*Autocritica eu uite-mi fac:
Mai copiez o poantă, fur o rimă,
Pun vată-n vârflorotei când fac scrimă...
(Cu șeful meu) Sau, chiar mai bine tac!*

*Pe voi eu însă vă acuz de „crimă”:
Porniți cu perfidie la atac,
În miere camuflând... un vârful de ac.
(Și mai pretindeți după asta... primă!)*

*Și uite-așa se cam învârte roata:
Te critic eu, mă critici tu și... gata!
Autocritica-i acum la modă.*

*Tot „statu quo”, nimica nu schimbăm;
Doar răvășim ici-colo și-nchinăm
Ipocriziei zilnic... câte-o odă!*

ACTIVITATEA FILIALEI PRAHOVA A SOCIETĂȚII CULTURAL-NAȚIONALE „CARPAȚII” ÎN LUPTA PENTRU REALIZAREA UNITĂȚII NAȚIONALE (II)

de Constantin Dobrescu

Întrucât Societatea era sever supravegheată de guvernele de la Viena și Budapesta, fondatorii ei desfășurau sub paravanul activităților cultural-naționale o intensă activitate secretă de organizare a răscoalei generale pentru eliberarea Transilvaniei. Societatea propunea calea luptei insurecționale și armate a întregului popor român pentru realizarea țelului politic propus, cale dezvăluită public în 1884 și susținută apoi de organul de presă al Societății „Unitatea națională.”

Despre pregătirea „revoluției” se discuta numai în ședințele secrete ale conducătorilor „Societății” nu și la adunările generale ale secțiilor, care păstrau caracterul manifestărilor cultural-naționale. De la început societatea a avut un caracter preponderent politic și revoluționar, deosebindu-se de toate celelalte societăți românești existente.

Concomitent cu strângerea de fonduri bănești în vederea achiziționării de arme și muniții, se recrutau voluntari pentru constituirea detașamentelor înarmate în apropierea graniței cu Transilvania.

Organizată în capitala României, societatea preconiza extinderea în întreaga țară și cuprinderea cu „firele tainice ale mișcării conspirative” a Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Maramureșului și Bucovinei. Societatea tindea să înființeze nuclee de inițiați pe teritoriul provinciilor transcarpatice și să mențină legături secrete cu ele. Un rol important în această direcție a avut secțiunea din Ploiești înființată în mai 1882, condusă de adunarea generală locală și comitetul secțiunii, subordonate comitetului din București.

Pentru reușita acțiunii militare de eliberare a Transilvaniei, Societatea „Carpați” stăruie în vederea constituirii unei baze de masă între românii din cuprinsul monarhiei austro-ungare. În acest scop a fost lansat „Apelul” societății din

București la 9 mai 1882 în ziarul „România liberă”. Din raportul confidențial al jurnalistului Lechmann, slujitor al Vienei către ministrul de externe Kalnoky, reiese că la Ploiești s-a constituit un „comitet de acțiune” pe a cărui steag este înscrisă cucerirea Transilvaniei. Președintele acestuia era primarul orașului Ploiești, deputatul liberal Grigorescu, de asemenea Comitetul întreținea „legături intense” cu Transilvania și era susținut în mod deosebit de doi membri „activi” liberalul Corjan, un transilvănean naturalizat și arhitectul orașului, Socolescu, cât și un tânăr Pușcariu.

Prahova prin așezarea sa geografică a constituit principalul drum de legătură între românii așezați de o parte și alta a munților. În localitățile de pe Valea Prahovei aflate la graniță aveau loc permanent întâlniri ale intelectualilor români care erau menționate atât de rapoartele oficiului de carantină Bran cât și de studiul întocmit de Lechmann asupra stării de spirit care domnea în Transilvania și printre români.

Comitetul filialei Ploiești a folosit frecvențele deplasări ale oierilor, negustorilor și intelectualilor transilvăneni de o parte și alta a Carpaților, care erau și membrii cei mai devotați ai societății. Lor li se încredința misiunea stabilirii contactelor secrete cu fruntașii mișcării naționale, adunau corespondențele și știrile destinate conducerii centrale din București, organizau consfătuiri secrete cu reprezentanți ai P. N. R. din Transilvania și Banat la care discutau planurile și modalitățile pregătirii momentului insurecțional. Pentru cele mai tainice misiuni „carpatinii” au folosit ca punct de întâlnire mănăstirea de la Sinaia. Legăturile cele mai frecvente le înnoa secțiunea ploieșteană cu ajutorul ciobanilor și sătenilor de pe cele două versante carpatine. Pe potecile de ei cunoscute, trecerea se făcea nestinghe-

rit, tacit încurajată chiar de ofițerii și soldații regimentelor de vânători de munte de pe granița română.

Președintele filialei prahovene era negustorul Niță Radovici, secretar și casier era Zaharia Furnică, iar persoane de încredere erau Scarlat Lăzărescu și Dumitru Popescu, care donau sume importante pentru scopul filialei. Fiind cea mai activă dintre filiale și cea mai ferm orientată spre mijloacele insurecționale, ea a reușit să procure arme, să le depoziteze prin sate și să recruteze oameni pentru constituirea cetelor revoluționare.

Activitatea societății „Carpați” și a secțiunilor ei se desfășura pe două planuri, unul public de propagare în rândul maselor a idealului politic de eliberare a provinciilor aflate sub dominație străină, folosind manifestările cultural-naționale, presa și altul conspirativ, al acțiunilor propriu-zise pentru pregătirea momentului insurecțional.

20 mai 1883, la o mare întrunire organizată de filiala Ploiești, în calitate de membru al societății național-patriotice „Carpați” a participat și Mihai Eminescu, au mai fost prezenți Bogdan P. Hasdeu, Grigore Tocilescu, N. Densușeanu și alții. Atât Eminescu cât și ceilalți participanți au arătat în discuțiile lor situația grea a românilor transilvăneni, cât și căile de sprijinire material și moral al acestora, pentru a face față unei politici care venea „flagrantă contradicție cu tot ce este mai nobil în spiritul nostru.”

Cu ocazia aniversării evenimentelor istorice, Secțiunea prahoveană a Societății releva importanța zilei de 3/15 mai 1848, se accentua necesitatea unirii și înfrățirii tuturor românilor.

Din 1884 Societatea publică ziarul „Unitatea Națională” care era trimis și peste munți. În același an la Ploiești apare ziarul „Alarma” cu conținut patriotic, care din 4 iunie este interzis în Transilvania.

continuare în pagina 25

1940 – ANUL MARILOR AMPUTĂRI NAȚIONAL-TERITORIALE. MĂRTURII PRAHOVENE (II)

de Constantin Dobrescu

În perioada negocierilor româno-maghiare de la Turnu Severin în ziua de 12 august 1940 în stația Gura Beliei în timp ce a oprit trenul personal de Brașov, s-a scris pe vagoane cu creta inscripția „nu dăm Ardealul cu orice sacrificiu.” Cei care luau cunoștință de această inscripție „se impresionau profund discutând că așa trebuie să se procedeze ca nici un petec de pământ din țară să nu se dea.”

Aceeași hotărâre de a nu se ceda în fața presiunilor revizioniste maghiare raportează la 19 august 1940 și postul de jandarmi Puchenii Moșneni. „De când au început negocierile de la Turnu Severin și Craiova ziarele sunt luate cu asalt de populație de toate clasele sociale. Toți așteaptă cu înfrigurare rezultatele. Totuși se observă oarecare nervozitate iar pe buzele lor stau gata a zice însă nu se manifestă că ungurilor să nu li se dea o palmă de pământ din pământul Transilvaniei.

De asemenea și postul de jandarmi Comarnic raporta la 20 august că majoritatea locuitorilor din Comarnic așteaptă cu nerăbdare rezultatul negocierilor de la Turnu Severin și Craiova ziarele sunt luate cu asalt de populație de toate clasele sociale. Toți așteaptă cu înfrigurare rezultatele. Totuși se observă oarecare nervozitate iar pe buzele lor stau gata a zice însă nu se manifestă că ungurilor să nu li se dea o palmă de pământ din pământul Transilvaniei.

De asemenea și postul de jandarmi Comarnic raporta la 20 august că majoritatea locuitorilor din Comarnic așteaptă cu nerăbdare rezultatul negocierilor de la Turnu Severin, însă „oricare ar fi situația nu doresc a se ceda nici o bucată de pământ dușmanilor noștri discutând că cine vrea să ia numai prin război așa cum s-a câștigat.” Populația din Ogretin comenta că „românii din Transilvania nu mai vor să devină sclavii ungurilor după

cum a mai fost subjugăți și ținuți în teroare timp de 100 de ani”.

La Turnu Severin se punea problema unui schimb de populație propunere refuzată de Ungaria. Interesant este faptul că secuii din județele Trei Scaune și Ciuc s-au declarat pentru rămânerea definitivă și sub orice condiții în România în cazul unui schimb de populație, fiind un fapt de mare notorietate starea bună a secuilor sub dominația românească, când au fost împroprietăriți și tratați într-o perfectă egalitate cu cetățenii români”. Aceeași dorință o manifestau și „ungurii de pe granița noastră de vest care sunt foarte mulțumiți de tratamentul ce-l au în țara noastră și nici nu se gândesc să manifeste într-un fel pentru alipirea lor la Ungaria știind că acolo li se iau imediat pământurile și se dau magnaților.”

Prahovenii erau conștienți că acceptarea arbitrajului s-a făcut sub presiunea amenințării pierderii existenței statului român care urma să fie atacat simultan de unguri ajutați de germani, bulgari și ruși. „Totodată prahovenii privesc cu îngrijorare programele tendințioase cu privire la țara noastră transmise de posturile de radio maghiare” și persistă o mare neîncredere asupra garanțiilor” date de Germania și Italia.

Ardelenii care trăiau în Prahova afirmă că „nu vor ceda fără luptă în fața armatelor maghiare și că foarte mulți ardeleni concentrați se vor duce în Ardeal să sprijine cu arma în mână lupta fraților ardeleni.”

Astfel soldații și ofițerii Regimentului 3 Grăniceresc din Câmpina „unde majoritatea lor sunt români ardeleni se discută cu mare îngrijorare că în caz că se va ceda din hotarele Transilvaniei ei vor pleca cu întreg echipamentul și chiar fără ordin numai ca să-și apere pământul pentru care părinții lor au suferit.” Prahovenii apreciau că „durerea acestei pierderi naționale înțeleasă și profund simțită de orice român are ca primă consecin-

ță o unire și mai strânsă și mai frățască care leagă sufletește și mai puternic pe toți românii între ei.

„Al doilea doliu național” a produs în rândurile prahovenilor consternare generală și orice comentarii și critici au amuțit lăsând loc unei stări de îngrijorare pentru soarta teritoriului național rămas și o vădită revoltă împotriva Italiei, Germaniei și Ungariei stăpânește starea sufletească a tuturor românilor” manifestându-se totodată „încrederea în elementul național și renaștere” acestea „mențin încă echilibrul moral al fiecărui român conștient de situație. „Era unanimă aprecierea că „acceptarea arbitrajului s-a făcut sub presiunea amenințării.”

„În cercurile intelectuale – raporta poliția – și chiar cele muncitorești se înregistrează o revoltă mută împotriva caracterului arbitrajului care ascunde hotărârile Italiei fățiș manifestate în anii din urmă pentru sprijinirea Ungariei. „Șeful de post de jandarmi Bănești raporta la 3 sept. 1940 că populația este foarte tristă și îndoliată sufletește că au pierdut acest lucru valoros.”

Prahovenii erau conștienți de sprijinul acordat de Italia revizionismului maghiar cu atât mai mult cu cât „această manevră italiană se descoperă și prin comunicatele agenției Ștefani din 31 august publicate în ziarul „Curentul” de azi sub titlul „Ducele poate fi deosebit de satisfăcut de rezultatele de la Viena”, titlu deosebit de elocvent. În urma arbitrajului – se raporta de către poliția din Ploiești – „se desprinde o nuanță de redresare morală o hotărâre de a se încadra cu fermitate în marea luptă națională pentru salvarea patriei. Peste tot se resimte o strângere de rânduri”. De asemenea prahovenii erau surprinși de faptul că nu a avut loc „publicarea unor declarațiuni sovietice”, care înseamnă în ultimă instanță un acord tacit.

Se mai raporta că „în cercurile militare se manifestă vădit regretul că nu a avut ocazia să lupte cu maghiarii și să-i treacă printr-o lecție de război. „Autoritățile școlare din Prahova au indicat școlilor ca profesorii să explice elevilor” caracterul curat românesc al provinciilor răpite” insistându-se asupra faptului că această este „vremelnică”. În Ardealul cedat în mod temporar Ungariei „s-au înăspriț mult măsurile luate de guvern privitor la elementul românesc, sfidările, insultele, arestările etc. nu-și mai găsesc sfârșit.

În zilele de durere care au urmat dictatului de la Viena, prahovenii au urmărit „discursul explicativ la radio și din presă al d-lui ministru M. Manoilescu.”

Acest discurs „a impresionat profund prin cuvântul mișcător zguduind până și ființa celor mai insensibili.”

De asemenea și cuvântarea ministrului Valter Pop a fost urmărită deoarece „a adus o prețioasă contribuție la formarea opiniei publice în sensul politicii actuale la completa informare despre adevărata stare care a evaluat premergător actului de la Viena cum și condițiile dureroase în care s-a dat sentința arbitrajului.”

După „arbitraj” sau mai bine zis dictat prahovenii urmăreau cu mare atenție ceea ce se întâmpla în teritoriul cedat „vremelnic” Ungariei și își manifestau îngrijorarea și deza-

probarea față de faptul „că ungurii continuă autoritățile contra populației din teritoriul cedat împușcând și spânzurând pe români și dându-le foc la gospodării”. Astfel documentele vremii mărturisind că „întreaga muncitorime indiferent de ideologiile și crezurile politice ce o stăpânesc este adânc zguduită de tristul eveniment și aceasta dovedește că mai presus de orice penetrație politică este dragostea de țară.

Guvernul maghiar căuta „să înfățișeze atrocitățile exercitate asupra ungurilor din România” și această mistificare a realității a indignat populația făcând ca autoritățile să dispună „ca organelle administrative polițienești și jandarmeria să nu ia nici o măsură de represalii contra minorității maghiare păstrându-se aceeași atitudine înțelegătoare ca până acum. „Cu toate acestea atrocitățile în teritoriul cedat continuau. Organele de poliție din Sinaia raportau că „a surpins în mod dureros știrea difuzată la radio România asupra crimelor și schingiuirilor săvârșite de unguri contra elementului românesc din teritoriile cedate”. Ca urmare a acestor acte samavolnice și mai ales „în urma manifestațiilor antiromânești care au avut loc în Ardealul cedat un mare număr de români ardeleni din această regiune au trecut și trec granița și se refugiază în Ardealul Românesc. „Pentru sprijinirea românilor re-

fugiați, la Ploiești s-a constituit o filială a Asociației Refugiaților și expulzaților din Ardealul de Nord. Această filială a organizat la 8 august 1943 o măreață manifestație pentru sfințirea drapelului.

Referitor la starea de spirit a militarilor organelle de poliție arătau că soldații care fac paza la Rafinăria „Steaua Română” din Câmpina își manifestă „dorința cât mai mare și mai rapidă a realipirii Ardealului”. De asemenea, se mai raporta că ofițerii, subofițerii și trupa Regimentului 31 Artilerie „sunt ferm hotărâți să nu lupte în U. R. S. S. după cum din contră sunt foarte hotărâți să lupte cu cea mai mare ardoare pentru dezrobirea Ardealului”, iar comisariatul de poliție Câmpina raporta chesturii Ploiești că populația discută că Antonescu „ar face mai bine de a trimite trupe să dezrobească Ardealul care este mai necesar țării românești decât Rusia de care nu ne leagă nimic.”

Se mai raporta că „chiar și populația maghiară din Ardealul cedat suferă mult și doresc retrocedarea Ardealului, ei spun că de când sunt alipiți Ungariei viața lor nu mai este viață ci numai chin, dacă astfel se prezintă situația populației maghiare atunci pentru români situația este cu mult mai grea.”

Apelând la documentele vremii am căutat să relevăm modul cum au receptat prahovenii tragicele evenimente din vara anului 1940.

ACTIVITATEA FILIALEI PRAHOVA A SOCIETĂȚII CULTURAL-NAȚIONALE „CARPAȚII” ÎN LUPTA PENTRU REALIZAREA UNITĂȚII NAȚIONALE (II)

de Constantin Dobrescu

continuare din pagina 19

Momentul culminant al activității Societății „Carpații” a fost redactarea și difuzarea unei proclamații revoluționare adresată românilor de peste munți. Proclamația a fost difuzată la 18 aug. 1885 în peste 100. 000 de exemplare și era un răspuns dat românilor din Transilvania, proclamația făcea un apel la românii din Transilvania să încete-

ze a-și mai pune vreo speranță în împărat, „acesta fiind un tiran ca toți ceilalți”.

Proclamația a avut un efect deosebit asupra întregii intelectualități române. La 5 august 1888 tânărul profesor de geografie din Ploiești, Gheorghe Popescu-Ciocănel publică în „Gazeta săteanului” un articol plin de patriotism în care arăta că unirea Transilvaniei cu România era dorința fierbinte și legitimă a

întregului popor și că ea se va îndeplini în siguranță.

Autoritățile din Transilvania alarmate de efectul proclamației asupra populației românești, a trecut la arestarea celor care au contribuit la difuzarea ei. Opinia publică românească indignată de aceste măsuri organizează ample întruniri de protest în marile orașe: București, Iași, Craiova, Ploiești.

TOMA T. SOCOLESCU ÎN RĂZBOI ȘI VETERAN ÎN CENTENAR (II)

de Constantin Ilie

Experiența din această deplasare i-a folosit mai târziu când, prin participarea regulată la deschiderea cursurilor Universității de Vară de la Vălenii de Munte, printre altele, a vorbit și de Basarabia, una dintre conferințe fiind intitulată *Vechea artă românească în Basarabia*.

Tot în acea perioadă, Marele Cartier a adus la Iași mulți pictori, însărcinați să execute picturi cu scene de război între care era și pictorul ploieștean Toma Gh. Tomescu, care în lucrarea *Atacul*, prin coloritul remarcabil este o furtună în care "cerul se amestecă cu pământul și cu oamenii într-o dezlănțuire furioasă". elementară. Astfel arhitectul artist Toma T. Socolescu în două din subcapitolele lucrării sale *Expoziția de pictură -Arta războiului nostru și Exproprierea artei noastre*, dă multe detalii interesante despre lucrările mai multor participanți. Ulterior lucrările acestora au fost expuse în Palatul Artelor din Parcul Carol I din București, pentru Muzeul Militar.

Situația pe frontul vestic se schimbă spre bine, fapt care a permis ruperea tratatului păcii de la București, care nu fusese discutat în parlament și nici semnat de rege.

În aceste condiții, la 28 octombrie 1918, Regele Ferdinand decretează mobilizarea armatei printr-un apel către ostași și români, mobilizându-i la luptă și unire. Apelul fost preluat cu mult patos de Nicolae Iorga în articolul *Glasul Regelui*, publicat în *Neamul Românesc*. Cu multă speranță despre acest eveniment a scris și Socolescu *Treceam astfel din nou Carpații și de data aceasta pentru totdeauna, se înfăptuia după 300 de ani de suferință, visul lui Mihai Viteazul și al atâtor generații care au urmat*

În același timp și reprezentanții Bucovinei cer unirea, urmați la 1 decembrie 1918 de români, maghiari și sași, uniți la Alba Iulia, înfăptuindu-se astfel România Mare.

În lucrarea sa memorială Socolescu își amintește și de mai mulți

ploieșteni făuritori de cultură, caracterizați în subcapitolul intitulat „Câțiva prieteni Ploieșteni”, dar și de marii oameni ai României, care prin scrieri, prin cuvântări și relații au influențat în bine mersul războiului. Nu îl uită nici pe istoricul Nicolae Iorga cu care s-a întâlnit la București după înfrângerea de la Turtucaia, dar și frecvent la Iași, în redacția publicației *Neamul Românesc*, unde afla *noutățile asupra războiului, asupra situației politice și multe altele în legătură cu țara noastră*. În discuții Iorga critica slaba pregătire a războiului, găsindu-l vinovat pe Ion I. C. Brătianu. Poate că acestea l-au influențat și pe Socolescu care, spre finalul capitolului, scrie: *Regret că sunt nevoit, pentru respectarea adevărului să dezvălui situații așa de triste la care am fost martor și să fac constatări atât de dureroase care micșorează pe oamenii de conducere ce am avut, cărora totuși nu aș dori să le contest patriotismul. Faptele au fost așa cum le arăt, din cauza marilor lipsuri ce au fost, nația întreagă a suferit înregistrând și sute de mii de victime inutile...Organizarea războiului a fost atât de slabă, am fost lipsiți chiar de un redus strict necesar, motivând că ne vom bate cu armate tot atât de slab pregătite, că decepțiile au venit din primele zile urmate de un adevărat dezastru*. Pentru a-și estompa dezamăgirile, își încheie capitolul cu multe detalii în care insistă asupra patriotismului lui Alexandru Vaida Voievod în Parlamentul de la Budapesta, la 18 octombrie 1918.

Pentru participarea la Primul Război Mondial **Toma T. Socolescu** a fost decorat cu Crucea "Regina Maria", și prin Decretul Regal nr.2151/1925, semnat de Regele Ferdinand este numit membru al Ordinului „Coroana României în grad de ofițer”.

După război, întorcându-se în Ploiești, își găsește casa devastată. O repară și o reamenajează și începe să-și continue profesia. Fiind numit

arhitect șef al județului, „*slujbă comodă care nu mi impunea ore de serviciu*” și-a amintit de proiectul lui Zagoritz de la începutul războiului. Sprijinit de prefectul Dem. I. Nicolaescu consolidează casa căldărarului Hagii Prodan pe care, ajutat de preoții și învățătorii prahoveni, o dotează, aceasta devenind *Muzeul Prahovei*, primul muzeu regional al județului.

În perioada interbelică, în paralel cu marile realizări arhitecturale și nu uită nici eroii cărora pentru a le menține amintirea prin troițe și monumente. Cronologic acestea au fost proiectate și realizate în anii care au urmat.

În anul 1920, împreună cu colonelul N. Prassa, prefectul județului au hotărât să ridice, un monument pentru eroi în pădurea Păulești. S-au turnat fundația, s-a îngropat un cilindru inoxidabil dar, din motive necunoscute, nu a mai fost executat și nu i se cunosc coordonatele.

În anul 1922-1926 Piața Unirii din Ploiești urma să fie transformată și înfrumusețată. La licitație a participat și arhitectul Socolescu. Printre altele, în proiectul amintit, în același ax și în apropierea Statuii Libertății prevăzuse **„așezarea unui mare monument al războiului pentru unitatea națională ...viitorul monument al eroilor**”. Decidenții au ales să se execute proiectul arhitectului Ernest Panard, fără monument. Ca protest, arhitectul Toma T. Socolescu a refuzat să participe la inaugurarea noii piețe, deși era înscris pe lista invitaților.

La 16 aprilie 1923, un comitet de inițiativă, urmând propunerea generalului Popescu Ion, au hotărât ca în fața Catedralei „Sfântul Ioan Botezătorul” din Ploiești să se realizeze un turn-clopotniță, în amintirea faptele de arme ale eroilor de la Mărășești.

Pentru proiectare și urmărirea lucrării a fost ales tot arhitectul Toma T. Socolescu. Frumosul turn, înalt de 60 m, cu execuția supravegheată de arhitect, a fost inaugurat la data de 10 mai 1939 și este numit „**Monumentul Eroilor Prahovei din Războiul de Întregire a Neamului din 1916-1918**”. Trecută prin bombardamente și cutremure, turnul trăiește și astăzi, fiind mult timp cea mai înaltă construcție a Ploieștiului.

Nu se poate spune același lucru și pentru cele două troițe de lemn asemănătoare, proiectate de arhitect în două comune prahovene, Dumbrăvești și Păulești, amintindu-și de cele improvizate pe mormintele ofițerilor de la Ruginoasa în timpul războiului.

Troița din Dumbrăvești a fost ridicată cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la cucerirea Griviței, la inițiativa profesorului Ioan Georgescu-Arvatu. A fost amplasată lângă vechea școală a satului și dezvelită la 30 august 1937. Troița a dispărut prin anii 1961-1962, fiind culcată la pământ de acțiunile vânturilor, ploilor și zăpezilor, combinate cu lipsa de întreținere din partea oamenilor. După 1989 a fost înlocuită cu alta fără valoare. În același loc, la 22 februarie 2016, a fost ridicată și sfințită alta. Cu această ocazie cei prezenți nu a spus nimic despre istoria troiței lui Socolescu.

Pentru **Troița din Păulești**, sfințită în anul 1939, arhitectul primar al comunei a folosit modelul de la Dumbrăvești. Aici însă, pe fața principală a soclului a fost montat basorelieful din bronz care reprezenta „*Ostaș român în ținută de campanie*”, (foto 2) realizat de sculptorul bucureștean Alexandru Călinescu (realizatorul basoreliefurilor Regelui

Ferdinand și ale Reginei Maria pe Arcul de Triumf). Pe cele două plăci de marmură, de pe fețele laterale ale soclului troiței a înscris numele și prenumele eroilor păuleșteni din Primul Război Mondial. Peste soclu a montat troița din lemn de stejar operă a sculptorului ploieștean Pandele Marinescu. Monumentul a fost ridicat în Parcul Eroilor, între castanii plantați cu puțin timp înainte. Troița a fost demolată în 1958, când pe fundația ei a fost ridicat un obelisc cu înscrisuri contradictorii care nu reprezenta eroii comunității. Rămășița din lemn, fără acoperiș, a fost recuperată de un veteran de din al doilea război. El a fixat-o la verticală în interiorul cimitirului prin anii 60, cu un acoperiș diferit de original, a montat pe ea o plăcuță cu câteva versuri și a dăltuit în ea anul 1944, devenind astfel un simbol pentru toți eroii comunității. Peste mai mulți ani a dărâmat-o din nou vântul. În anul 2010, un nepot și fiu de eroi păuleșteni din cele două războaie mondiale a recondiționat-o, a mutat în exteriorul cimitirului și a montat pe ea a doua plăcuță. În acest fel **Troița Monument** a rezistat urgiei vremurilor și păzește astăzi, cu demnitate „veșnicia cimitirului”, la intrare în cimitir. (foto)

Obeliscul a fost menținut cu dăruenie și după 1989, deși locul lui ar fi fost prin strămutare, într-unul din amplasamentele în care s-au dat luptele din Păulești, în anul 1944. După multe insistențe ale autorului, decidenții, în anul 2016, prin HCL nr. 121/28 11 2016, au rezolvat problema printr-un compromis. Astfel, **Ziua Națională a României, din 1 decembrie 2016**, a fost sărbătorită în fața obeliscului realizat în anul 1958, ale cărui plăci cu înscrisuri contradictorii au fost demontate și înlocuite cu plăci noi. **Pe fața principală sunt înscriși acum eroii comunității jertfiți în al Doilea Război Mondial, din satele Păulești și Găgeni, iar pe cea opusă, eroii din Primul Război Mondial**, folosindu-se listele propuse în lucrarea din anul 2012. În acest fel, obeliscul a devenit **Monumentul Eroilor din Păulești-PH**, căzuți în cele două războaie mondiale.

Urmele lăsate în arhitectura și cultura ploieșteană și prahoveană de profesorul-arhitect Toma T. Socolescu chiar și după o uitare de circa 50 ani nu au putut fi șterse. Reabilitarea începută în anul 2010, acolo unde a locuit și a creat continuă.

În Ploiești, pot fi menționate cele trei busturi expuse în spații publice, scrieri memoriale (cărți, articole în presă și un album), cetățenia de onoare și piața din fața Halelor Centrale cu numele creatorului.

Recunoașterea realizărilor sale s-a întâmplat și în Păuleștii din Prahova. Pot fi reamintite :Școala Gimnazială, bustul din fața acesteia, Casa de Cultură și o stradă cu viitor îi poartă numele, o placă pe un zid și un tablou memorial în clădirea primăriei, îl onorează a fi cel mai bun primar al comunității. Tot aici o împlinire a omagierii profesorul-arhitect Toma T. Socolescu s-a întâmplat în mai 2018, anul **Centenarului Întregitor**, prin acordare titlului de **Cetățean de Onoare al Comunei Păulești** pentru fostul participant la Primul Război Mondial și în anii de trecere între anii 30 și 40, primarul onorific al comunității păuleștene, începător a dezvoltării al acesteia.

Bibliografie selectivă

1. Toma T. Socolescu, *Amintiri*, București, Caligraf-Design, 2004, pp. 57-85 Capitolul IV *Războiul din 1916-1918*.
2. Nicolae Dumitrescu, Constantin Ilie, *Columnne peste timp - Profesor-arhitect Toma T. Socolescu (1883-1960)*, Ploiești, Editura „Ploiești Mileniul III”, 2010, pp 97-119
3. Constantin Ilie, *Păuleștii din Prahova, Repere monografice, comentarii, amintiri*, Ploiești, 2016, Editura „Ploiești Mileniul III”, 2010, ediția a II-a, pp 111-144.
3. Zina Macri, Ionuț Macri; *Toma T. Socolescu, arhitect român, 1883-1960*, București, Editura Caligraf - Design, 2011
4. Constantin Ilie, *Toma T. Socolescu (1883-1960). Note și comentarii*, Ploiești, Editura „Ploiești-Mileniul III”, 2013
5. Constantin Ilie, articole în revistele „ATI-TUDINI” și PRAHOVA EROICĂ din Ploiești.
6. Surse foto : 1 I. Macri, 2, 3 C. Ilie

LEGENDA – SEGMENT SEMNIFICATIV AL LITERATURII POPULARE (VI)

de Adriana Nicoleta Zamfir

„Dați-mi basme și istorii cavalești, căci în ele se află materie pentru tot ce e mare și frumos” – Schiller

Opozantul eroului este, de cele mai multe ori, Zmeul și, uneori, familia lui matriarhală, dominată autoritar de zmeoaica-mamă. În basmul românesc apare mai rar balaurul cu trei sau cu șapte capete, după cum la fel de rar apar piticii, atât de populi în basmele occidentale. Pe lângă faptul că sunt prezenți în mitologia românească, dincolo de convenția artistică a basmului, zmeii și structura mediului lor oferă povestitorului posibilități mai largi de personalizare a mesajului, de marcare a contrastului dintre bine și rău, frumos și urât, isteț și prost.

Printre dușmanii eroilor se mai numără: Statu-Palmă-Barbă-Cot, Muma-Pădurii, scorpia etc. Unii dintre ei au puterea ascunsă într-un loc îndepărtat, la lacul de lapte dulce unde se afla o scroafă, în scroafă un iepure, în iepure o prepeliță, în prepeliță un ou, în ou o cutie cu trei viermișori a căror strivire duce la pieirea zmeului. Altădată puterea se găsește într-un butoi cu suflete așezate după ușă, ori într-un ulcior cu apă vie. Întotdeauna eroul descoperă această putere a dușmanului, și-o însușește și îl distruge.

Uneori zmeul are înfățișări omeneste, este îmbrăcat în haine de aramă, de argint, de aur, are preocupări de vânatoare, se poartă ca un cavaler feudal etc. Alteleori are înfățișări grotești. Poate fi mic de-o palmă, cu barba de un cot, poate fi o matahală sau cu un singur ochi, poate fi ca o jumătate de om călare pe o jumătate de iepure schiop, mâncând chiar și oameni. Această figură ciudată și neobișnuită se potrivește admirabil în atmosfera fantastică a basmului.

Toți acești inamici care asupresc, fură, îngrămădesc bogății, îngrozind oamenii prin înfățișare sau prin vrăjitorie au o trăsătură comună: sunt proști și eroul îi învinge, cu toată puterea lor.

Atunci când este povestit în mediul rural, basmul fantastic devine o oglindă a satului românesc, a mentalității și orizontului său cultural. De multe ori, narațiunea începe în sat, de care se distanțează pe parcursul

aventurii eroice, dar la care revine în final. În *Peana de vultur*¹ ca și în multe alte basme, eroul este un om sărac, care, întors din război, își găsește gospodăria ruinată. Într-o zi împrumută un car de la vecini și plecă în pădure să-și aducă lemne de foc. Aici obține de la un vultur o pană fermecată cu ajutorul căreia își poate îndeplini orice dorință. Dorințele omului nu depășesc, însă, limitele mediului în care trăiește: folosind pana, omul își încropește o căsuță cu tot ce-i trebuie pe lângă ea pentru ca treaba să meargă bine și să trăiască și el mulțumit cu nevasta lui. În *Crăiasa zânelor*, împărăția în care se întoarce eroul după ce o cucerește pe crăiasă este un oraș cu aspect de târg; înainte de a se face recunoscut, eroul trăiește un timp în acest oraș ca tăietor de lemne, iar nevasta lui văcsuiește cismele la „ginărli” sau vinde oale pentru a-și câștiga existența.

Personajele din basme sunt imagini ale noțiunilor despre bine și despre rău, iar relațiile dintre ele sunt oglindirea indirectă a proceselor de muncă, a relațiilor dintre oameni. De aceea ele și-au păstrat valoarea de-a lungul timpurilor, rămânând actuale cu orânduirea socială.

Basmul nuvelistic este un rezultat al procesului de modernizare și de contemporaneizare a basmului fantastic. Elementul realist devine preponderent, întâmplările fiind mai aproape de gradul de înțelegere al povestitorului și al celor ce ascultă.²

În basmele fantastice și nuvelistice situațiile și relațiile dintre personaje sunt dezvoltate conform unei poziții clare a poporului față de multiple aspecte de viață.

Drepturile și datoriile omului față de societate sunt dirijate de legi nescrise, fiind ilustrate cu ajutorul metaforei, iar relațiile dintre părinți și copii, soț și soție, frați, prieteni și cunoscuți, stăpân și slugă sunt raportate la realitățile locale. Basmele au un tâlc social. Prin largă generalizare a personajelor și a situațiilor în opoziția bun-rău se adresează simțului etic al maselor.

Prin antiteza bogat-sărac, se înlesnește formarea unei conștiințe și a unei atitudini de clasă. Cu ajutorul reprezentărilor metaforice se conturează concepțiile populare despre moral și imoral, se deosebește dreptatea de nedreptate, se vorbește despre umanitate și asuprire, despre egalitate, cinste și înțelepciune, despre recunoștință și nerecunoștință, se transmite către urmași experiența de muncă și de viață a înaintașilor.

În basmele nuvelistice, personajele fabuloase sunt înlocuite cu personaje asemănătoare oamenilor obișnuiți, iar situațiile în care sunt puse sunt asemenea celor din viața de toate zilele. Chiar personificarea unor noțiuni abstracte precum norocul, sărăcia, se face pe alt plan decât poveștile fantastice, nu din cauza lipsei de imaginație a povestitorului, ci atitudinii lui față de ficțiunea poetică, înțeleasă de pe altă treaptă de cunoaștere a vieții. Ca și poveștile fantastice, cele nuvelistice au o putere de generalizare și de reflectare veridică a vieții sociale la fel de mare, doar metoda artistică folosită în reprezentări este alta. Intriga se dezvoltă la nivelul realității imediate.

Basmele fantastice și cele nuvelistice s-au născut în epoci diferite și s-au dezvoltat separat. Primele evocă numeroase aspecte de cultură străveche populară și de viață din perioada de trecere la feudalism și din feudalism, celelalte reflectă aspecte din perioada feudală și capitalistă.³

În folclorul românesc, temele tratate cu preferință în basmele nuvelistice sunt pe de o parte cele despre triumful istețimii și prețuirea înțelepciunii – care corespund atitudinii raționale a colectivității față de problemele vieții –, iar pe de altă parte cele despre soartă, noroc și sărăcie – corespunzătoare unei atitudini de protest a maselor împotriva inegalității sociale.

continuare în numărul viitor

Notă:

¹ I. Pop-Reteganul, *Povești ardelenesti culese din gura poporului*, ed. II, Brașov, 1912.

² Ibidem.

³ *Istoria literaturii române*, I, p. 85-86

ISTORICUL MONARHIEI CONSTITUȚIONALE ȘI EREDITARE DIN ROMÂNIA 1866-1947

de Daniel Rachmistruc

Dacă am trasa un grafic al timpului care să conțină durata regimurilor politice ale civilizației umane, sistemele monarhice ar ocupa fără îndoială perioada cea mai întinsă pe aceasta axă istorică. Regii babilonieni, egipteni, regii biblici, cei atenieni și spartani, regii merovingieni, Richard al III-lea și Ludovic al 16-lea, regina Elizabeta a II-a regele Mihai I ar ocupa un spațiu imens în biblioteca perioadelor istorice.

Țările care au devenit republici în secolul 20 au parcurs la rândul lor o lungă tradiție a regalității absolute și ulterior constituțională.

Înainte de a constitui obiectul unor studii istorice puternic documentate și argumentate precum analiza întreprinsă de istoricul Constantin Dobrescu și Carmen Băjenaru în demersul lor științific intitulat *Istoricul Monarhiei Constituționale și Ereditare din România 1866-1947*, regii, reginele și prințesele ocupă spațiul arhetipal al basmelor și al mitologiei, fascinația personajelor jocurilor copilariei, regii cu semnificație mesianică asemenea regilor magi din Grotă Nașterii din Betlehem, piesele jocului de șah. Regalitatea este puternic înrădăcinată în subconștientul și în memoria colectivă a umanității atât la nivel discursului istorico-politic cât și în spațiul narativ literar, artistic și psihanalitic chiar dacă înclinăm spre o formulă politică republicană. Ea este asociată cu valorile de continuitate, coerență și stabilitate geo-politică și culturală. Mai mult decât atât regalitatea semnifică legătura metafizică și axiologică a unui spațiu cultural cu viziunea religioasă a unei civilizații, cu divinitatea și cosmosul. Acest aspect abisal și mitologic al personajelor dinastice este observat de Adrian Cioroianu în prefața traducerii cărții lui Peter Conradi *Supraviețuitorii Monarhia la Începutul secolului XXI*; Editura Corint, București, 2013

Existența unui sistem politic republican, prezidențial sau parlamentar nu înseamnă în mod automat prosperitate, progres, libertate și evoluție în comparație cu un sistem de guvernare monarhic constituțional iar în această privință paradoxul face ca la începutul secolului XXI monarhiile constituționale europene, conside-

rate de mulți drept o reminiscență istorică arhaică, să facă parte dintre statele cele mai prospere și bine organizate ale continentului.

La sfârșitul anului 2014 exista în lume patruzeci și cinci de regimuri monarhice ceremoniale și executive (la acestea trebuie adăugate cele 16 țări și entități care din punct de vedere formal se afla sub autoritatea reginei britanice Elizabeta a II-a, Australia, Canada, Noua Zeelandă, Bahamas, Belize, Fiji, Jamaica, Santa Lucia etc.). În Europa funcționează 11 regimuri dinastice ereditare constituționale (Marea Britanie, Spania, Norvegia, Suedia, Belgia, Danemarca, Luxemburg, Andorra, Lichtenstein, Monaco) dintre care 7 țări aparțin Comunității europene. Monarhul constituțional poate avea titlul de rege, regină, duce, prinț sau prințesă. În forma monarhiei constituționale executive (Iordania, Emiratele Arabe, Tailanda dar și Lichtenstein și Monaco) monarhul exercită o influență pregnantă asupra vieții politice, asupra legislativului și executivului în timp ce în cadrul monarhiilor constituționale de tip ceremonial (țările scandinave, Marea Britanie, Spania) impactul politic al monarhului este simbolic și de ordin moral.

Din paginile studiului *Istoricul Monarhiei Constituționale Ereditare din România 1866-1947*, se desprinde explicit idea că sistemul monarhic constituțional ar fi trebuit să reprezinte forma de guvernare naturală și rațional istorică a României după al doilea Război mondial în situația în care aceasta ar fi rămas în perioada Războiului Rece în zona de influență franco-anglo-saxonă.

Autorii remarcă cu luciditate și tristețe în același timp ca Istoria modernă a României, începând cu adoptarea primei constituții moderne bazată pe modelul belgian în 1866, care viza în fond existența unui stat neutru în cadrul unui sistem monarhic ereditar, a cunoscut prea multe perioade de întrerupere și discontinuitate, iar firul istoric s-a rupt din nefericire de prea multe ori.

Distingem grosso modo două forme istorice esențiale de guvernare monarhică, monarhia absolută și mo-

narhia constituțională sau limitată. Prima a fost practică în antichitate și Evul Mediu (funcționează în actualitate și în secolul XXI Arabia Saudită în care singura lege fundamentală o reprezintă textul Coranului alegerile și parlamentul fiind inexistente, Marocul s-a declarat formal o monarhie constituțională, în fapt rolul regelui este extrem de marcant iar influența parlamentului asupra vieții sociale este redusă).

Într-o monarhie absolută puterea totală a monarhului era justificată prin dreptul și grația divină, convingerea conform căreia monarhul este locotenentul lui Dumnezeu în istorie. Sub beneficiul evoluției științifice și epistemologice din secolul al XVIII-lea această logică a devenit neconvingătoare și a fost chestionată de filozofii britanici și de iluminiștii francezi.

Monarhia constituțională sau monarhia limitată, este o formă de guvernare modernă, descrisă de John Lock (*Treatises on Government* 1689) și Montesquieu (*L'Esprit des Lois* 1748) care începe să se impună din secolul al XVIII-lea. Fundamentele teoretice ale monarhiei constituționale apar încă din Evul Mediu: Magna Carta semnată de regale John la Runnymede pe malurile Tamisei în 1215, La Charte de la Charite, „constituție” a ordinului cistercin care prevedea crearea unor organisme de control, alegeri în cadrul ordinului și limitarea duratei funcțiilor ecleziastice de conducere. În anul 1689 Parlamentul din Londra prezintă regelui William al III-lea și soției acestuia Mary Bill-ul Drepturilor, sursa fundamentală a monarhiei constituționale moderne. Deciziile regale urmau să fie dezbătute, aprobate sau respinse de un Parlament ales. O noutate care apare în Bill-ul Drepturilor o constituie libertatea de a adresa petiții și interpelări monarhului constituțional fără teama aplicării vreunei sancțiuni.

continuare în numărul viitor

SINAIA - 21 - OCTOMBRIE 1901 (STIL VECHI) CĂSĂTORIA CIVILĂ A LUI CONSTANTIN CASSU DOBROGEANU (GHEREA) CU SOFIA GRIGORE PARCEVSCHI

de Alexandru H. Popa

II – Căsătoria civilă și martorii

După cum am arătat în prima parte a articolului, pornind de la actul de naștere al lui Ioan D. Gherea, am identificat la S.J.A.N. – Prahova în C.C.R.S.C. – Sinaia actul de căsătorie Nr. 8 din 21 Octombrie 1901 al „...Domnului Constantin Casu Dobrogeanu, în vârstă de ani patruzeci și șase, născut în orașul Ecaterinoslav, Imperiul Rusiei la douăzeci și una Mai anul una mie opt sute optzeci și cinci domiciliat în strada Furnica Nr. 4, aceasta urbă Sinaia, de profesie comerciant, fiu al Dlor Alessandro Casu și al Dnei Sofia Casu, soția sa, ambii decedați; și a Doamnei Sofia Parcevschi, în vârstă de ani patruzeci, de profesie menajeră, născută în orașul Iași la douăsprezece Ianuarie, anul una mie opt sute șasezeci și unu și domiciliată strada Furnica urba Sinaia fiică a Dlui Grigore Parcevschi și a Dnei Paraschiva Parcevschi, ambii de profesie liberă, domiciliati în orașul Iași.”

Oficierea căsătoriei a început la ora 10 antemeridian. Din păcate la S.J.A.N. - Prahova nu am găsit dosarele de căsătorie civilă pentru orașul Sinaia, din acei ani.

În act sunt precizate documentele ce se găseau în dosarul de căsătorie, conform prevederilor legale din acea perioadă și anume:

„Publicațiunile de căsătorie sub No. 23 și 24 făcute în această comună în Duminicile de la șapte și patrusprezece Octombrie corent”;

„Certificatul liberat de noi la optsprezece corent, din care se constată că, în urma publicațiunilor făcute, nu s-a ivit nici o opozițiune la aceasta căsătorie”;

Copii după documentele ce țin loc de acte de naștere ale celor doi miri autentificate;

Copii după documentele ce dovedesc decesul părinților lui Constantin Cassu Dobrogeanu, autentificate;

Consimțământul autentificat de Tribunalul Județului Iași prin care rezultă că Grigore Parcevschi și Paraschiva Parcevschi, părinții contractantei, domiciliati în orașul Iași „consimt la această căsătorie”;

„Dovada produsă de cei patru Martori prezenți la celebrarea Căsătoriei Civile, din care rezultă că soții nu sunt rude între Dlor în nici un grad din cele poprite de legea Civilă de a se căsători, că soții se căsătoresc acum pentru prima oară, că persoanele cari au consimțit la această căsătorie, sânt în adevăr părinții soților, că părinții soțului sânt încetați din viață”.

În continuare se poate citi:

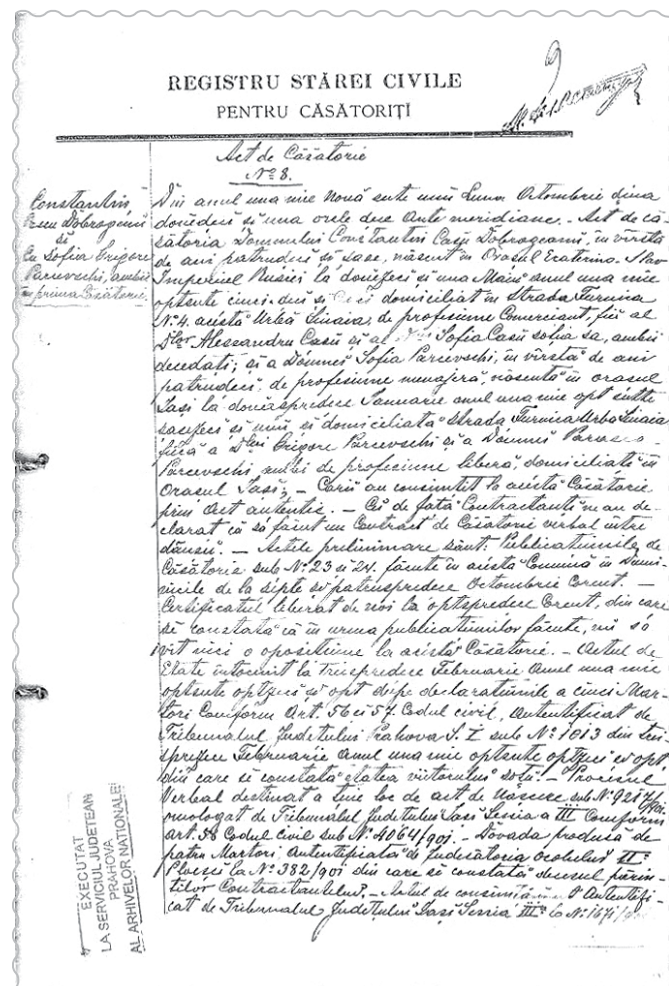

fig. 1

„Tuturor acestor acte parafate de noi și poprite la Primărie spre a rămânea alăturate la registru, precum și Capitol IV de sub titlul V C. Civil s'a dat citire de noi în auzul tuturor celor de fata mai sus alăturați, după care contractanții neau declarat că voesc a se lua în Căsătorie, unul pe Doamna Sofia Grigore Parcevschi și alta pe Domnul Constantin Cassu Dobrogeanu, și noi Ghiță Manolescu Primarul Comunei Urbane Sinaia și Oficier al Stării Civile am pronunțat în Numele legii că Contractanții sânt uniți prin Căsătorie.”

Imediat cei doi căsătoriți declară că au trei copii, doi de „secs masculin și unul de secs feminin”. Sunt trecute în actul de căsătorie numele copiilor, datele de naștere cu numărul actului de naștere și localităților în care s-au născut (elemente prezentate în prima parte a articolului).

În încheiere se arată:

„Toate cele de mai sus, s-au făcut în public în casa Primăriei în ființa ceruților patru Martori și anume: Dl Alessandro G. Radovici în etate de ani patruzeci și unu, de profesie avocat, domiciliat în orașul Ploiești, Dl Filip Codreanu de ani patruzeci și cinci, de profesie Doctor în Medicină domiciliat în Ploiești. Dl Petru Alessandrov de ani cinci zeci și patru, de profesie Doctor domiciliat în orașul Tulcea și Dl Victor Crăescu de ani cinci zeci, de profesie Doctor domiciliat în Comuna Urbană Slănic Județul Prahova, cei doi din tîi din partea soțului și cei doi ultimi din partea soției. Și după ce am dat cetire acest act în auzul tuturor celor de față, soți și martori l'am scris proprii împreună cu toți aceștia.”

Urmează semnăturile grupate pe categorii: Soți; Martori; Primar, Oficier. În figurile 1-3 sunt prezentate copiile xerox ale actului de căsătorie.

Credem că este interesant ca unele elemente biografice ale martorilor acestei căsătorii, să fie amintite în continuare.

Alexandru Gh. Radovici – S-a născut în Ploiești la 20 iulie 1860 (stil vechi). Urmează în Ploiești clasele primare la Școala primară de băieți Nr. 1 și Gimnaziul „Sfinții Petru și Pavel”, iar la Liceul Matei Basarab din București cursul liceal superior. Studii superioare la Paris facultatea de drept și doctoratul în drept la Bruxelles. Practică avocatura la București, intrând în politică în mișcarea socialistă. Se stabilește la Ploiești ca avocat și om politic. Contribuie la constituirea clubului muncitorilor din oraș (1891). Înființează săptămânalul literar politic „Democrația socială” (5 ian. – 27 dec. 1892, 52 de numere). Delegat ploieștean la Congresul de constituire al PSDMR (1893), este ales în comitetul executiv și participă la elaborarea documentelor congresului. În anii următori este ales delegat la toate congresele PSDMR (1895 – 1898). După această perioadă trece la Partidul Național Liberal. Un timp este consilier municipal și apoi primar al Ploieștiului (1901). Se apropie de fracțiunea mai radicală condusă de Ion C. Brătianu. Din 1908 până în 1917 este ales: deputat de Prahova, senator, președinte al Camerei Deputaților, ministru al industriei și comerțului (1914 – 1917), director al Băncii Naționale la Iași. Va deceda în ziua de 21 iunie 1918 la Iași. Prin grija fiului sau Bran Al. Radovici, rămășițele sale pământești sunt reînhumate la data de 30 iulie 1929, la cimitirul Bolovani din Ploiești [2-4,7].

Filip Codreanu (1856 – 1930) – Despre doctorul în medicină Filip Codreanu simpatizant al mișcării socialiste, am putut culege din bibliografia avută la îndemână, puține date. Din notele de subsol la două scrisori ale lui C. Dobrogeanu Gherea adresate pictorului Ștefan Popescu (1872 – 1948) din anii 1897 și 1898 când acesta din urmă era la studii în Germania, la Munchen, [10] rezultă că Filip Codreanu a fost căsătorit cu

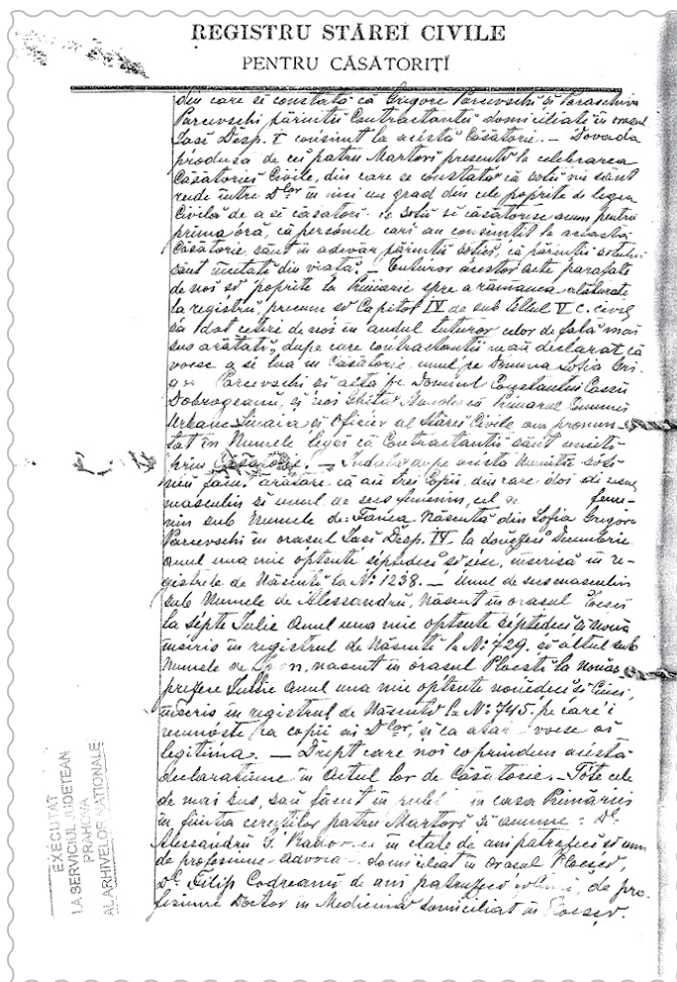

fig. 2

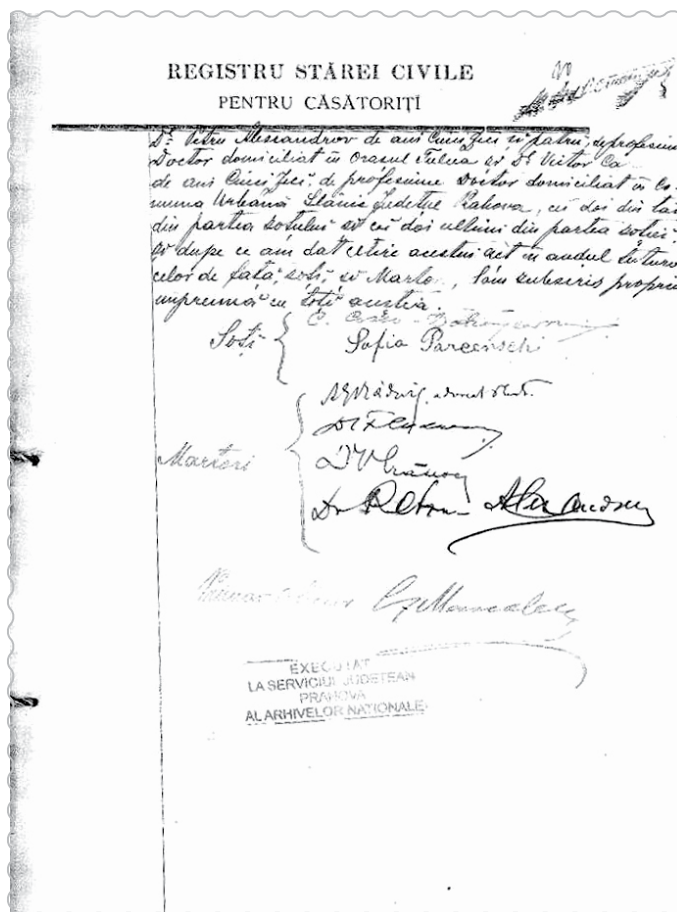

fig. 3

fig. 4 Casa Dobrogeanu Gherea, Sinaia

Alexandrina Alexandrescu, de care a divorțat. Alexandrina din 1913 a devenit soția lui Cristian Racovschi.

În lucrarea [9] se precizează că Filip Codreanu este înmormântat la cimitirul Bellu, parcela 100.

Petru Alexandrov (1867 – 1910 (?)) – Cred ca cea mai emoționantă mărturie despre doctorul Petru Alexandrov se găsește în cartea de amintiri a lui Ioan D. Gherea [6] din care reproducem un fragment:

*Doctorul Petru a fost una din figurile proeminente ale copilăriei mele. Zic „Doctorul Petru”, pentru că pe atunci îl știam numai sub **acest** nume, și nici prin gând nu-mi trecea că ar trebui să mai aibă și unul de familie.*

*Era foarte înalt, bătrân, cu mustăcioara alba și veșnic vesel. Să vă spun de pe acum câteva lucruri pe care le-am aflat mai târziu de la tată-meu. Doctorul Petru era socialist, refugiat politic din Rusia. Împreună cu alți refugiați ca și el, mai ales basarabeni, fondase o comună socialistă undeva, la țară, prin Dobrogea. Printre ceilalți membri ai comunei, știu că se număra și doctorul Crăsescu, scriitor, care sub pseudonimul **Basarabeanul**, a publicat niște nuvele despre viața pescarilor de malurile Dunării. Atâta știu despre el. Comuna nu pare să fi prosperat, căci după cum povestea tată-meu, pisica comunarilor mânca măslina dacă i le ofereai. Mai apoi, doctorul Petru s-a stabilit la Tulcea și a practicat medicina, dar într-un chip foarte original: la plecare, clienții treceau prin fața unei mese pe care se afla un talger și deasupra o inscripție cam așa: „Cine are, să pună aici cât vrea; cine n-are, să ia cât vrea, dar să nu uite că și doctorul trebuie să trăiască”. Spre onoarea tulcenilor, doctorul Petru a reușit să subziste astfel mulți ani de zile, spre mirarea tatălui, care fusese foarte sceptic la început în ce privește reușita sistemului.*

Victor Crăsescu – Se naște în ziua de 16 Octombrie 1850 în comuna Hârtoapele din Basarabia, fiind fiul lui Petru Crasiuc. După ce urmează gimnaziul (1862 – 1866) și Seminarul Teologic (1871 – 1872) la Chișinău. Studiază științele naturale la Universitatea din Odessa (1872 – 1873). Din cauza activității revoluționare, este nevoit să fugă în Elveția și SUA. Reîntors în 1878 la Chișinău, urmărit din nou de poliția țaristă, emigrează în

Romania stabilindu-se la Tulcea. În 1886 se înscrie la Facultatea de Medicină din București și își ia doctoratul în medicina în 1895 cu lucrarea: **Contribuțiuni la studiul pediatriei populare. Credinți și obiceiuri relativ la pediatrie la locuitorii din Dobrogea**. A fost medic la Sfântu Gheorghe (județul Tulcea), Bufta, Fierbinți și Slănic (județul Prahova).

Înființează o infirmerie rurală – prima din România – la Teișani. În 1903, constituie societatea filantropică Crucea Roșie Rurală pentru satele din jurul Slănicului. Susține activitatea organizației minerilor slăniceni și pe țărani răsculați în 1907. În 1910 înființează Biblioteca națională ilustrată. Ca scriitor va debuta în Contemporanul. A folosit pe lângă alte pseudonime și Ștefan Basarabeanu. A publicat mai multe volume de schițe și nuvele, un roman și a colaborat la mai multe reviste. Moare de tifos exantematic în 1918 la Slănic Prahova îngrijind cu devotament populația de sub ocupația germană [2,4,5,7].

În figura 4 este prezentată din [8], fotografia casei de la Sinaia a lui Constantin Dobrogeanu Gherea, în care mai mult ca sigur a avut loc petrecerea prilejuită de căsătoria civilă a proaspeților soți.

Ca o completare la partea I-a a articolului, menționăm că din ziarul Universul de luni 13 noiembrie 1944 am afla că Ștefania P. Zarifopol a încetat din viață în seara zilei de 10 noiembrie 1944 și a fost incinerată pe 12 noiembrie 1944 la crematoriul Cenușa din București.

Dintr-o regretabilă neatenție la bibliografia primei părți a articolului, nu a fost numerotată lucrarea „Ioan D. Gherea – Amintiri...”. Aceasta va primi numărul de referință 4, în continuare numerele de referință vor fi mărite cu o unitate (în final se ajunge la 13 referințe). Autorul vă cere scuze pentru aceasta neatenție.

Se cuvin mulțumiri personalului ce deservește sala de studiu de la S.J.A.N. – Prahova, domnilor profesori Eugen Paveleț și Adrian Stan pentru ajutorul dat în documentarea pentru partea a doua a articolului.

Bibliografie:

- ¹ *** – S.J.A.N. – Prahova – C.C.R.S.C. – Sinaia, dosar 17/1901, actul 8/1901, filele 9 față verso și 10 față;
- ² M. Chirulescu, Paul D. Popescu, G. Stoian – Personalități Prahovene - Dicționar bio-bibliografic, Ediția a II – a, revăzută, actualizată și adăugită, Ploiești, Editura Premier (2002), pag., 317-318;
- ³ Ion St. Baicu – Istoric și istoriografie pe plaiurile Prahovei, Secolele XVII- XXI, Editura Tipo-Man, Ploiești, 2010-2012, pag. 127-131;
- ⁴ Lucian Predescu – Enciclopedia Cugetarea – Material Românesc, Oameni și înfăptuiri – Ed. Cugetarea – Georgescu Delafras (1940), pag. 87 și 706;
- ⁵ *** – Academia Română – Dicționarul General al Literaturii Române, vol. II, literele C/D, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2004, pag. 439 – 440;
- ⁶ Ioan D. Gherea – Amintiri, Editura pentru literatură, București, 1968, pag. 103 – 108;
- ⁷ M. Chirulescu, O. Dinu, M. Radu – Publicații periodice Prahovene (1867 – 2008) - Catalog alfabetic, Editura Ploiești - Mileniul III, Ploiești 2008, pag. 67;
- ⁸ E. Paveleț – Monumente și arhitectura, for public și memoriale – Județul Prahova – Municipii și Orașe – Ministerul Culturii – Direcția Județeană pentru Cultura Prahova, Ploiești 2013, pag. 114;
- ⁹ Gh. Bezviconi – Necropola Capitalei – Dicționar enciclopedic (ed. a II – a, revăzută și completată), editor Iurie Colesnic, Editura Muzeum, Chișinău, 1977, pag. 77;
- ¹⁰ C. Dobrogeanu Gherea – Opere complete, vol. 8, Ed. Politică, București, 1983, pag. 144 – 46, 163–165.

de Constantin Dobrescu

AMURG SENTIMENTAL

nr. 11 (283) noiembrie 2018

Întâi o revistă, despre care publicațiile elitiste ale Uniunii Scriitorilor nici măcar nu amintește.

Această revistă de literatură, informare și divertisment are în Colectivul de redacție condus de scriitorul Ion MACHIDON și doi prahoveni și anume Ionel SIMA din Ștefești și Mihai ISTUDOR din Vălenii de Munte.

Acest număr cuprinde numai proză dar și poezie care merită atenția cititorului.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 47, 2 noiembrie 2018

Ștefan Cazimir în textul său elogiază viața, activitatea și opera profesorului Paul CORNEA.

Istoricul literar Nicolae SCURTU introduce în circuitul publicistic un set de cinci epistole inedite trimise de Constantin KARADJA (1889-1950) un cărturar din ținutul Neamțului savantului Nicolae IORGA în perioada anilor 1922, 1925, 1932.

Foarte interesant este suplimentul dedicat învățământului românesc în anul 1918, situația mass-media acum 100 de ani, mediile literare și universitare.

Distinsul scriitor Lucian Vasiliu directorul Editurii „Junimea” de la IAȘI introduce în circuitul publicistic două scrisori trimise în anii 1965-1966 de Adrian MARINO (1921-2005) prozatorului CORNELIU ȘTEFANACHE (1933-2009) redactor la revista ieșeană „CRONICA”.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 48, 9 noiembrie 2018

În acest număr junele și prolificul profesor ploieștean Dan GULEA introduce în circuitul publicistic și mai puțin științific, un număr de trei piese documentare din anii 1919, 1929 și 1935 depistate în fondurile de manuscrise de la Biblioteca Academiei Române și arhivele prahovene semnate de Eugen Lovinescu sau care fac referire la scriitor.

Despre scrisorile pe care Eugen Lovinescu le adresează Hortensiei Papadat-Bengescu nu mă pronunț dacă sunt sau nu inedite (adică dacă au mai fost publicate).

Despre documentul din anul 1905 depistat (lucru făcut de alții înaintea lui D. G.) în arhiva liceului cu nume de sfinți

din Ploiești, când Eugen Lovinescu în perioada (1 ianuarie 1904-1 ianuarie 1906 era profesor în urbea noastră am oarecare rezerve.

Scrisori, documente semnate sau în legătură cu Eugen Lovinescu au mai publicat și alți ploieșteni fără pretenții de elitiști. De exemplu regretatul filolog și om de cultură Mihai Apostol care a publicat cărți despre cultura ploieșteană, Ion Jercan, Ani Iordache, Melania Zvirid, etc. Cel care semnează aceste rânduri a publicat în colaborare cu conf. univ. dr. Mihai Rachieru în anul 1997 Volumul de documente Viața culturală a Municipiului Ploiești și a județului Prahova (1900-1948), volum prefăcut de istoricul literar Valeriu Răpeanu, veritabil fiu al meleagurilor prahovene. Nu am pretenția să fi consemnat că documentul respectiv a mai fost semnalat și publicat, dar probitatea științifică îl obliga pe D. G. să nu accepte să se facă abuz de termenul **INEDIT**. Alții au descoperit America până la D. G.

Dacă mie personal D. G. nu mi-a inspirat stimă, văd că ține cu tot înadinsul să scadă în ochii multora și ca cercetător al istoriei Ploieștiului.

ROMÂNIA LITERARĂ

nr. 49 din 16 noiembrie 2018

În acest număr istoricul literar Nicolae SCURTU publică un set de patru epistole din perioada 1925-1934 trimise de istoricul și arheologul Oreste TAFRALI (1876-1937) slavistului Petre Constantinescu-Iași (1892-1977) profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău privind colaborarea la revista „Arta și Arheologia”.

PRO SAECULUM

nr. 5-6 (129-130) 15 iul.-1 sept. 2018.

Masiva revistă de cultură, care apare la Focșani și condusă cu har și pricepere de doamna Rodica Lăzărescu, este și ea dedicată CENTENARULUI.

În acest număr semnează două texte interesante doi universitari patrioți și profesioniști ai istoriei Petre ȚURLEA și Ion Șt. BAICU.

Ca o constatare demnă de reținut este că cei doi istorici ploieșteni sunt prezențe constante în paginile acestei prestigioase reviste ca și prof. univ. Ioan SCURTU.

Foarte interesant este și eruditul text semnat de Horia Dumitrescu despre aniversarea unui deceniu de la luptele de la MĂRĂȘTEȘTI. La această aniversare a participat și profesorul ploieștean

RADU COSMIN. Cu această ocazie drăpelele regimentelor 24, 4, 22, 28, 30, 17 și 18 Infanterie și 2 Vânători care au luat parte la luptele de la MĂRĂȘTI au fost decorate cu Ordinul „MIHAI VITEAZUL”.

Nu putem omite prezența la această comemorare a reginei MARIA, a generalului Al. AVERESCU și mitropolitul PIMEN al Moldovei de origine din PROVIȚA.

Cu acest prilej s-a pus la temelie viitoareii cripte-monument a unui Ac. Comemorativ

Un alt text care merită reținut este cel semnat Ioan ADAM despre Duiliu Zamfirescu din postura de parlamentar. De menționat că acest număr este ilustrat cu reproduceri după Vederi ale orașului FOCȘANI.

LITERE

nr. 8 (221) august 2018

Acest sumar abundă în texte dedicate Centenarului Marii Uniri.

Pentru acestea amintim textul lui Marian Iancu despre Octavian Goga gazetarul. Acesta s-a impus cu un mare gazetar român în slujba idealului național, fiind unul dintre cele mai înflăcărâte condeie de la Eminescu și Boriș Încoace.

HONORIUS MOȚOC fixează în textul său pe Ion Ghica în epoca sa, pornind de la activitatea sa de memorialist.

Istoricul patriot Manole Neagoe se ocupă de astă data de așa-zișii istorici care răstălmăcesc faptele istorice precum Marius Diaconescu, care ni-l prezintă pe crăișorul Munților Avram Iancu drept un criminal, mare mâncător de unguri „nevinovați”.

Acest pseudo istoric uită că Avram Iancu a avut numeroși prieteni maghiari, amanta sa, o jună de 17 ani focoașă era unguroaică.

Petre Gheorghe BÂRLEA ne prezintă în textul său pe scriitorul Grigore Alexandrescu drept un clasic printre romantici.

EXPRES CULTURAL

nr. 9 (21) septembrie 2018.

Din acest număr ne reține atenția textul istoricului erudit din Ploiești, prof. univ. dr. ION ȘT. BAICU intitulat Mareșali români luptători pentru făurirea României Mari: Averescu, Prezan și Antonescu.

de Marian Chirulescu

- **01.12.** – Ziua Națională a României. Ziua Marii Uniri din 1918. 100 de ani de la Marea Adunare de la Alba Iulia (1918)
- *** – decembrie – A apărut primul roman românesc, „Istoria hieroglifică”, de Dimitrie Cantemir (1705)
- *** – decembrie – 145 de ani de la nașterea medicului și chimistului Ștefan Irimescu (1873, **Ploiești** – 1956)
- *** – decembrie – 115 ani de la nașterea scriitorului Sergiu Dan (1903 – 1976)
- *** – decembrie – 110 ani de când s-a înființat Societatea literară „I.L. Caragiale” a elevilor Liceului „Sf. Petru și Pavel” **Ploiești** (1908)
- *** – decembrie – 80 de ani de când s-a născut poetul Tudor Stănescu (1938 – 1996, **Ploiești**)
- *** – decembrie – Apare revista de cultură „Atitudini” a Casei de Cultură a Municipiului **Ploiești** „I.L. Caragiale” (**Ploiești**, 2003)
- **01.12.** – Ziua Mondială antiSIDA (OMS)
- **01.12.** – 935 de ani de la nașterea Annei Comnena, istoric bizantin (1083 – post 1148)
- **01.12.** – Se naște scriitorul Cezar Petrescu (1892 – 1961)
- **01.12.** – Se naște Andrei Scrima (1930 – 2000)
- **01.12.** – Se naște poeta Florența Albu (1934 – 2000)
- **01.12.** – S-au inaugurat oficial Halele Centrale din **Ploiești**, intrată în circuitul economic la 1 nov. (1935)
- **01.12.** – Se naște ing. Mircea Cosma, președinte al C. J. Ph. (n. 1945)
- **02.12.** – Ziua Internațională pentru Abolirea Sclaviei
- **02.12.** – 95 de ani de la nașterea sopranei Maria Callas (1923 – 1977, Paris)
- **02.12.** – S-a născut poetul Eugeniu Ștefănescu – Est (1881 – 1980)
- **02.12.** – Albert Einstein a publicat lucrarea despre teoria relativității generalizată (1915)
- **02.12.** – Se naște poetul Nicolae Labiș (1935 – 1956)
- **03.12.** – Ziua Internațională a Persoanelor cu Handicap
- **03.12.** – Se naște pictorul Ion I. Șinca (1950, com. **Brebu**, Ph. – 2015, **Ploiești**)
- **03.12.** – Se naște prof. dr. în istorie și publicista Carmen Băjenaru (1965), cu activitate în **Ploiești**
- **04.12.** – 135 de ani de la nașterea istoricului literar Nicolae Cartoian (1883–1944)
- **04.12.** – 115 ani de la nașterea pictorului Gh. N. Vasilescu (n. 1903, com. Șoimari, Ph – m. 1990)
- **04.12.** – Se naște poetul și profesorul Dumitru Stănciulescu (1937, com. **Starchiojd**, PH)
- **04.12.** – 80 de ani de la nașterea prof. univ. dr. ing. Gheorghe Panait (n. 1938, com. **Starchiojd**, PH)
- **04.12.** – Se naște muzeograful și poetul Dan Rădulescu (1939, **Câmpina** – 1991)
- **05.12.** – Se naște pictorul Gheorghe Petrașcu (1872 – 1949)
- **05.12.** – Se naște prof. univ. ing. chimist Cristea Otin – Niculescu (1879, **Ploiești** – 1954)
- **05.12.** – S-a născut regizorul de film Walter Elias (Walt) Disney (1901 – 1966)
- **05.12.** – 80 de ani de la nașterea prof. univ. dr. ing. Nicolai Macovei (n. 1938), cu activitate în **Ploiești**
- **05.12.** – Se naște poetul Romea Cantemir (1946, **Ploiești** – 2010)
- **05.12.** – Se naște pictorița Ana Ruxandra Ilfoveanu (1947, **Ploiești**)
- **05.12.** – S-a născut dr. în istorie prof. Maria Mariana Gheorghe (1970, **Ploiești**)
- **06.12.** – S-a născut pictorul George Ioachim Pompilian (1835, **Ploiești** – 1907)
- **06.12.** – Se termină zidirea Bisericii „Sf. Treime” din **Ploiești** (1842)
- **06.12.** – Se naște poeta Aurora Cornu (A. Chițu) (1931, **Provița de Jos**, PH)
- **06.12.** – Se naște scriitorul Radu Cosmin (Nicolae Tănăsescu) (1879 – 1959), cu activitate în **jud. Prahova** și, implicit, în **Ploiești**
- **07.12.** – Ziua Internațională a Aviației Civile
- **07.12.** – 420 ani de la nașterea sculptorului italian G. L. Bernini (1598 – 1680)
- **07.12.** – Se naște sculptorul Cantemir Moșoiu (n. 1941, **Ploiești**)
- **08.12.** – Se naște scriitoarea Hortensia Papadat-Bengescu (1876 – 1955)
- **08.12.** – S-a născut soprana Elena Drăgulinescu – Stingheri (1881, **Ploiești** – 1971)
- **09.12.** – Ziua Internațională a Anticorupției
- **09.12.** – Se naște scriitorul John Milton (Anglia) (1608 – 1674)
- **09.12.** Pe străzile Bucureștiului începe să circule primul tramvai electric (1894)
- **09.12.** – Se naște scriitoarea Tania Lovinescu (1924, **Ploiești**)
- **10.12.** – Ziua Internațională a Drepturilor Omului, 70 de ani de când Adunarea Generală a ONU a adoptat „Declarația universală a drepturilor omului” (1948)
- **10.12.** – 160 de ani de la nașterea farmacistului și publicistului Constantin Dimitrescu-Parepa (n. 1858, **Ploiești** – m. 1921)
- **10.12.** – 160 de ani de la moartea arhimandritului iluminist Eufrosin Poteca (n. 1786, sat **Nucșoara**, PH – m. 1858)
- **10.12.** – Se naște compozitorul Olivier Messiaen (1908 – 1992)
- **10.12.** – Se naște sculptorul Nicolae Kruch (1932 – 1955, **Ploiești**)
- **10.12.** – Se naște arhitectul Nițu Sever (1939, **Bănești**, PH)
- **10.12.** – 75 de ani de la nașterea actriței Lucia Ștefănescu (n. 1943), cu activitate în **Ploiești**
- **10.12.** – 45 de ani de la nașterea scriitoarei Mirela Feticu (1973, **Breaza**)
- **11.12.** – Ziua Internațională a Muntelui (instituită de ONU în 2003)
- **11.12.** – 215 ani de când s-a născut compozitorul francez Hector Berlioz (1803 – 1869)
- **11.12.** – La București, se prezintă primul vodevil românesc, „Triumful amorului”, în adaptarea muzicală a lui Ioan Andrei Wachmann (1835)

- **11.12.** – 105 de ani de la nașterea actorului Jean Marais (1913) și 20 ani de la moartea sa (1998)
- **11.12.** – 100 de ani de la nașterea scriitorului Alexandr Soljenițan (n.1918–2008)
- **11.12.** – Se naște violonista Cornelia Bronzetti (n. 1940, **Câmpina**)
- **11.12.** – Este creat Fondul Națiunilor Unite pentru Copii UNICEF (1946)
- **12.12.** – 185 de ani de la nașterea economistului și omului politic Petre S. Aurelian (1833 – 1909)
- **12.12.** – 155 de ani de la nașterea pictorului Eduard Munch (1863–1944)
- **12.12.** – 125 ani de la nașterea actorului Edward G. Robinson (1893, SUA) și 45 de ani de la moartea sa (26.01.1973)
- **12.12.** – 65 de ani de la nașterea criticului literar Dan C. Mihăilescu (n. 1953)
- **13.12.** – 325 de ani de la moartea mitropolitului Dosoftei (1624 – 1693), primul mare proet român cult
- **13.12.** – Se naște poetul Heinrich Heine (1797 – 1856)
- **13.12.** – 65 de ani de la nașterea criticului literar Christian Crăciun (1953, com. **Florești**, PH)
- **13.12.** – Se naște col. conf. univ. dr. în științe economice și publicistul Mihai M. Irimiea (n. 1956 – 2010, **Ploiești**)
- **13.12.** – 35 de ani de la moartea lui Nichita Stănescu (1933 – 1983)
- **14.12.** – Exploratorul norvegian Roald Amundsen a devenit primul om care a ajuns la Polul Sud (1911)
- **14.12.** – România este primită în ONU (1955)
- **14.12.** – 515 ani de la nașterea astrologului Nostradamus (1503 – 1566)
- **14.12.** – 230 de ani de la moartea compozitorului Carl Philipp Emanuel Bach (1714 – 1788)
- **14.12.** – Centenarul nașterii actorului Radu Beligan (1918)
- **14.12.** – S-a născut solista de jazz Aura Urziceanu (1946)
- **14/ 27.12.** – Se naște Virgil Madgearu, economist și om politic (1887 – 1940)
- **14.12.** – Se naște pictorul Valter Paraschivescu (1959, **Ploiești**)
- **14.12.** – Se naște profesorul și poetul Marian Dragomir (n. 1980, **Ploiești**)
- **15.12.** – Apare „Revista nouă”, director B. P. Hasdeu (1887 – 1895)
- **15.12.** – Se naște eseista și pianista Cella Delavrancea (1887 – 1991)
- **15.12.** – S-a născut prof. univ. dr.în teologie, preotul Leon Gh. Arion (1940, com. **Fulga**, jud. Ph.)
- **16.12.** – S-a înființat Conservatorul de Muzică din București (1851)
- **16.12.** – 80 de ani de la moartea învățătorului Constantin Ionescu-Lungu (n. 1862–m.1938, **Ploiești**)
- **16.12.** – Se naște poeta Daniela Tanul (Daniela Violeta Stoica) (1985, **Ploiești**)
- **17.12.** – Se naște compozitorul Ludwig van Beethoven (1770 – 1827)
- **17/29.12.** – 175 de ani de când s-a născut regina Elisabeta a României (n. 1843, Neuwiend – m. 1916, **Sinaia**)
- **17.12.** – Se naște Spiru C. Haret, matematician și sociolog (1851 – 1912)
- **17/29.12.** – Se naște I.A. Basarabescu (1870 – 1952), scriitor, profesor, om de cultură în **Ploiești**
- **17.12.** – S-a creat Universitatea Liberă și Populară din Ploiești, din inițiativa prof. Dumitru Munteanu – Râmnic (1922)
- **17.12.** – Se înființează Liga pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor (București, 1890)
- **17.12.** – 115 ani de la nașterea poetului Ilarie Voronca (Eduard Marcus) (1903 – 1946)
- **17.12.** – La Timișoara, începe Revoluția Română din 1989
- **18.12.** – 215 ani de la moartea filosofului J. G. von Herder (1744–1803)
- **18.12.** – 85 de ani de la nașterea dr. doc. în agronomie Cristian Ioan D. Hera (n. 1933, **Ploiești**)
- **18.12.** – Se naște conf. univ. dr. în istorie Armand Goșu (n. 1966, **Câmpina**)
- **18.12.** – 40 de ani de la moartea istoricului literar și istoricului Constantin M. Răpeanu (n. 1897, com. **Starchiojd**, PH – m. 1978, **Ploiești**)
- **18.12.** – ONU adoptă Convenția ce apără femeia împotriva discriminării (1979)
- **19.12.** – 50 de ani de la moartea compozitorului Tiberiu Brediceanu (1877 – 1968)
- **20.12.** – 60 de ani de la moartea etnomuzicologului Constantin Brăiloiu (1894–1958)
- **20.12.** – 55 de ani de la moartea compozitorului Paul Constantinescu (1909, **Ploiești** – m. 1963)
- **20.12.** – 50 de ani de la moartea scriitorului John Steinbeck, laureat Nobel (1962) (1902 – 1968)
- **21.12.** – A apărut vol. „Poesii” de Mihai Eminescu, prefațat de Titu Maiorescu (1883; pe copertă, 1884)
- **21.12.** – Prima audiție publică a Oratoriului Bizantin de Crăciun „Nașterea Domnului” de Paul Constantinescu, la Filarmonica din București (1947)
- **21.12.** – 60 de ani de la moartea scriitorului Lion Feuchtwanger (1884–1958)
- **22.12.** – 160 de ani de la nașterea compozitorului Giacomo Puccini (1858 – 1924)
- **22.12.** – 120 de ani de când s-a născut scriitorul Virgiliu Monedă (Virgiliu Moscovici) (1898, **Ploiești** – 1991)
- **22.12.** – Se înființează Societatea de Difuziune Radiofonică din România (1927), (azi, Societatea Română de Radiodifuziune)
- **22.12.** – Se naște poetul ing. Vladimir A. Deteșanu (1952), cu activitate în **Ploiești**
- **23.12.** – 195 de ani de la nașterea compozitorului Alexandru Flechtenmacher (1823) și 120 de ani de la moartea sa (1898)
- **23.12.** – 135 de ani de la nașterea generalului Caton Sorescu (n. 1883, **Ploiești** – m. 1941, Iași)
- **23.12.** – 80 de ani de la nașterea actorului Corneliu Dan Revent (1937 – 2000, **Ploiești**)
- **23.12.** – Se naște soprana Lili (Elena) Dușescu (n. 1925, com. **Telega**, PH)
- **23.12.** – Se naște dr. în biologie Constantin I. Pârvu (n. 1932, com. **Bertea**, PH)

- **24.12.** – 220 de ani de la nașterea scriitorului Adam Mickiewicz (1798–1855)
- **24.12.** – 155 de ani de la moartea scriitorului William Makepeace Thackeray (1811 – 1863)
- **24.12.** – 90 de ani de la moartea tenorului Nicolae Leonard (1886 – 1928)
- **24.12.** – 55 de ani de la moartea poetului Tristan Tzara (1896 – 1963)
- **24.12.** – Se naște poetul Nichifor Crainic (1889 – 1972)
- **25.12.** – Apare revista „Neamul românesc literar” (**Vălenii de Munte**; 1908 – 1912; 1925 – 1926)
- **25.12.1642/ 04.01.1643** – 375 de ani de la nașterea fizicianului și matematicianului Sir Isaac Newton (1643 – 1727) (376 ani pe stil vechi)
- **25.12.** – Se naște scriitorul și omul politic Ion Ghica (1817 – 1897)
- **25.12.** – 130 de ani de la nașterea pictorului Maurice Utrillo (1883–1955)
- **25.12.1907/08.01.1908** – 110 ani de la nașterea naturalistei și muzeografei prof. Margareta Moșneaga (1908 – 1992, **Ploiești**)
- **25.12.** – Se naște poetul Ioan Alexandru (1941 – 2000)
- **26.12.** – 125 de ani de la nașterea generalului Traian Al. Tetrat (n. 1893, **Ploiești**)
- **26.12.** – La București, este pus în funcțiune primul tranvai cu cai din România (1872)
- **26.12.** – Se naște poetul Vintilă Ivăncescu (1940 – 2008)
- **26.12.** – Se naște poetul Forel Hoge (1948, **Comarnic** – 1980)
- **27.12.** – Se naște Louis Pasteur, chimist și biolog (1822 – 1895)
- **27.12.** – Se naște istoricul literar Tudor Vianu (1897 – 1964)
- **27.12.** – Se naște poetul St. V. Ionescu (n. 1904, **Ploiești** – m. 1946)
- **27.12.** – Se naște sculptorul Ștefan Macovei (1945), cu activitate în Ploiești
- **27.12.** – 60 de ani de la nașterea poetei Ștefania Iene (Ștefania Nedelcu-Iene) (n. 1958, com. **Bărcănești**, PH)
- **28.12.** – 150 de ani de la nașterea scriitoarei Bucura Dumbravă (Fany Seculici) (n. 1868 – m. 1926)
- **28.12.** – Se naște compozitorul Ioan Cristu Danielescu (1884 – 1966, **Ploiești**)
- **28.12.** – La „Grand Café” din Paris, are loc prima proiecție de film, realizată de frații Lumière (1895)
- **28.12.** – 115 ani de la nașterea compozitorului Nicolae Kirulescu (1903 – 1985)
- **28.12.** – 60 de ani de la înființarea Clubului Sportiv „Petrul” **Ploiești** (1958)
- **28.12.** – Se naște profesorul și publicistul Nicolae Boaru (n. 1949, **Ploiești**), „Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești” – post-mortem
- **28.12.** – Se naște dr. în filologie Diana Rânciog (n. 1969, **Ploiești**)
- **29.12.** – 145 de ani de la nașterea lui Ovid Densusianu și 80 de ani de la moartea sa (1873 – 1938)
- **29.12.** – 135 de ani de la moartea criticului literar Francesco De Sanctis (1817 – 1883)
- **29.12.** – 85 de ani de la moartea lui I. G. Duca (1879 – 1933, **Sinaia**)
- **30.12.** – Se constituie corporația lăutarilor ploieșteni, staroste Dima Lăutarul sin Tudorache (1832)
- **30.12.** – Se naște poetul Traian Bălăceanu (1924, **Gornet Cricov**, PH – 1993, **Ploiești**)
- **30.12.** – Regele Mihai I este obligat să abdice și să părăsească România (1947). S-a creat Republica Populară Romană
- **31.12.** – Thomas Edison face prima demonstrație publică a funcționării unei lămpi electrice (1879).

CUPRINS

Editorial, <i>Gelu Nicolae Ionescu</i>	cop. 2
Reflecții mărunte despre „modele” (II), <i>Eugen Simon</i>	1
Întâlnire cu prima soție a lui Marin Preda, <i>Alex Ștefănescu</i>	3
Unirea Transilvaniei și Banatului cu România, <i>Ion Șt. Baicu</i>	5
Centenar și interdisciplinaritate, <i>Traian D. Lazăr</i>	8
Ionel Brătianu – un mare premier unionist și patriot român (V), <i>Ion Șt. Baicu</i>	9
Regele Ferdinand în mijlocul ostașilor (VIII), <i>Traian D. Lazăr</i>	11
Mareșali români - luptători pentru făurirea României Mari: Averescu, Prezan și Antonescu (IV), <i>Ion Șt. Baicu</i>	12
Abatele Zavoral și răniții români de la Strahov (II), <i>C. Dobrescu</i>	14
Gheorghe Costaforu - primul rector al învățământului nostru superior (II) <i>Cătălin Dobrescu</i>	15
Galeria marilor epigramiști: Vasile Tacu, <i>C. Tudorache</i>	16
Răsfoiri și comentarii, <i>C. Tudorache</i>	20
Activitatea filialei Prahova a societății cultural-naționale „Carpații” în lupta pentru realizarea unității naționale (II), <i>C. Dobrescu</i>	23
1940 - anul marilor amputări național-teritoriale. Mărturii prahovene (II), <i>C. Dobrescu</i>	24
Toma T. Socolescu în război și veteran în centenar (II), <i>Constantin Ilie</i>	26
Legenda – segment semnificativ al literaturii populare (VI), <i>Adriana Nicoleta Zamfir</i>	28
Istoricul monarhiei constituționale și ereditare din România 1866-1947, <i>Daniel Rachmistruc</i>	29
Sinaia - 21 - octombrie 1901 (stil vechi) căsătoria civilă a lui C. Cassu Dobrogeanu (Gherea) cu Sofia Grigore Parcevschi, <i>Alexandru H. Popa</i>	30
Parada revistelor, <i>C. Dobrescu</i>	33
Evenimente culturale, <i>M. Chirulescu</i>	34
Evenimente-Consemnări	cop. 3,4

Supliment „Atitudini”

Note despre tinerele condeie, <i>Iulia Dragomir</i>	3
Premiera Concursului Național de Poezie „Iulia Hasdeu” ediția a XVI-a, Ploiești, octombrie- noiembrie 2018	4

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI

CASA DE CULTURĂ
"ION LUCA CARAGIALE"
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

SUPLIMENT

– se distribuie gratuit cu Revista „Atitudini” –

*Laureații Concursului Național de Poezie "Iulia Hasdeu",
ediția a XVI-a, Ploiești, octombrie - noiembrie 2018*

CONCURSUL NAȚIONAL DE POEZIE „IULIA HASDEU”

EDIȚIA A XVI-A

Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești a organizat, în perioada septembrie-noiembrie 2018, cea de-a XVI-a ediție a Concursului Național de Poezie „Iulia Hasdeu”. Competiția a avut două secțiuni: una pentru liceeni și cealaltă pentru copii, cu vârsta cuprinsă între 7-12 ani, a doua fiind adăugată anul acesta. Dintre cei 118 concurenți, juriul, format din Iulia Dragomir – profesoară și poetă, președintă a juriului, Mădălina Paula Ștefan – profesoară și poetă, Gabriela Teodorescu – profesoară, publicistă, critic literar, a stabilit acordarea următoarelor premii:

MARELE PREMIU – Meheș Ilinca Daria, Liceul Teoretic „Gabriel Țepelea”, comuna Borod, jud. Bihor;

Secțiunea liceeni:

PREMIUL I – Lazăr Anca-Marina, Colegiul Național „Ion C. Brătianu” - Pitești, jud. Argeș;

PREMIUL II – Ignat Andra-Maria, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sf. Ioan Iacob”, localitatea Dorohoi, jud. Botoșani;

PREMIUL III - Se acordă Ex aequo elevilor: **Agafiței Manuela-Loredana**, Liceul „Regina Maria” Dorohoi, jud. Botoșani; **Ghileschi Nadin Mihaela**, Colegiul Național „M. Eminescu” din Botoșani, județul omonim; **Zett Ana** - Colegiul Național „Mihai Viteazul” Ploiești, jud. Prahova;

MENTIUNI – Ghent Maria Gabriela, Colegiul Național „Samuil Vulcan”, Beiuș, jud. Bihor; **Matei Alexandra**, Liceul Teoretic „Brâncoveanu-Vodă”, Urлаți, jud. Prahova; **Horodincu Teodora**, Liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, jud. Botoșani.

Secțiunea 7-12 ani:

PREMIUL I - Se acordă ex aequo elevilor: **Ghigă Sofia**, Școala Gimnazială „Tudor Arghezi”, Pitești; **Florescu Nicoleta**, Școala Gimnazială „Aurelian Stanciu” Salcea, jud. Suceava;

PREMIUL II – Rotariu Ștefania, Școala Gimnazială „Elena Rareș” din Botoșani, jud. omonim;

PREMIUL III - Se acordă ex aequo elevilor: **Novac Mihai**, Școala Gimnazială „Corneliu Micloși”, Covăsânt, jud. Arad; **Avrămoiu Maria-Karina**, Colegiul „Al. I. Cuza”, Focșani, jud. Vrancea.

MENTIUNI: Casim Ioana Adelina, Școala Gimnazială „George Coșbuc” Brăila, jud. omonim; **Dumbravă Dariana**, Școala Gimnazială „Corneliu Micloși”, Covăsânt, jud. Arad; **Lămbulescu David Andrei**, Școala Gimnazială „Nicolae Titulescu”, Ploiești, jud. Prahova.

Sâmbătă, 10 noiembrie 2018, la Muzeul Memorial „B.P. Hasdeu” din Câmpina, s-au decernat premiile acestei ediții a concursului. Cu această ocazie, instituția noastră a organizat o excursie culturală la muzeul sus-amintit.

NOTE DESPRE TINERELE CONDEIE

de **Iulia Dragomir**

Pe 10 noiembrie 2018, la Câmpina, la Muzeul Memorial „B. P. Hașdeu” s-a realizat premiarea elevilor participanți la Concursul Național de poezie „Iulia Hașdeu, organizat de Casa de Cultură I. L. Caragiale în perioada septembrie-noiembrie 2018.

118 elevi dornici de exprimare, talentați, creativi au supus analizei câte cinci poezii, dezvoltând prin acestea un strop din preaplinul sufletului.

Poeziile celor mici au dezvoltat preocupările vârstei, tematica fiind constant legată de universul copilăriei, al familiei, raportându-se la părinți, copii, oamenii dragi. Atrăși de mediul înconjurător, au realizat pasteluri în care imaginea toamnei domina sfera interesului. Textele s-au caracterizat prin simplitate, naturalitate, invitând la observare și la continuarea mirare în fața vieții. „Mi se pare cam ciudat/s-aveți visuri de magnat/ Auzi, investiții în fluturi vii/ Rămânând să-i cauți pe câmpii. (Avrămoiu Maria Karina - clasa a VI-a)

Liceenii au cucerit prin spiritul meditativ, adânc ancorat în realitățile vieții, prin sondarea sinelui, versurile oglindind aventurile interioare, căutarea identității, impactul evenimentelor, modul în care iubirea cuprinde, se manifestă. Copleșiți de ceea ce li se întâmplă, manifestă vulnerabilitate, par a avea o viziune când senină, când sumbră asupra lumii. „Pe scena trupului tău/jocă strict privirile mele/cu un zâmbet studiat, lucrat poate prea perfect/ în contrast cu urâtenia lumii reale. De ce furi atâtea priviri? ” (Bârzea Anisia)

„Versurile mele cos gândurile/peticesc până la zâmbet/ Mă simt ca un felinar/Ghidez oamenii cu lumină/Deși întunericul îi vrea/ Și ei la el se închină.” (Ciurnu Alin) Preferă metaforele, simbolurile, sunt fascinați de cromatică, preocupați de dramele interioare, dar și de acelea ale înaintașilor, sărbătoresc centenarul, dedicând poezii unirii, aducând în prim plan idealul național, dorința de libertate, evadarea în spațiul interior, dar și în istoria neamului.

Există două tendințe: preferința pentru versurile clasice, cu rimă și pentru cele cu vers alb în care se anulează canoanele, se ignoră rolul semnelor de punctuație, ilustrându-se o lipsă de focalizare asupra exteriorului, forme, concentrându-se asupra conținutului, ca într-o agonie lirică, în căutarea propriei viziuni. „Am rupt o bucată din cerul nopții și am ascuns-o după ureche. (Ban Andreea). Se înfruntă armatele sufletului meu. Niciuna nu pierde, niciuna nu câștigă. (Iulian Cezare Dediu). Poezia este cea care produce o revoluționare a vieții „Mi-am izbit poezia de moalele capului. . . Am să te țin până când oasele își schimbă locul ori oamenii n-or mai fi cum sunt.” (Agafiței Manuela Loredana). Se meditează asupra rolului formator al celorlalți, asupra sentimentului de recunoștință, asupra modului în care oamenii se influențează, se sprijină unul pe altul, oamenii sunt pentru oameni/ceea ce nu poate fi nici măcar teaca pentru cuțit. . „pot să jur că fiecare dintre noi a luat câte ceva de la un alt om fără să mulțumească ori să încline capul/nici vorbă să zâmbească,a luat și a plecat.” (Agafiței Manuela Loredana) „Ar fi de prisos să descos săruturile de pe ochi/ de pe buze și de pe/orice bucată de carne/care și-a luat adio de la întrupare/poate că toți am primit/un sărut de care nu ne-am putut dezlipi. . . eu însămi am rămas blocată între oameni și cuțite. . . sună a trădare a vechilor mele porniri cu care dorm sub pernă în nopțile de insomniacă înamorate de tărie.”

(Agafiței Manuela Loredana) Se remarcă puterea imaginației, preocuparea pentru cuplu „La poalele ochiului stâng/ prinde contur fantasma unei nopți de vară... mie să-mi placă să-mi plouă continuu cu tine. . . curățenia a fost mereu mult mai ușoară și distractivă în doi.” (Ghilenschi Nadin Mihaela). Relația cu divinitatea, starea de înstrăinare, teama de rană se exteriorizează prin vers „De la o vreme și dumnezeu începe să se roage, iar noi ne mângâiem cu genele încheieturile când nu mai are cine să le mângâie. Știm cine suntem abia când ne de-

finim prin negație, nimeni și nimic nu sunt prieteni la cataramă, nu te apropia de mine.” (Diaconescu Diana). Adolescenții își recunosc vulnerabilitatea, caută valorile vieții, adevărul, firescul. „Mi-ai spus vreodată că diminețile tale încep când dezbraci sufletul în fața ferestrei și crezi că nimeni nu te vede, dar toată lumea se uită. Ești gol și te digeră resorturile lăuntrice pentru că nu știi cum să apeși frânele morții și nu știi. . . pentru ce rană să-mi cerni cuvintele, ai atâtea zgârieturi încât ai uitat de porțiunile libere de piele /și eu am la fel/ dar nu putem / să ne dezbrăcam sufletele/unul în fața celuilalt/ pe mine m-ar înghiți vidul tău/ și pe tine fricile mele.” (Panait Maria). Vocabularul ales este unul care înglobează neologisme, termeni din spațiul cotidian, cu noțiuni din universul tehnologiei informatice „delete, ctrl, alt. „go to geografia multiplă în trupurile astea lipsite de cultura ferestrei/zidul apare prea des și se interpune, se face al doilea zid în propriul său conținut” (Sandu Teofana). Se observă schimbul permanent de daruri pentru menținerea echilibrului „Haide, aleargă de-a binelea,/ să simți sau să găsești răspunsul, ai văzut și tu că astăzi este coadă la tranzacția de sentimente, / iar banalele bănci de odinioară/ au dat faliment.” (Ana Zett). Dragostea rămâne resortul interior, cea care hrănește, dar și cea care dărmă. „Uite, îți încredințez acești lei, / ia-i și învață-i să iubească/ cum tu nu m-ai putut iubi. /Învață-i să se hrănească/ din eternul farmec al pândeii/ Învață-i să ucidă cu grație/ îndelung alintându-și prada/ amețitor mișcându-și coada/ Învață-i să die tot ce n-ai fost tu pentru mine.” (Lazăr Anca Marina)

Este minunat să constatăm că tinerii noștri sunt preocupați de frumos, de exprimare în raport cu lumea în care trăiesc, gata de reliefare a adevărului, a sinelui, analizându-și trăirile, gata de expunere a ceea ce sunt, visează, trăiesc, profund implicați în realitatea interioară și exterioară.

M e n ț i u n i

Ghenț Maria Gabriela

- Scoala de proveniență:
Colegiul Național „Samuil Vulcan”, Beiuș, județul Bihor
- Clasa a IX-a B
- Limbi străine: engleză, franceză
- Prof. Coordonator: Iagăr Claudia

NICI VIITOR, NICI TRECUT

Știi că pășesc încet, cu precauție,
dar cum poți să vii să-mi spui
că stejarul s-a ofilit
când cerul încă e albastru?

Oare o atingere e destul pentru a ști?
Urmele mele rămân umede în nisip,
văd pădurile cum se-apeacă,
văd izvoarele cum seacă.

De la atâta timp pierdut prin praf,
și asfaltul din fața parcului
a crăpat, lăsând solul muribund
să respire încet-încet ce a mai rămas.

Niște ființe ce sunt la fel
se separă prin costume
și, așa, lumea lor cunoscută
e despărțită în cioburi.

Oamenii sunt aici, plecați prin ceață,
ei spun că au un scop, o direcție,
eu nu cred decât ce se vede,
iar asta mă lasă rece câteodată.

Poate că dincolo de lumina aceluia stejar,
umbrit de al gândurilor amar,
și viața este mai vie.

Omul a uitat ce e real, ce e frumos,
a uitat să zboare dincolo de vise,
pe culmi fără de zare,
pezare fără de soare,
pesoare fără de ploii,
peploi fără de vânt,
pevânt, pestepământ.

Toți se uită în sus nedumeriți,
așteptând să treacă,
să-și trăiască zilele,
fiind orbiți de viitor, uitați în trecut.

PENE

În noaptea pustie, fără glas,
Pe râu în jos plutește
O lebădă, ce din ne caz,
Spre dimineață privește.

Spune-mi, unde pot să-mi ascund
Lebăda mea prețioasă?
Unde-n apă pot să-mi afund
Penele ei de mătăasă?

Aș lua-o cu mine, lângă iaz,
Și aș lăsa-o să plece,
Și n-ar mai fi nici în ne caz,
Și nici apa n-ar fi rece.

Spune-mi, cum să o răpesc,
S-o-mi piedic, să rămână?
De ce mi-e dat să privesc,
Ultima-i umbră de lumină?

EFEMERUL

Merge pe drum cu mîntea-n patru,
Tot e mare, toți șoptesc...
Pășește, conștiința-i încărcată,
Nu observă, toate trec...

Întâmplător, dintr-o greșală,
Fiind distras, se oprește-n mine,
Mă privește, dar se-nșală,
Este scris, nu e mister.

Ai lui ochi lipsiți de vlagă
Trădează-o aparentă stare,
Dar acolo, în esență,
Ceva, ceva nu-i dă scăpare.

„Cum ai fost și cum vei fi?
Ce ai fost și ce devii?
Ești un om, asta o știi?
Dar un` te duci, de unde vii?
Cauți viață făr` de moarte
Sau luminează din carte-n carte?
Îți e frică de sfârșit
Sau abia de te-ai trezit?”

„O dorință arzătoare...”
„Ce anume, ce dorești?”
„Vreau fericire, vreau de toate,
Vreau viață aici, dar pe veci!”

Nu-i nevoie de cuvinte, nici de fapte.
E doar un om, un efemer,
El nu crede-n realitate,
Ci se-nchină la mister.

Tot se-ntâmplă-ntr-o secundă,
Își cere scuze, dus a fost.
Poate nu-l voi mai vedea, dar știu:
Va trăi ca mulți alții,
Dar va avea un sfârșit,
Nu fiindcă-i om, c-așa e viața,
Ci fiindcă-i doar un efemer.

POEM

Fiecare rază pălește
Când cobori pe stele,
Fiecare fărâmbă de vis se risipește
Când pleci cu gândurile mele.

Străpunge-mi mintea cu lumină,
Poartă-mă printre nori, pe cer,
Dar, de nu, te rog, fie-ți milă,
Lasă-mă măcar să sper.

Nu cunosc necunoscutul,
Dar sunt fascinată de tine,
Uit viitorul, văd trecutul,
La final, ia-mă pe mine.

Privind, cad în abis, încet,
Îți simt respirația și pulsul,
Nu te oprești, dar și eu plec,
Nici izvorul nu-i schimbă cursul.

Ia-mă de mână, strivește-mă,
Îți simt pielea caldă, fină,

Ia-mă de mână, oprește-mă,
Nici căderea-mi nu e lină.
Timpul mi se oprește subit
Sub atingerea ta rece,
Ești mărginit doar de infinit,
Nicidecum noi nu vom trece.

DRUMUL CĂTRE NIMIC

O cărare întreruptă...
Nu se vede unde duce.
Ea se zbate și tot luptă,
Dar nu vede, timpul trece.

După ea cară munți,
Iar în față-i plin de umbre,
Pe potecă sunt mai mulți,
Dar niciunul nu se-ndură.

Privirea-i rămasă spre pământ,
Iar ea încet se-dreaptă,
Fără știință, fără faptă,
Spre drumul către nimic.

Ceva, însă, o trezește,
Iar în stânga ei se-arată
O cărare-ntr-o pădure
Spre o lume luminată.

Toate umbrele-mpietrite
Nu-ndrăznesc a se uita,
Dar ea, reușind să vadă,
Spre pădure se ducea.

Hotărâtă, se grăbește
Și deodată îndoiala
În aer se risipește,
Ea continuându-și calea.

Munții grei în spate-i lasă
Și tristețea, și umbrele,
Ca la urmă ea să iasă
Pe un câmp plin de flori.

Matei Alexandra

- Școala de proveniență: Liceul Teoretic „Brâncoveanu-Vodă” Urlați
- Limbi studiate: engleză
- Activități extrașcolare:
 - Centrul de zi pentru copii „Sfântul Stelian”, Fundația „Bucuria Ajutorului”, Filiala Urlați
 - Activarea în clubul „Public speaking” al liceului
 - Activarea în cadrul Cercului de Știință
 - Activarea în clubul „IMPACT” Urlați
 - Participarea, ca voluntar, la Semimaratonul Bucuriei, edițiile a 2-a și a 3-a.
 - Participarea la etapa județeană a olimpiadei de biologie.

DIVINĂ ESTE A MUZICII ARTĂ!

Nu-i nota pusă la-ntâmplare pe partitură
De-acel blând și melancolic violonist!
Ea doar s-odihnește pân' s-ajungă pe claviatură,
Căci e trebuință mare de ea și în octava unui pianist.

E unică! Din inspirație se naște divina împletitură
Armonioasă, nu zgomotoasă, insist!
Căci nu-i nota pusă la-ntâmplare pe partitură
De-acel blând și melancolic violonist.

Indiferent de-auditoriu, melodia încălzește orice
făptură!
Lin se duce chiar și spre urechea unui mașinist,
Îmbată simțul cu unde tremurânde lâng-o cotitură
Și alene se coboară pe timpanul omului trist.

Nu-i nota pusă la-ntâmplare pe partitură.

SOARTĂ DE ROMÂN

Din vremuri glorioase plecă odată speranța,
Dar nu mai ajunse în țara noastră toată,
Căci o-nghițiseră valurile din Constanța
Ori poate Dunărea, de Burebista stăpânită.

Spiritul dac tânjește atrăi și-acuma, nu-i lipsește
voința!
Însă poporu-i suspină dup-a conducătorului domnie
devotată...
Poate-o ajunge, din vremurile glorioase speranța
Din nou, în țara noastră toată.

Căci, parcă-ntâlnisem demult, la un bătrân, credința
Că patria noastră va ajunge și ea bine odată și-odată.
Asta doar dacă n-o omorî-o cumva temnița
Ori ademini-o străinul, în a lui burgheză covată.

Din vremuri glorioase plecă odată speranța...

RONDELUL UITĂRII

Vechi cât a dorului patimă
E mecanismul nemuritoarei uitări.
Din vremuri străvechi pleacă fără mamă
Ca să ajungă în fire la muritori.

Uitatul pe sine nu se uită în veci, ia seamă,
Căci de el nu scapi nici în iad de te pogori.
E vechi cât a dorului patimă
Mecanismul nemuritoarei uitări.

O, binecă n-a lăsat Dumnezeu uitarea la vamă
Când lumea a făcut-o cu soare și cu nori!
A dat-o lui Adam, de veșnicie să nu se teamă;
A dat-o săracului din drum și a celor bogați mari.

Vechi cât a dorului patimă e mecanismul nemuritoare-
rei uitări!

A VENI VREMEA CÂND

O frunză de falnic pom
Se pleacă spre pământ.
„Nu te-ofili” striga-vom;
„Nu te pogorî-n mormânt”!

„E toamnă”, spune un om,
„Trebuie să-și amintească de legământ;
Fiecare frunză de falnic pom
Să se plece spre pământ”...

A pieirii cale o ia încet, încet orice pom
Și natura moare cu el, sobru; nu scoate un cuvânt.
Totul devine policrom și nu văd pe nimeni să culeagă
molcom
Fructele-mpietrite din statuia veșnic uitată în vânt.

O frunză de falnic pom...

AM RĂMAS DOAR NOI

Ți-am șoptit...

„De ce eu dintre atâtea alte stele?

Dintre atâtea arabescuri gravate cu lumini și forme,

De ce mă stingi tocmai pemine

Și nicio clipă, în eternitate, nu mă lași să strălucesc?”

Tresar, clipesc... Renascdin praful de stele căzut din infinit.

Îndrept pasul pe cărare, voind, acerb, înc-o sărutare.

Dar tu... Poleit cu flori de mucegai alergii către abis, te scuturi... de noi

Și, dureros, mă colorezi din nou altfel, mă preschimbi într-o nouă zeitate.

Noi doi, acum, în prag de doliu etern suntem.

Chemarea negrăită ți-o aflui, pe suflet scrijelită; picură stropi din amintirea noastră.

Aici, la cotitură, sunt neputincioasă. Nepăsarea-mi-uzurpă dreptul la viață.

Totuși, mă-nalț și încercate căuta, dar a te găsi îmi este cu neputință. Te-aidus...

Iubitule, oprește-te! Nu fi naiv aici, la fântâna nemuririi!

Iubirile amare toate s-au dus. S-au izbit de vitraliul fericirii.

De azi sunt spulberate. Am rămas doar noi și-un pumn muribund de stele Ce luminează palid, căci prea departe sunt și se fericesc între ele,

Iar noi, căzuți în această lume nouă, zâmbim.

Nu ne mai căutăm, ne prefacem că suntem la fel: o parte din etern.

O luăm de la capăt și iubim

Cu spaimă, viața din acest nou, nebiruit, infern.

Florodincu Teodora

- Școala de proveniență: liceul „Dimitrie Cantemir” Darabani, jud. Botoșani
- NOTĂ : Cu privire la scrierile mele , consider că nu rima face din versuri o poezie, ci cuvintele. Bine alese, fiecare cu povestea sa , aduc muzicalitatea ce pot ajuta sau chiar înlocui perfecțiunea de la sfârșitul fiecărui vers; cum spune și Eminescu „Ușor e a scrie versuri / Când nimic nu ai a spune”.

RUGĂ (CĂTRE) MINTE

Nu-mi înecați valurile

cu scuza că încercați să mă trageți la mal .

Încă nu m-am acomodat cu vânturile dar ,

nici nu m-am săturat de lunile pline

și în loc să cobor ,

am ales să urc acest bolovan la deal.

Nu-mi tăiați creanga de sub picioare !

M-am urcat în copac , ce-i drept ,

dar ca să-mi văd orizontul .

Nu am ucis idei sau vise ,

nu am călcat în picioare premise...

Nimeni nu poate fi mai îndoielnic decât omul.

Nu vreau să gândesc ce au gândit și alții.

O minte e un lucru teribil de irosit.

În timp ce lauda de sine trezește admirații ,

mie îmi place adevărul neîmpodobit.

Lăsați-mă să vorbesc și nu-mi intimidați voința.

Nu mă judecați pentru că tai frunze la câini

– timpul meu e socotit.

De la voi nu o să primesc nimic ,

dar câinii , precis , au să-mi mulțumească.

HUKOMMELSE

Du-mă înapoi pe vremea

când plângea via,

când nu ne cunoșteam și eram cuminți,

pe cer ne zâmbea fals soarele cu dinți,

mit neadeverit era iubirea.

Ca un film alb-negru mut

dragostea noastră , tănuită bine,

am ascuns-o de frică să nu ne vadă

și uite acum n-are cine să ne creadă

c-a fost un timp când ne-am iubit atât de mult.

Ne-am pierdut raza mea de soare
neștiind tu că noaptea mă iubeam cu luna;
s-au lungit străzile între noi...
ai vrut să vii , te-ai razgândit , apoi
s-a dus buna înțelegere , buna...

De renunțai la morminte,
ne împleteam firul zilelor si acuma;
poate ți-am cerut prea mult ,poate nu ți-am fost pe
plac,
te uitai urât la mine când
te rugam să-mi culegi florile de liliac.

Pe acele străzi pustii,
ferite de ochi neînțelegători,
vor merge și alții;
ne vor râde c-am fost pierzători,
pe noi , cei plini de acuzații.

Pe când morți și hoți
au încercat să ne despartă,
țintuiam cu privirile atât de sus..
tot ce-a fost de înflorit , ai lăsat să piară
si ca ploaia cea de vară...te-ai dus...

Două cercuri diferite,
eu de-a stânga , tu de-a dreapta,
dar totuși în aceeași sferă.
Draga mea tinerețe ofilită
de-o iubire efemeră.

FĂRĂ COVALENȚE

Te iert că nu ai avut răbdare să treacă ploaia,
că ai intrat repede în casă crezând
că lumina de la bec ține de soare.
Te uită pe fereastră și să îmi spui de îți pare
că norii îmi plâng lacrimile.

Te iert că ai călcat cu pantofi murdari pe zăpada mea
proaspătă
chiar dacă în acel loc nu vor mai crește nicicând
ghiocei.
Cum voi mai ști că e primăvară ?
Nu îmi amintesc
căci ai rupt sălbatic din ei.

Te iert că ochii mei ai acoperit cu mâinile tale,

că ai pierdut pe tine în întuneric spunând că îmi ești
lumină,
dar ai legat cuvinte ce de mult suspină...
și îți mulțumesc !

...tu mă iartă că acum nu ne mai leagă nicio cratimă.

INECHITATE

N-am pictat pereți
și nu mi-am scris numele să-l rostească alții.
N-am căutat cuvânt de laudă
pentru că oamenii n-au cuvânt.
Eu n-am avut răbdare iar Ei au să mă pedepsească.

Au venit la mine și m-au rugat să-i ajut , să le țin
deschise porți.
M-au pus cu fața la soare...
că au să vină , doar trebuie să aștept.
Au uitat de mine cea care
pentru ei a rămas fără ochi.

REGRET TACTURN

Nu vreau să văd imagini mișcătoare
schimbându-și întruna locul.
Ia-mi ochii și îngroapă-i
să răsară flori de taur roșu.

Uite-mă , privește-mă .
Nu pot să râd , nu pot să cant.
De vrei , iubește-mă,
taie-mi aripile să fiu muritor de rând.

Udă-mi picioarele să nu pot face pași spre tine,
să prind rădăcini...
să mă înconjoare necuvântătoarele,
să fiu sprijin trandafirilor plini de spini.

SECȚIUNEA 7 - 12 ANI

P r e m i u l I

Ghigă Sofia

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „Tudor Arghezi”, Pitești
- Limbi studiate: engleză (începător)
- Competențe și alte abilități:
 - abilitatea de a comunica (invitată să vorbească despre carte la lansarea de carte „Te iubesc, orice culoare ai avea” de Mihaela Coșescu, alături de Simona Chirițescu, directoarea Fundației „Lumină în suflet”),
 - membru al unui juriu de copii al concursului „Minimest” din cadrul Festivalului Internațional de Animație Anim'est (București),
 - membră a Clubului de astronomie Orion Jr. Pitești,
 - participant la tabere și concursuri de astronomie (Premiul I la Concursul Național de Astronomie și Astrofizică „Marin Dacian Bica” 2018).

LUNA

Luna e supărată
pe Phobos
și Deimos
Phobos e un pitic
morocănos
Și Deimos - o fițoasă. Asta-i tot.
S-a făcut un studiu
că, peste 30.000 de ani,
va exploda. Până atunci,
dansează cu stele în poze.

UNIVERSUL DE DOS

Pe stele există viață.
Planetele strălucesc.
Galaxiile sunt vietăți
ce trăiesc în găuri negre.
Nu pot să moară.
Doar se înmulțesc.

SPAȚIUL CREATIV

Acesta este cosmosul creativ:
balenele zboară prin spațiu,
țestoasele, ca Pământul, se rotesc
în jurul norului unei nebuloase,
mările spațiului vâjâie,
planetele colorate plutesc,
cometele sunt agitate
și stelele se fac din ce în ce mai mari.
Adun nebuloase.
Într-o zi vor exploda.

OZN

Ce e aia?
Nu poate fi o stea!
E un avion, cumva?
Nu, dacă se mișcă-așa.
Cu-așa jeturi de lumină?
☪ ☪ ☪
AAAAAAAAAAAA!!!

LANȚ TROFIC

Brânza nu vrea
ca-n burta șoarecelui să ajungă,
șoarecele
se teme să nu-l vâneze pisica.
Pisica - să nu-i vină câinele de hac.
Câinele în gheara lupului
nu vrea să cadă.
Lupului
îi e frică de vânător.
Vânătorul are coșmaruri că rămâne
fără gloanțe.
Nimicului din urma gloanțelor
îi e frică de plin,
iar plinului - de nimic.
Iată legătura dintre brânză și nimic.

Florescu Nicoleta

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „Aurelian Stanciu” Salcea, jud. Suceava
- Clasa: a 7-a
- 12 ani

1

Cântaream nimicurile pe care mi le spunea
 Stăteam în fața RATB-ului, n-aveam curaj sa intru
 Asta mi-a spus el
 De dragul primului meu trandafir, am urcat
 Știam ca trebuia sa spun 2 cuvinte
 Arunc cheile și stric benzina pe fotografiile din
 jurul TV-ului și filamentele arse de lângă
 Icoane&busuioc
 Ne ascundem sub scaune apoi
 Unul de altul, noi de alții
 Ea îi spunea, eu
 Sa plecam în luna de miere&otet
 Straniu, nu, dar asta presupune divorțul
 Doi supraumani ce își zâmbeau
 Zburdau pe acoperișuri de cupru
 Și din când în când cădeau în paturi
 Pentru a visa
 Prin golurile din tavane false
 E atât de plăcut sa fii acel motan gri
 Ce ocolea ambulatoriul prin 9 vieți
 Vântul sălbatic ne canta
 Iar noi sub lumina cinei romantice învingeam
 Căldura lumânărilor parfumate
 Iau ochelarii, indes orbite&buze arse înspre
 interior și mai sper
 Sa putem vorbi de TemaLaRomana în autobuz
 Ca doi oameni normali, cu voce tare
 Ca toți bunicii pe care i-am avut
 Împreună

2

Masa noastră, i-am spus
 Rămâne aragazul, de ce nu poate sa-nțeleaga
 Nu ma iubește? E ca foștii tai, sigur
 4 ochiuri aprinse
 Fum albastru
 Și pahare pe fiecare suport pro-sticla
 Prefer să agat cafele în benzinării
 Decât să mai zgârii obraze, vai
 E mult mai bine
 E mult mai bine, benzinăriile sunt lipite de corzile
 vocale, simt parfumul înghițit în timpul întâlnirii
 noastre de debut
 Am pus scoch pe scaunele roților
 (Oasele mi-au fost furate când priveam pietonii cu
 sarcasm)
 Bunica pune gem pe pâinea arsă

Bunicu trece pe auto-educare
 Iar eu rup carja după carja pe autostrada
 Pe DN 29 au zis că-s interziși poetii și muzicanții
 Merg prin cea mai afrodiziaca ploaie
 De la cursuri, vin, sau plec de la ele
 Plec, nu mai am cărți se pare, nici anti-depresive
 Nici becuri pentru pământ de flori
 Ce contează A-ul dacă catalogul îl motivează
 Pariuri&jocuri de noroc în fiecare actual
 Nu-i ca și cum tu razi lumânări și-ți faci ru
 Pueril lucru, satiric și superficial
 Îmi zic,și psihiatrul zice
 Crede-mă, nu este!
 Și totuși dacă ma chemi vin
 Și m-am dus mereu
 Doar pentru vorbe discutabile & frappe

3

În ambulatoriu, carbonul picta mozaic
 Iar eu doar ascultam muzica
 Umbra bratului tău prin parul șubred
 La capătul străzii, strângeam urmele de rufe calde
 Și cautam isteric monede, pentru cumpărături
 Era trivial tangoul muzei cu mine
 Eu, între minerale&amidon,iar ea pe buzele
 Căprii si-mbibate-n rugina
 Shakespeare, Nichita
 Pe noptiera de sub pat,
 E interzisa lectura în hoteluri
 Clocoteam odată cu apa
 Doar ca firele de gaz din chitari
 Au luat curentul
 Nici frunzele alcoolice nu mai levitau
 Nici eu nu îmi duceam privirea la tample
 Nu-mi mai potcoveam gândurile mute
 Iar corpul neuniform lega pereții de carton

4

Palma lui frivola, când...
 Eram rezident pe o masa de operație
 În niciun pământ nu mai încap
 Și trăiesc
 În ce fel de forma neregulata m-am transformat
 Stăteam eu și o lumânare
 Spatele pragului& un pat de lemn (pe care îl
 dezamăgiți, sa știți!)
 Lăsam o tufa de crini blonda la scurgere
 Doar pentru ca cearcănele mamei sa nu afle ca am vise
 boeme&leucemie
 Doua cearcăne cu flori de cancer și nicio iubire
 Cât iubesc sa scot branulele morților
 Și sa pășesc, nemuritor în scorbura asta a poeziilor
 Morgă sau cum îi spune muzei mele
 Vreau doar sa nu ma mai simt vinovata pt ca
 supraviețuiesc cu și prin Nichita, nu Eminescu

Vreau doar sa am o casa alba
 Pe care sa o întunece foştii noştri
 Îmi acopăr parul şi sper în continuare sa ii revăd
 Haide sa capsam servere şi sa lăsăm cafeaua sa ne
 devoreze, pe noi doi şi 9 luni
 Sau noi sa devoram pastila de a doua zi şi 0 vieţi
 Rămân una şi foştii, o dama cu stomacul pus pe
 matrice şi formule

S

Stau
 Eu şi un pat de lemn.
 S-ar putea ca faptul pentru care stingheresc
 Plapuma cu corpul meu frivol şi greu
 Este pentru ca ascult certurile vecinilor de pe scara
 Vai! Cum merg ei crispat şi plătesc facturi
 Iar eu doar ascult cum încerci sa îmi prinzi
 Inima cu ambele mâini!
 Cad,

E ca atunci când crezi ca poţi sa zbori
 Însă ceva merge prost
 Îmi las parul sa se dezlipească, sa cada mai repede
 Eu sa îmi sfarm ușor mercurul de beton
 Iar cu mana stânga sa îmi întorc fiecare ţesut către tine
 Tu sa ai brate ca doua fire de iarba bine-crescute
 Cu care sa îmi aduni rămăşiţele, intr-un singur corp
 neuniform
 Iau mărunţişul din borcan, îl sparg
 Fierb o data cu el
 Face pe nebunul, ia curentul
 Rămân în plapuma fierbinte
 Sting becurile economice
 Şi sorb cafeaua de NoapteBuna
 De ce mereu apare ziua
 Strică notele grave de absenta
 Garoafe aleargă, deshumate,
 Iar eu tot sper sa prind contra-sensul liber

P r e m i u l I I

Rotariu Ștefania

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „Elena Rareș”, localitatea Botoșani, jud. Botoșani
- Clasa: a V-a
- Face parte din „Sakura” Haiku Club, coordonată de prof. Cezar Ciobîcă

CREION (1)

după ploaie
 din cochilia goală iese o
 Vaca-Domnului;
 deasupra curcubeul
 dă autografe

CREION (2)

Bat clopotele;
 petalele caisului
 se scutură ușor
 și îmbracă în alb parfumat
 vântul spălăcit
 de-atâta ploaie

CREION (3)

Dimineață friguroasă...
 Picături de lumină se furișează
 printre norii cenușii
 și într-un sfârșit
 soarele își face apariția.
 Picăturile de rouă
 așază perle pe harfele de iarbă,
 câmpul multicolor râde
 de atâtea miresme îmbietoare,
 iar izvoarele îngână
 prin pădurile pline de viață
 o nouă poezie

CREION (4)

Zarzării buncii
 râd din nou,
 ca un bebeluș,
 sub fereastra
 fără perdele...

Lumina lor,
 dumnezeiască,
 i-alină
 singurătatea...

COPILĂRIA

Cea mai frumoasă poezie
 ce ne-aduce doar bucurie;
 o ființă năzdrăvană,
 într-o caravană
 de-amintiri lucioase,
 dulci și voioase;
 ființă glumeață
 și mereu de viață,
 într-un cuvânt, ea este
 o splendidă poveste.

P r e m i u l I I I

Novac Mihai

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „Corneliu Micloș”, localitatea Covăsânț jud. Arad
- Clasa: a V-a
- Profesor: Trifan Ionela

MĂRUL MEU, TE-AI OFILIT?

Mărul meu te-ai ofilit
 Priveam la tine în timpul verii,
 Erai frumos, mere aurii
 Veneam la tine mereu
 Iar acum când te văd, mi-e greu

Acum e toamnă
 Haină galbenă ai îmbrăcat
 Te-ai schimbat cu adevărat,
 Ca mulți dintre noi...
 Nu, nu ne mai recunoaștem nici noi..

Te-ai ofilit mărul meu?
 Dar să știi că e pentru puțin timp
 Nu vei rămâne așa... tu din nou vei înflori
 Și mere dulci îmi vei oferi

Timpul ne schimbă pe toți.
 De aceea există o vorbă cu valoare:
 A fi domn e întâmplare
 A fi om e-un lucru mare.

TOAMNĂ, TE IUBESC!

Când vine toamna, mereu îmi amintesc
 Că vine ziua mea și tot ce natura împodobește
 Când ies afară, inima-mi potolește
 Văd atâtea cât înfrumusețesc.

Sunt fericit că toamna m-am născut
 Anotimp frumos, plin de farmec,
 Acum la școală am apărut.
 Când Dumnezeu m-a trimis pe lume
 M-a întâmpinat alături de ai mei.

Dumnezeu a rânduit
 Și în lume, toamna, am fost primit
 Toamnă, te iubesc!
 Mereu, la ale Tale fenomene, eu zâmbesc!

TOAMNA TRECĂTOARE

Ca niște straturi
 Zboară frunze peste tot
 Inima-mi plină de fiori
 Iar aud acel clopot...
 Trecu timpul..
 Iar toamna îmi aduce aminte, de un lucru mare
 Da... viața... e trecătoare,

Frunzele care foșnesc
 Picături de ploaie, crengile umezesc
 Vântul care bate, iar florile amorteșc
 Privind profund, gândesc...

UN ANOTIMP ÎMBELȘUGAT

Belșug de pâine,
 Belșug de fructe
 Care mai de care
 Avem de toate
 Zici că este o toamnă plină de bunătate.

Dar să știm cu toții, ca bun e Unul,
 Domnului îi mulțumim,
 De la El avem, de la El primim
 Chiar și ce avem în seră
 Totul e pentru o lume prosperă.

VINE TOAMNA!

Vuiet de vânt..
 Picuri de ploaie, pământul atingând,
 Stol de păsări pe cer zburând
 Toate organizate bine, cântând:
 „Vine toamna!”

Pomi galbeni, totul e colorat..
 Norii s-au împrăștiat..
 Frigul care s-a instaurat
 Frunzele care din tei mi-au zburat
 Toate sunt un tonomat
 Spun în glas automat:
 „Vine toamna!”

Ca un rege, toamna, plină de mister..
 Ești glorioasă, dar totuși rămâi un efemer.

Avrămoiu Maria-Karina

- Școala de proveniență: Colegiul Național „Al. I. Cuza”, localitatea Focșani jud. Vrancea
- Clasa: a VI-a
- Limbi străine: franceza, engleză

PLECARE ȘI ÎNTOARCERE

N-am știut ca pot pleca
spre unde nici n-aș visa...
Întrebarea mea e când,
fiindcă nici nu-mi dă prin gând,
să las totul pe pământ:
dor arzător de părinți,
de bunici, de frați, de sfinți,
de-o rază pierdută-n noapte
și de-atâtea calde șoaapte...

Acolo, unde-oi pleca,
voi fi eu sau umbra mea?
Voi putea comunica
despre orișice aș vrea
fără a nu deranja?
De pildă, în lumea aceea,
există, pe vreo alee,
o bancă de reflectat
la ce-am avut și-am uitat?

Cel plecat de pe pământ
e sortit, prin legământ,
să se-ntoarcă într-o zi
la familie, copii...
Între timp, a colindat,
nicio clipă nu a stat,
a-nvățat despre ceresc
și-a uitat de pământesc.

Nu-nțeleg cum de se poate,
plecând din eternitate,
să nu uite-nțelepciunea
ce i-a-nnobilat micimea,
să-mpartă-n lung și-n lat
cuvântul sfânt, de-Mpărat,
să fie un mesager,
peste timp și peste-eter
A unei lumi mult visate
La care se va întoarce...

PSEUDO-FABULĂ

– Cu ce să vă servesc, cinstite domn?
Am special pentru dumneavoastră,
ochelari de vezi cu ei ca prin fereastră
iar rama vi s-ar potrivi albastră.

– Aveți binocluri?
– Da, să vă arăt cel mai nou model:
e dintr-un aliaj cu puțin oțel.
Aha..., dar pentru doamne aveți și fluturi vii ?
– Pentru „madame”, bănuiesc- soții,
Vindem tot felul de-accesorii, mii,
Dar fluturi nu avem, nu-s de vânzare
Ei umblă veseli, peste lungi hotare
Încercați vizavi!
– Bine, țineți și altceva interesant?
Un simbol, de pildă, marcant?
– Da, un model cu-n păun,
De zici că-i sculptat din săpun!
În orice caz, vedeți?
Mai sunt și alți clienți la rând!
– Dumneata mă dai afară?
Vrei ca țandăra să-mi sară?
Cum adică, sunt client!
Tu nu ai niciun respect?
– Mi se pare cam ciudat
S-aveți visuri de magnat
Auzi, investiție-n fluturi vii
Recomand să-i cauți pe câmpii!
Să știți dumneavoastră bine,
Nici când nu-i veți găsi la mine!
– Am plecat, bucură-te,
S-ai clienți cu sutele!
Eu n-o să mai calc pe-aici
Nici împins de vreun arici!

Dintre ei, care să fi avut dreptate,
Deși s-au împuns în parte?
Nu au rezolvat nimic!
“Rusinică!”, ce mai pot să zic?!

REȚETA FERICIRII

Vreau ca orișice minune
Să poarte de azi un nume
de copil...

Ar fi mare fericire
ca sămânța de iubire
să rodească pe pământ
și-apoi, dusă ca de vânt,
să zboare din stea în stea
pe unde-o mai vrea ea...

Mă gândesc cu bucurie
la clipa ce va să vie,
când, din dar și armonie,
se va naște-o simfonie
despre dor și fericire,
despre cântec și trăire...

Sper să n-am niciun motiv
să mă tem de ce e mic

sau meschin, sau de nimic..
 Vreau să pășesc către zare
 să mă-nalț până la soare
 și să strig că „eu iubesc”,
 că „nu mă tem” și „urăsc”
 pe cei care azi urzesc
 războaie și le-ntețesc...

Nu-nțeleg cui folosește
 moartea, ce nenoroceste
 orice vis care trăiește...
 Știu că sunt doar un copil,
 dar sunt conștient și știu
 c-orice gram de fericire
 se obține din iubire
 și puțină dăruire...!

SPECTACOL ÎN CRÂNG

Rândunici și porumbei,
 Care poartă fini cercei
 Și un coc din pene rupte
 Și-alte accesorii-sute,
 Au organizat grăbit
 Un spectacol mult dorit.

Cu florile de salcâm,
 Ce par dintr-un alt tărâm,
 Au împodobit poiana
 Parc -ar fi tablou în ramă.
 Aricii, organizatori,
 Vor și rol de regizori,
 Ei fiind clar de părere
 Că spectatori vor cere
 Câți mai mulți actori în scene.

Cerbul, având coarne-nalte,
 Va fi poziționat într-o parte.
 Uliul, ca un avion,
 Va fi condus de bursucul Don,
 Și va plana măiestuos,
 Când în sus și când în jos.
 Gândacul Mel i-agitat,
 Fiindcă a avut de-nvățat,
 Nu doar replici, ci și-S un dans,
 Și îi e frică de balans.
 Și ursul e speriat
 Lumea-l știe talentat,
 Dacă n-o să se potrivească
 Ce vrea el sa mormăiască?!
 Iepurele, supărat,
 Nu se las-admonestat,
 El crede c-are dreptate
 Că trebuie relatate,
 Întâmplări din lumea lor,
 Mai negre sau mai color.

Oare mai e cineva
 Care-a spus că vrea ceva?
 Poate vulpea cea șireată
 Sau chiar aricimea toată...
 Nu știu, eu sunt doar un narator
 Cu rol de informator...
 Trebuia să vă anunț
 De spectacolul din crâng...

VIS DE COPIL

- Teiule, bătrâne sfetnic,
 De când nu te-am mai văzut,
 Ani întregi cred c-au trecut,
 Câmpii multe s-au uscat
 Păduri au pierit treptat...
 Iar eu singur, speriat,
 Mă întorc îngândurat
 Și formulez întrebări
 Despre rostul tuturor:
 De ce se lasă ușor,
 Doborâte de ninsori
 Frunzele tale plăpânde
 De parc-ar fi suferinde?!
 Dar tot sper ca într-o zi
 Timpu-n loc se va opri
 Și-ntr-o zi caldă de vară
 La umbra ta, într-o seară,
 Auzi-voi vocea-ți blândă,
 Alinând ființa-mi plăpândă
 Vorbindu-i de nemurire
 Si de taina veșniciei...
 Dragul meu drag copilaș,
 Gandul tău e-un vechi miraj
 al omului, nespūsă dorință
 și o mare neputință.
 Mai bine visezi frumos,
 Ții ochii spre viață-ntorși
 Evadezi când printr-o carte,
 Când printr-o trăire-aparte!
 Eu știu că imaginația
 O lume magică poate crea
 Trăiește cu speranță, nu fi dezamăgit
 Și construiește-un vis posibil de-mplinit!

Acum baiatul doarme,
 Puțin mai liniștit...
 Căci teiul i-a vorbit,
 Și primul vis s-a-mplinit...

M e n ț i u n i

Casim Ioana Adelina

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „George Coșbuc”, localitatea Brăila, jud. Brăila
- Clasa: a V-a
- Profesor: Nicoleta Murgu

METAMORFOZĂ

Amintiri de vară în tablou schițate,
Pe ramă florile zâmbinde pictate...
Acum, vremea-i rece!

Rechizite adormite...
creionul strigă-n gura mare:
Hai la plimbare, școlare!
linia agale trasează
drumul meu spre învățare!

În grădini e larmă mare:
se-ntrec în legănări dansante
strugurii mândrii, gutuile parfumate...
frunze veștejite atent creionate,
cărări pastelate înconjoară.

Asta-i lumea toamnei de afară!

PLANETA – BUCURIE

Deschid timid cufărul cu amintiri...
Ieri, navigam pe mare
Cu albatrosul marinar...
Sub catarge zburătoare.
Totul era încântare...
Zâmbete hoinare troienind în zare,
Numai trucuri de magie!

Iubeam cântecul și jocul
Fantezia și norocul.
Mă cufundam în voioșie
Acolo, unde-i Planeta-Bucurie!

Azi, cu același gând
Mă scald în poezie!

Cuvântul e călătorie

Ce harababurăăă!

Ariciul cel bătrân are barbă
Iar în loc de țepi – creioane călătoare!

Pe hârtii colorate, pe cărări brăzdate
gândurile zăcute-n piatră
și le-așterne îndată!
Mina ascultătoare aruncă hai-hui
litere bătute-n cui!
În zadar, călătoresc timid
într-o formă se așază căpătând un sens.
Și mă-nalță în călătoria lor,
a cuvintelor!

ȚI-ADUCI AMINTE ÎNTÂIA ÎMBRĂȚISARE?

Ți-aduci aminte întâia îmbrățișare?
Mă purtai pe brațe îngânând un cântec dulce.

M-ai scădat în apă de iubire...
Ți-ai apropiat mâinile tremurânde
de chipu-mi candid.

Stele ai cules din zări străine
Cu raze plămădite ai deschis ușile ferecate.

Ce-aș putea să-ți ofer, mamă?
nici curcubeul n-ar prinde culoare
nici soarele n-ar trimite sulii de aur...
Îți mulțumesc, pentru-ntâia îmbrățișare!

STELELE

Câte vise are o stea?

Uite norul cum se lasă,
vine apusul cu ceața deasă!
Cer portocaliu tresare,
Eu spun visul meu cel mare!

Mai întâi visam să fiu mămică
O păpușă mama are!
Câte vise are o stea?

Îmbrăcată-n astronom
Stele multe, constelații
Aveam multe aspirații!
Câte vise are o stea?

Și citind la luna cu văpăi
Sunt visul cel dintâi sau steaua dinapoi?

Lămbrulescu David Andrei

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „Nicolae Titulescu”, localitatea Ploiești, jud. Prahova
- Clasa: a III-a
- Profesor inv. primar: Vlăduță Florica

A SOSIT TOAMNA

Pe dealuri a sosit toamna,
Prin păduri și prin livezi.
Trei luni ea îți este Doamna
Și-o-ndrăgești de cum o vezi.

Ea e blândă și frumoasă,
Și-are roade-mbelșugate.

Haina ei e mătăsoasă,
Din frunze viu colorate.

Pe copii ea îi iubește
Și la școală îi adună,
Cu vitamine-i hrănește,
Ca să facă treabă bună.

Dumbravă Dariana

- Școala de proveniență: Școala Gimnazială „Corneliu Micloși”, localitatea Covăsânt, jud. Arad
- Clasa: a III-a
- Profesor înv. primar: Vlăduță Florica

A TRĂI PENTRU ALȚII

A trăi pentru alții e-o lege a naturii
Și viața e mai bună când cei de
lângă tine-s fericiți
Că le-ai adus un zâmbet în locul
durerii
Iar, împreună, bucurie răspândiți.

Așa cum râurile nu-și beau
propria apă
Și nici pomii nu-și mănâncă
fructele,
Nu-ți face doar pentru tine-o
agapă,
Ci gândește-te și la acel ce are
murdare veșmintele.

El stă așezat pe-o piatră, la
marginea străzii
Așteaptă cu ochelarii dragostei
să-l privești
De-atâta timp cât sta acolo
flămânzii
Hai, du-te cu el să vorbești!

Așa cum soarele nu strălucește
pentru el
Și nici florile, pentru ele nu-și
răspândesc mireasma
Tu le poți lua astăzi ca model
Cu bunătate și iubire te vei
înarma.

Dăruiește căldură în zile reci de
iarnă,
Fii tu acela care cu bunătate apucă
Pe cel orfan de-a sa mână
Pe drumul necunoscut, înspre cer,
să-l conducă.

Fii tu Lună pe cărarea cu-ntuneric,
Fii tu Soare pe cerul noros,
În dureri, fii un cântec melodic
Printre oameni falși, fii tu omul
valoros!

A trăi pentru alții e-o lege a naturii
Și râurile, florile, aștrii o știu.
A trăi pentru alții e-o lege a scripturii
Dăruiește, iubeste până nu-i prea
târziu!

CE-ȚI POTI DORI MAI MULT?

Ce-ți poți dori mai mult
Când vântu-ți bate-n plete,
Când poți să zici „văd și aud”
Ce-ți poți dori mai mult?

Ce să-ți dorești când te poți trezi
din patul tău
Și poți fugi în lung și lat?
Nu amâna, ci mulțumește-I lui
Dumnezeu
Că Mâna-I cu mânie nu și-a aplecat.

Ce-ai mai putea a-ți dori
Când strigi, plângi, râzi și cânți?
E-o imensă binecuvântare, să știi!
De ce rămânem inconștienți?

Ce-ți poți dori mai mult
Când ai un cămin și un părinte?
De ce fugim după tumult
Și cu Dumnezeu nu vrem să
mergem înainte?

Hai vino, tu, astăzi cât încă mai
poți
Hai vino, sub cruce să stai!
Dumnezeu este bun, ne primește
pe toți,
La El e iubirea ce-o cauți.

COMPASIUNE

Privirea și capul mi-le întorc
Zăresc pe geam o rază,
E soarele ce-ocrotitor
Noaptea o decolorează.

Și păsările la rândul lor
Un șir frumos formează,
Ducându-se în lumea lor
Unde nimeni nu le deranjează.

- Copac de cais, ce vrei să-mi spui
Te rog, fă-te mai precis!
Ai ceva să îmi propui,
Sau încă-s prinsă într-un vis?

Ascult, doar zi un cuvânt.
Nu fi timid, hai, spune, spune!

Și încet caisul purtat de vânt
Încearcă un cântec a-mi compune.

O notă în stânga, o notă în dreapta
Ușor, ușor e armonie.
O pasăre se puse-n creanga
Și parc-acum îi e greu să adie.

- Auzi, cais vrei s-o alung ?
Hai zi, că nu mi-e greu
Cu glasul meu să o străpung,
Iar cântecul să ți-l ascult doar eu.

Și parc-atunci am înțeles
Ce-avea copacul de cais a-mi
spune;
Îi era groază, bineînțeles
Să fie singur în al său mers,
Căci numai păsările aveau acces
În ale sale crengi să se adune.

-Ți-e greu greu acum, nu-i așa?
Încep eu a-i spune.
Hai, vino! Nu te întrista,
Îți voi da eu afecțiune!

Am să te-nvelesc o iarnă întreagă
Cu iubirea și afecțiunea mea.
O pasăre acum mă roagă
Să nu o las din creanga ta .

- Ce e micuț, nu vrei să pleci cu a
ta familie?

Hai, du-te, iarna va fi grea,
Copacul meu n-are să îți ție
De cald și de vreme rea!

Acum, copacul meu e foarte trist,
Micuța pasăre a plecat.

- Haide, cais, nu fi mâhnit
N-am să te las supărat!

Copaci de toamnă suntem noi,
Cu multe pierderi pe pământ.
Suntem trecători, singuri și goi,
Dar este Unul care-I Sfânt.

Când oamenii te uită și te părăsesc
Ți-e greu, ești trist și iarna-i aproape
Iubirea și pacea te-nvelesc
Căci Dumnezeu ți-e prieten și frate.

de Ștefania Popișteanu, Luminița Avram, Adriana Zamfir

În luna decembrie, Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a desfășurat următoarele activități culturale:

• **1 decembrie:** În data de 1 decembrie 2018, Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești a participat, alături de alte instituții locale, la manifestațiile organizate cu prilejul Centenarului Marii Uniri. Astfel, instituția noastră a fost prezentă cu mai multe momente artistice, susținute de membrii Grupului vocal „Prahova”, de cei ai Cercului „Cinstim eroii neamului”, coordonate de dl. Neculai Vicol, dar și de tinerii înscriși în Ansamblul Folcloric „Prahova-Jr”, coordonat de dl. Vasile Enache. De asemenea, elevii Cercului de teatru „Atitudini” al Casei de Cultură, coordonat de dl. Gelu Nicolae Ionescu și cei ai „Atelierului de autocunoaștere, comunicare și scriere creativă”, coordonat de dna psiholog Emilia Petrescu, au recitat poezii. Reprezentanții instituției noastre au depus o coroană de flori cu ocazia acestui eveniment.

• **4 decembrie:** Spectacolul „Ghetuța cu cadouri” la Teatrul Imaginarium Ploiești, (fostul Ciufulici). La eveniment au participat membrii Cercurilor și ai Ansamblurilor instituției noastre.

• **10-21 decembrie:** Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești, în parteneriat cu Teatrul „Toma Caragiu”, au organizat cea de-a VI-a ediție a proiectului cultural „Atelierele lui Moș Crăciun”. Activitatea s-a desfășurat la Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești, zilnic, între orele 9.00 – 12.00. Evenimentul s-a adresat elevilor ploieșteni din clasele 0 – IV, fiind un prilej pentru ei să își dezvolte creativitatea, talentul artistic, îndemânarea și răbdarea. Copiii au realizat obiecte decorative de Crăciun cum ar fi: globulețe, stelute, brăduți, felicitări etc. Cei aproximativ 600 de elevi din toate unitățile de învățământ din Ploiești au lucrat sub îndrumarea a patru artiști plastici, colaboratori ai instituției noastre: Mihaela Laslo, Ana Ignat, Floriana Vasilescu, Valter Paraschivescu.

• **12 decembrie:** Gala Atitudini, care s-a desfășurat la Teatrul „Toma Caragiu” Ploiești. Această gală a constat în două concursuri: Concursul de teatru/ recitare/ improvizație, cu două secțiuni (pentru copii și liceeni/adulți)

și Concursul de creație literară pentru membrii cenaclului „Atitudini”.

Au avut loc mai multe momente culturale-artistice, după cum urmează:

- Prezentări de carte ale autorilor Constantin Tudorache, Emilia Petrescu, Corin Bianu, Nelu Stan;
- Spectacole de teatru (scenete), susținute de membrii Cercului de Teatru «Atitudini» al Casei de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești;
- Prelegeri ale doamnelor Mădălina Paula Ștefan, Rodica Georgescu;
- Un moment muzical susținut de Nora Păunescu&friends.

La final, a fost jurizarea concursurilor și premiarea câștigătorilor.

• În cadrul **Universității Populare „Dimitrie Gusti”** s-au desfășurat activități interesante și educative, după cum urmează:

- **14 noiembrie:** „Violența pe net-cyber bullying-ul” - Școala Gimnazială „N. Iorga”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, Jurist, colaborator al instituției noastre.
- **19 noiembrie:** „Comunicarea asertivă, o șansă de vindecare a relațiilor între oameni” - Colegiul Administrativ și de Servicii „Victor Slăvescu”, Ploiești, temă susținută de doamna Emilia Petrescu, psiholog, colaborator al instituției noastre.
- **22 noiembrie:** „Cum înlăturăm violența dintre noi ?” - Școala Gimnazială „Florin Comișel”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, jurist, colaborator al instituției noastre.
- **23 noiembrie:** „Prevenirea conflictelor” - Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, jurist, colaborator al instituției noastre.
- **26 noiembrie:** „Violența în școală” - Școala Gimnazială „Florin Comișel”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, Jurist, colaborator al instituției noastre.

Rugăciune

pentru toate bisericile
și locurile sfinte ale românilor

de Florian Saioc

Doamne, nu pleca din noi,
Din credința milenară,
Adă-mi, Doamne, înapoi,
Basarabia la țară.

Iartă-ne jefuitorii,
De păcate ni-i dezleagă
Și-adă-ne la sânul țării
Basarabia întreagă.

Nu uita, Slăvite Tată,
Din înalta Ta Lumină,
Înrobite-sfârtecătă,
Dulcea noastră Bucovină.

Noi, și rupți de-al Țării plai,
Jefuiți și duși pribegi,
Am rămas cu-același grai
Și cu dorurile-ntregi.

Scoate-i, Doamne, din mizerii
Pe românii smulși și goi,
Duși cu sila prin Siberii,
Adă-i țării înapoi.

Împlinește-ne Destinul
Scriș de-a pururi în Scriptură,
Cine-și fură-n veci vecinul
Singur el pe el se fură.

În blestemul ce apasă
Peste țară și români;
Cei primiți de noi în casă
Peste noi se vor stăpâni.

Și ne-au năvălit destui
Din Apus, din Răsărit,
Dar Tu, Doamne, ia-i și du-i,
Du-i de unde-au năvălit.

Srtânge-i Doamne-n două cete,
Într-un târg și șapte sate,
Fă-le-n stepe soviete
Și Republici separate.

Nouă-n cele patru zări,
Întregește-ne zidirea
Și dă-i pace-acestei Țări
Și dă-i, Doamne-n veci **UNIREA**.

Dă-ne Doamne, Tot ce ni s-a
Rupt din glia strămoșească,
De la Nistru pân-la Tisa
E tot Țara Românească.

Iartă-ne de-această rugă
Dar e dreptă și-i pe veci,
Dintre noi cei răi să fugă,
Numai Tu să nu mai pleci.

Adă-ne și veri și toamne,
Ierni și primăveri cu ploi
Și rămâi cu Țara, Doamne,
Și rămâi în noi cu noi!

– **26 noiembrie:** „Centenarul Marii Uniri” - Colegiul Tehnic „Lazăr Edeleanu”, Ploiești, temă susținută de domnul Gheorghe Calcan, Prof. Univ. Dr, colaborator al instituției noastre.

– **26 noiembrie:** „Sursele de conflict care generează violență” - Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, Jurist, colaborator al instituției noastre.

29 noiembrie: „Simpozionul Festiv Internațional Centenarul Marii Uniri” - U.P.G, Ploiești, temă susținută de domnul Gheorghe Calcan, Prof. Univ. Dr, colaborator al instituției noastre.

– **13 decembrie:** „Violența domestică” - Școala Gimnazială „N. Bălcescu”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, Jurist, colaborator al instituției noastre.

– **13 decembrie:** „Ce sunt drogurile. Combaterea și prevenirea consumului de droguri” - Școala Gimnazială „N. Bălcescu”, Ploiești, temă susținută de doamna Elena Ionescu, Jurist, colaborator al instituției noastre.

LUMINA CUNOAȘTERII

de Livia Ciupercă

Călătoria este o binecuvântare pentru ochi și pentru suflet, deopotrivă. Fericit cel ce-și face timp să se hrănească spiritual!

De-a lungul vieții am parcurs și eu Țara aceasta sfântă a noastră, numită România, și recunosc, nu m-am așternut la scris, nu mi-am făcut notații de suflet, deși păstrez un jurnal, dar, deh!... mintea-mi fuge spre alte subiecte.

Tocmai din acest motiv, însemnările de călătorie sub pana distinsei doamne profesor Elena Trifan m-au captivat și le-am perceput ca pe niște notații de inimă, înflorind din iubire pentru acest pământ binecuvântat de Bunul Dumnezeu. Pentru noi, cunoașterea spațiului românesc s-ar cuveni sfântă datorie. Privind retrospectiv, aș zice (sper să nici nu greșesc), pentru autoarea noastră, vara și toamna răman, în genere, două anotimpuri care hrănesc această dorință de cunoaștere.

În viziunea d-sale, fiecare popas devine lecție de viață, deopotrivă, traiect istoric. Și pentru a fi și convingătoare, mă voi referi la popasul în stațiunea Olănești. O certă invitație de a traversa – nu exagerez deloc – mai multe secole... Iată! Biserița de lemn din Albac, ctitorie de la 1752, ne zguduie amintirea, gândind la Horea, Cloșca și Crișan, precum și la tovarășii lor de arme, iobagi, ca și ei, uciși, prin înfrângerea răscăleii de la 1784-1785.

Frumoasa „perspectivă” asupra stațiunii, pe care vizitatorul o are de la balconul hotelului „Tisa”, pe mine, personal, m-a făcut să tresalt... înfi-

orându-mi sufletul... De ce? Simplu. Pentru că mi-am amintit de un amplu poem, „Tisa”, creat de Aron Cotruș, pe când era elev de gimnaziu la Blaj... (poem descoperit de mine, întâmplător, tot răsfoind ziare și reviste vechi... vechi de când lumea)... și asupra căruia... au meditat Români... la 1918!

Și uite-așa, de la Blajul sfințit de... însângerați Câmpie a Libertății...a anului 1848... ne înfloresc amintirea moșilor cu lăncu-n frunte!

Iar când apare și numele lui I.I.C. Brătianu, ce-mi tresaltă-n minte? Dinastia Brătienilor, cu un prim-ministru Dumitru Brătianu, născut exact acum 200 de ani? Sau la acel Brătianu, fără de care n-am fi vorbit de... România Mare?!

Iată de ce este captivantă această recentă carte a doamnei profesor Elena Trifan! Între copertele ei sunt condensate emoții trăite, nu culese din diverse documentații.

Soarele de dimineață, cel de la prânz sau din amurg au încurajat-o să traverseze cu ochiul și cu pasul tot ceea ce merită cunoscut și admirat.

Clipe, ore, zile binecuvântate în România, în Republica Moldova și Transnistria – unde-i tot pământ românesc, dar și în Bulgaria, Italia, Cehoslovacia, locuri minunate... demne de a fi cunoscute. Dar până ce pașii ne vor purta prin toate aceste locuri... și altele, nenumărate, lectura *Însemnărilor de călătorie* (Editura Betta, București, 2018), ne-ar putea deveni un prețios ghid și-un partener în orele de tainică meditație.